

Брюксел, 12 юли 2023 г.
(OR. en)

11456/23

Междуетноститутуционлно досие:
2021/0203(COD)

CODEC 1277
ENER 429
ENV 806
TRANS 296
ECOFIN 729
RECH 335
CLIMA 336
IND 364
COMPET 725
CONSOM 262
PE 80

ИНФОРМАЦИОННА БЕЛЕЖКА

От: Генералния секретариат на Съвета
До: Комитета на постоянните представители/Съвета

Относно: Предложение за ДИРЕКТИВА НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА
СЪВЕТА относно енергийната ефективност (преработен текст)
– Резултати от първото четене в Европейския парламент
(Страсбург, 10 – 13 юли 2023 г.)

I. ВЪВЕДЕНИЕ

В съответствие с разпоредбите на член 294 от ДФЕС и Съвместната декларация относно практическите условия и реда за процедурата на съвместно вземане на решение¹ бяха осъществени редица неформални контакти между Съвета, Европейския парламент и Комисията с оглед на постигането на споразумение на първо четене по въпросното досие.

¹ ОВ С 145, 30.6.2007 г., стр. 5.

Във връзка с това председателят на комисията по промишленост, изследвания и енергетика (ITRE) Cristian-Silviu BUȘOI (EPP, Румъния) представи от името на ITRE компромисно изменение (изменение № 28) на горепосоченото предложение за директива, за което проектодоклад е изготвил Niels FUGLSANG (S&D, Дания). Това изменение беше договорено при горните неформални контакти. Други изменения не бяха представени.

II. ГЛАСУВАНЕ

При гласуването на пленарното заседание на 11 юли 2023 г. компромисното изменение (изменение № 28) на горепосоченото предложение за директива беше прието. Така измененото предложение на Комисията представлява позицията на Парламента на първо четене, която се съдържа в неговата законодателна резолюция, приложена към настоящата бележка².

Позицията на Парламента отразява предварително договореното между институциите. Ето защо Съветът следва да е в състояние да одобри позицията на Парламента.

След това актът ще бъде приет с формулировката, която съответства на позицията на Парламента.

² Текстът на позицията на Парламента в законодателната резолюция съдържа обозначения на промените в предложението на Комисията, въведени с измененията. Допълненията към текста на Комисията са отбелязани с *получер курсив*. Заличеният текст е отбелязан със символа „■“.

P9_TA(2023)0263

Енергийна ефективност (преработен текст)

Законодателна резолюция на Европейския парламент от 11 юли 2023 г. относно предложението за директива на Европейския парламент и на Съвета относно енергийната ефективност (преработен текст) (COM(2021)0558 – C9-0330/2021 – 2021/0203(COD))

(Обикновена законодателна процедура: преработен текст)

Европейският парламент,

- като взе предвид предложението на Комисията до Парламента и до Съвета (COM(2021)0558),
- като взе предвид член 294, параграф 2 и член 194, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз, съгласно които Комисията е внесла предложението в Парламента (C9-0330/2021),
- като взе предвид член 294, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз,
- като взе предвид мотивираното становище, изпратено от Сената на Чешката република в рамките на Протокол № 2 относно прилагането на принципите на субсидиарност и пропорционалност, в което се заявява, че проектът на законодателен акт не съответства на принципа на субсидиарност,
- като взе предвид становището на Европейския икономически и социален комитет от 9 декември 2021 г.¹,
- като взе предвид становището на Комитета на регионите от 28 април 2022 г.²,
- като взе предвид Междуинституционалното споразумение от 28 ноември 2001 г. относно по-структурирано използване на техниката за преработване на нормативни актове³,
- като взе предвид писмото от 6 септември 2022 г., изпратено от комисията по правни въпроси до комисията по промишленост, изследвания и енергетика в съответствие с член 110, параграф 3 от своя Правилник за дейността ,

¹ ОВ С 152, 6.4.2022 г., стр. 134.

² ОВ С 301, 5.8.2022 г., стр. 139.

³ ОВ С 77, 28.3.2002 г., стр. 1.

- като взе предвид временното споразумение, одобрено от компетентната комисия съгласно член 74, параграф 4 от своя Правилник за дейността, и поетия с писмо от 29 март 2023 г. ангажимент на представителя на Съвета за одобряване на позицията на Парламента в съответствие с член 294, параграф 4 от Договора за функционирането на Европейския съюз,
 - като взе предвид членове 110 и 59 от своя Правилник за дейността,
 - като взе предвид становищата на комисията по околна среда, обществено здраве и безопасност на храните, комисията по транспорт и туризъм и комисията по правата на жените и равенството между половете,
 - като взе предвид доклада на комисията по промишленост, изследвания и енергетика (A9-0221/2022),
- A. като има предвид, че съгласно становището на консултативната група на правните служби на Европейския парламент, Съвета и Комисията предложението на Комисията не съдържа никакви изменения по същество освен тези, които са идентифицирани като такива в предложението, и че по отношение на кодификацията на непроменените разпоредби на предишните актове с въпросните изменения предложението се свежда до обикновена кодификация на съществуващите актове, без промяна по същество;
1. приема изложената по-долу позиция на първо четене, като взема предвид препоръките на консултативната работна група на правните служби на Европейския парламент, Съвета и Комисията;
 2. приканва Комисията да се отнесе до него отново, в случай че замени своето предложение с друг текст, внесе или възнамерява да внесе съществени промени в това предложение;
 3. възлага на своя председател да предаде позицията на Парламента съответно на Съвета и на Комисията, както и на националните парламенти.

Позиция на Европейския парламент, приета на първо четене на 11 юли 2023 г. с оглед на приемането на Директива (ЕС) 2023/... на Европейския парламент и на Съвета относно енергийната ефективности за изменение на Регламент (ЕС) 2023/955

(преработен текст)

(Текст от значение за ЕИП)

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 194, параграф 2 от него,

като взеха предвид предложението на Европейската комисия,

след предаване на проекта на законодателния акт на националните парламенти,

като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет¹,

като взеха предвид становището на Комитета на регионите²,

в съответствие с обикновената законодателна процедура³,

като имат предвид, че:

¹ ОВ С 152, 6.4.2022 г., стр. 134.

² ОВ С 301, 5.8.2022 г., стр. 139.

³ Позиция на Европейския парламент от 11 юли 2023 г.

- (1) Директива 2012/27/ЕС на Европейския парламент и на Съвета⁴ е била неколкратно и съществено изменяна⁵. Поради по-нататъшни изменения и с оглед на постигане на яснота посочената директива следва да бъде преработена.
- (2) В съобщението си от 17 септември 2020 г. относно „Засилване на европейската амбиция в областта на климата за 2030 г. Инвестиция в неутрално по отношение на климата бъдеще в полза на нашите граждани“ (наричано по-долу „Планът във връзка с целта в областта на климата“) Комисията предложи да се увеличи амбицията на Съюза в областта на климата, като се повиши целта за намаляване на емисиите на парникови газове (ПГ) до 2030 г. до равнище, което е най-малко с 55 % под равнищата от 1990 г. Това е съществено повишение в сравнение със съществуващата цел за намаляване с 40 %. С предложението се изпълнява ангажиментът, поет в съобщението на Комисията от 11 декември 2019 г. „Европейският зелен пакт“ (наричано по-долу „Европейският зелен пакт“), да се изработи подробен план за повишаване на целта на Съюза за 2030 г. до 55 % по отговорен начин. То също така е в съответствие с целите на Парижкото споразумение към Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата, прието на 12 декември 2015 г. (наричано по-долу „Парижкото споразумение“) да се задържи повишаването на температурата в световен мащаб значително под 2° С и да се полагат усилия то да се задържи под 1,5° С.
- (3) В заключенията си от 10—11 декември 2020 г. Европейският съвет подкрепи задължителната цел на Съюза за постигане до 2030 г. на намаление на вътрешните нетни емисии на ПГ с най-малко 55 % спрямо равнищата от 1990 г. Европейският съвет стигна до заключението, че амбицията трябва да бъде увеличена по начин, който да ускори устойчивото икономическо развитие, да създаде работни места, да донесе ползи в областта на здравеопазването и околната среда за гражданите на Съюза и да подкрепи дългосрочната

⁴ Директива 2012/27/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г. относно енергийната ефективност, за изменение на директиви 2009/125/ЕО и 2010/30/ЕС и за отмяна на директиви 2004/8/ЕО и 2006/32/ЕО (ОВ L 315, 14.11.2012 г., стр. 1).

⁵ Вж. част А от приложение XVI.

конкурентоспособност на икономиката на Съюза, като насърчи новаторството и екологосъобразните технологии.

- (4) За да се изпълнят тези цели, в съобщението си от 19 октомври 2020 г. „Работна програма на Комисията за 2021 г. — Жизнен съюз в един уязвим свят“ Комисията обяви законодателен пакет, насочен към намаляване на емисиите на ПГ с поне 55 % до 2030 г. (наричан по-долу „пакетът „Подготвени за цел 55““) и постигане на климатична неутралност на Европейския съюз до 2050 г. Този пакет обхваща редица области на политиката, включително енергийната ефективност, енергията от възобновяеми източници, земеползването, промените в земеползването и горското стопанство, данъчното облагане на енергията, споделянето на усилия и търговията с емисии.
- (5) ***Целта на пакета „Подготвени за цел 55“ е да спомога за запазването и създаването на работни места в Съюза и да създаде условия Съюзът да се превърне в световен лидер в разработването и внедряването на чисти технологии в рамките на енергийния преход в световен мащаб, включително решения във връзка с енергийната ефективност.***
- (6) Прогнозите сочат, че при пълно прилагане на текущите политики намалението на емисиите на ПГ до 2030 г. ще бъде около 45 % в сравнение с равнищата от 1990 г., ако не се отчитат емисиите и поглъщанията в земеползването, и около 47 %, ако те се отчитат. Поради това Планът във връзка с целта в областта на климата предвижда набор от действия, изисквани във всички сектори на икономиката, и преработване на основните законодателни инструменти, за да бъде постигната тази повишена амбиция по отношение на климата.
- (7) В съобщението си от 28 ноември 2018 г. „Чиста планета за всички. Европейска стратегическа дългосрочна визия за просперираща, модерна, конкурентоспособна и неутрална по отношение на климата икономика“ Комисията посочи, че енергийната ефективност е ключова област на действие, без която не може да бъде постигната цялостна декарбонизация на икономиката на Съюза. Необходимостта да се използват разходно ефективни възможности за икономии на енергия доведе до действащата политика на Съюза в областта на енергийната ефективност. През декември 2018 г. в пакета „Чиста енергия за всички европейци“ беше включена нова водеща цел на Съюза за енергийната ефективност за 2030 г. от най-малко 32,5 % в сравнение с

прогнозираното потребление на енергия през 2030 г., с цел да се постави енергийната ефективност на първо място, да се постигне водеща позиция в световен мащаб в областта на енергията от възобновяеми източници и да се осигурят справедливи условия за потребителите.

- (8) Оценката на въздействието, придружаваща Плана във връзка с целта в областта на климата, показва, че за да бъде постиганата увеличената амбиция в областта на климата, подобренията на енергийната ефективност ще трябва да бъдат повишени значително в сравнение с настоящото равнище от 32,5 %.

- (9) *Повишението на целта на Съюза за енергийна ефективност за 2030 г. може да доведе до намаляване на цените на енергията и да бъде от решаващо значение за намаляването на емисиите на ПГ, съпроводено от увеличаване и внедряване на електрификацията, водорода, горивата на основата на електрическа енергия и други свързани технологии, необходими с оглед на прехода към зелена икономика, включително в сектора на транспорта. Дори при наличие на бърз растеж на производството на електрическа енергия от възобновяеми източници енергийната ефективност може да намали необходимостта от нови мощности за производство на електрическа енергия и разходите, свързани със съхранението, преноса и разпределението. Повишената енергийна ефективност е особено важна и за сигурността на енергийните доставки в Съюза, тъй като намалява неговата зависимост от вноса на горива от трети държави. Енергийната ефективност е сред най-чистите и икономически най-ефективни мерки за преодоляване на тази зависимост.*
- (10) Сумата от националните приноси, съобщени от държавите членки в техните национални планове в областта на енергетиката и климата, не е достатъчна за постигането на целта на Съюза от 32,5 %. Сумата от приносите би довела до намаление с 29,7 % при първичното енергийно потребление и 29,4 % при крайното енергийно потребление в сравнение с прогнозите за 2030 г. в референтния сценарий от 2007 г. Това би означавало общ недостиг за групата ЕС-27 от 2,8 процентни пункта при първичното енергийно потребление и 3,1 процентни пункта при крайното енергийно потребление.
- (11) *Определен брой държави членки представиха амбициозни национални планове в областта на енергетиката и климата, които бяха оценени от Комисията като „достатъчни“, и които съдържаха мерки, позволяващи на тези държави членки да допринесат за постигането на колективните цели за енергийна ефективност с процент, по-голям от средния за Съюза. Освен това редица държави членки са документирали „ранни усилия“ за постигане на икономии на енергия, а именно икономии на енергия над*

средните за Съюза траектории през последните години. И в двата случая това са значителни усилия, които следва да бъдат признати и включени в бъдещите моделирани прогнози на Съюза и които могат да послужат като добър пример за това как всички държави членки могат да работят по своя потенциал за енергийна ефективност, за да постигнат значителни ползи за своите икономики и общества.

- (12) *В някои случаи допусканията, използвани от Комисията в нейния референтен сценарий за ЕС от 2020 г., и допусканията, използвани от някои държави членки за референтните им сценарии, които са в основата на техните национални планове в областта на енергетиката и климата, са различни. Това може да доведе до различия във връзка с изчисляването на първичното енергийно потребление, но и двата подхода са валидни по отношение на първичното енергийно потребление.*
- (13) Въпреки че във всички сектори потенциалът за икономии на енергия продължава да е голям, особено сериозно е предизвикателството в транспортния сектор, на който се дължат над 30 % от крайното енергийно потребление, както и при сградите, тъй като 75 % от сградния фонд на Съюза е с лоши енергийни характеристики. Друг сектор, който става все по-важен, е секторът на информационните и комуникационните технологии (ИКТ), на който се дължат от 5 до 9 % от общото потребление на електрическа енергия в света и повече от 2 % от световните емисии. През 2018 г. на центрoвете за данни се пада 2,7 % от потреблението на електрическа енергия в ЕС-28. В този контекст в съобщението си от 19 февруари 2020 г. „Изграждане на цифровото бъдеще на Европа“ (наричано по-долу „Стратегията на Съюза в областта на цифровите технологии“) Комисията подчерта необходимостта от центрoве за данни с висока енергийна ефективност и устойчивост и от мерки за прозрачност при телекомуникационните оператори по отношение на техния отпечатък върху околната среда. Освен това следва да се вземе предвид и възможното нарастване на търсенето на енергия от сектора, което може да възникне в резултат на нейната декарбонизация, особено при енергоемките процеси.

- (14) По-високото равнище на амбиция изисква по-силно насърчаване на разходно ефективни мерки за енергийна ефективност във всички области на енергийната система и във всички съответни сектори, в които дейностите засягат търсенето на енергия, като например транспорта, водоснабдяването и селското стопанство. Подобряването на енергийната ефективност по цялата енергийна верига, включително производството, преноса, разпределението и крайното потребление, ще е от полза за околната среда, ще подобри качеството на въздуха и общественото здраве, ще намали емисиите на парникови газове, ще подобри енергийната сигурност **чрез намаляване на необходимостта от внос на енергия, по-специално от изкопаеми горива**, ще намали разходите за енергия на домакинствата и дружествата, ще допринесе за облекчаване на енергийната бедност и ще доведе до повишаване на конкурентоспособността, създаване на повече работни места и повишена стопанска активност в цялата икономика. Следователно подобряването на енергийната ефективност ще повиши качеството на живот на гражданите **и същевременно ще способства за преобразуването на отношенията на Съюза в областта на енергетиката с трети държави партньори в посока към постигане на климатична неутралност**. Това е в съответствие с ангажиментите на Съюза, поети в рамките на Енергийния съюз и програмата за глобални действия в областта на климата, установена с Парижкото споразумение. **Подобряването на енергийните характеристики на различните сектори може да стимулира обновяването на градската среда, включително подобряването на сградите, както и измененията в моделите на мобилност и достъпност, като същевременно насърчава по-ефективни, устойчиви и финансово достъпни варианти.**

- (15) Настоящата директива представлява следващата стъпка към постигането на климатична неутралност до 2050 г., при която енергийната ефективност трябва да се разглежда като пълноценен енергиен източник. Принципът за поставяне на енергийната ефективност на първо място е основен принцип, който следва да се взема предвид във всички сектори, и извън рамките на енергийната система, на всички нива, включително във финансовия сектор. Енергийно ефективните решения следва да се разглеждат като първи вариант при вземането на решения в областта на политиката, планирането и инвестициите при изготвянето на нови правила относно предлагането на енергия, както и в други области на политиката. Независимо че принципът „енергийната ефективност на първо място“ следва да се прилага, без да се засягат други правни задължения, цели и принципи, тези задължения, цели и принципи от своя страна не следва да накърняват неговото прилагане, нито да водят до изключения от него. Комисията следва да гарантира, че енергийната ефективност и мерките, ориентирани към реакция на потреблението, могат да се конкурират при условия на равнопоставеност със създаването на енергогенериращи мощности. Необходимо е да се реализират подобрения на енергийната ефективност винаги когато те са икономически по-ефективни в сравнение с равностойни решения, свързани с предлагането на енергия. Това следва да допринесе за използване на многобройните преимущества от енергийната ефективност за Съюза, особено за гражданите и за предприятията. Въвеждането на мерки за подобряване на енергийната ефективност следва да бъде приоритет също при борбата с енергийната бедност.

- (16) Енергийната ефективност следва да бъде призната за елемент от решаващо значение и да стане приоритетно съображение при вземането на решения за бъдещи инвестиции във връзка с енергийната инфраструктура на Съюза. Принципът „енергийната ефективност на първо място“ следва да се прилага, като се отчитат преди всичко подходът за ефективност на системата и обществената **и здравната** перспектива **и се следи за сигурността на доставките, интеграцията на енергийната система и прехода към климатична неутралност**. По този начин принципът „енергийната ефективност на първо място“ следва да подпомогне повишаването на ефективността на отделните сектори на крайното потребление и на цялата енергийна система. Прилагането на принципа следва също така да подпомогне инвестициите в енергийно ефективни решения, с което да допринесе за екологичните цели, залегнали в Регламент (ЕС) 2020/852 на Европейския парламент и на Съвета⁶.
- (17) Принципът за поставяне на енергийната ефективност на първо място е предвиден в Регламент (ЕС) 2018/1999 на Европейския парламент и на Съвета⁷ и е в основата на стратегията на ЕС за интегриране на енергийната система, установена в съобщението на Комисията от 8 юли 2022 г. Въпреки че принципът се основава на разходната ефективност, неговото прилагане има по-широки последици **от обществена перспектива**. Тези последици могат да са различни в зависимост от обстоятелствата **и следва да бъдат внимателно оценени чрез солидни методики за анализ на разходите и ползите, съобразени с многобройните ползи от енергийната ефективност**. Комисията изготви специални насоки за действието и прилагането на принципа, като предложи конкретни инструменти и примери за прилагане в различни сектори. Комисията също така отправи препоръка към държавите

⁶ Регламент (ЕС) 2020/852 на Европейския парламент и на Съвета от 18 юни 2020 г. за създаване на рамка за улесняване на устойчивите инвестиции и за изменение на Регламент (ЕС) 2019/2088 (ОВ L 198, 22.6.2020 г., стр. 13).

⁷ Регламент (ЕС) 2018/1999 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 г. относно управлението на Енергийния съюз и на действията в областта на климата, за изменение на регламенти (ЕО) № 663/2009 и (ЕО) № 715/2009 на Европейския парламент и на Съвета, директиви 94/22/ЕО, 98/70/ЕО, 2009/31/ЕО, 2009/73/ЕО, 2010/31/ЕС, 2012/27/ЕС и 2013/30/ЕС на Европейския парламент и на Съвета, директиви 2009/119/ЕО и (ЕС) 2015/652 на Съвета и за отмяна на Регламент (ЕС) № 525/2013 на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 328, 21.12.2018 г., стр. 1).

членки, която се основава на изискванията, установени в настоящата директива и призовава за конкретни действия във връзка с прилагането на принципа.

Държавите членки следва да отчитат в максимална степен тази препоръка и да се ръководят от нея при прилагането на практика на принципа „енергийната ефективност на първо място“.

- (18) *Принципът „енергийната ефективност на първо място“ предполага да се възприеме цялостен подход, при който да се отчитат общата ефективност на интегрираната енергийна система, сигурността на доставките и разходната ефективност и да се насърчават най-ефикасните решения за постигане на климатична неутралност по цялата верига за създаване на стойност — от производството на енергия и преносната мрежа до крайното енергийно потребление, така че да се постигне ефективност както при първичното енергийно потребление, така и при крайното енергийно потребление. При този подход следва да се отчитат характеристиките на системата и динамичното използване на енергията, като ресурсите от страната на търсенето и гъвкавостта на системата се разглеждат като решения за енергийна ефективност.*
- (19) За да прояви своето въздействие, принципът „енергийната ефективност на първо място“ трябва да се прилага последователно от вземащите решения на национално, регионално, местно и секторно равнище, във всички съответни сценарии и решения относно политиката, планирането и значителните инвестиции — т.е. широкомащабните инвестиции на стойност над 100 000 000 EUR всяка или 175 000 000 EUR за транспортните инфраструктурни проекти — които засягат потреблението или доставките на енергия. Правилното прилагане на принципа изисква използването на правилна методика за анализ на разходите и ползите, определяне на благоприятни условия за енергийно ефективни решения и подходящо наблюдение. *Анализите на разходите и ползите следва да се разработват и извършват систематично, да се основават на най-актуалната информация за цените на енергията и да включват сценарии за покачване на цените, например поради намаляване на квотите по системата на Съюза за търговия с емисии (СТЕ на ЕС) съгласно Директива 2003/87/ЕО на Европейския парламент и на Съвета⁸, с*

⁸ Директива 2003/87/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 октомври 2003 г. за установяване на система за търговия с квоти за емисии на парникови

цел да се осигурява стимул за прилагане на мерки за енергийна ефективност. Следва да се отдава приоритет на решения от страната на потреблението, когато за постигането на целите на политиката те са по-ефективни от гледна точка на разходите от инвестициите в инфраструктура за енергоснабдяване. Гъвкавостта на потреблението може да донесе *по-големи икономически, екологични и обществени* ползи за потребителите и обществото в широк план, *включително местните общности*, и може да повиши ефективността на енергийната система и намали разходите за енергия, например като понижи разходите за експлоатация на системата, което ще доведе до по-ниски тарифи за всички потребители. Държавите членки следва да вземат предвид потенциалните ползи от гъвкавостта на потреблението при прилагането на принципа „енергийната ефективност на първо място“ и да вземат предвид, когато е целесъобразно, реакцията при потреблението *на централизирано и на децентрализирано равнище*, съхраняването на енергия и интелигентните решения в усилията си за повишаване на ефективността на интегрираната енергийна система.

газове в рамките на Съюза и за изменение на Директива 96/61/ЕО на Съвета (ОВ L 275, 25.10.2003 г., стр. 32).

- (20) *Когато оценява стойностите на проектите за целите на прилагането на принципа „енергийната ефективност на първо място“, в доклада си до Европейския парламент и Съвета Комисията следва по-специално да оцени дали и по какъв начин праговете се прилагат ефективно във всяка държава членка.*
- (21) Принципът „енергийната ефективност на първо място“ следва винаги да се прилага пропорционално и изискванията, установени в настоящата директива не следва да водят до припокриващи се или противоречащи си задължения за държавите членки, когато прилагането на принципа е гарантирано пряко от друго законодателство. Такъв може да бъде случаят с проектите от общ интерес, включени в списъка на Съюза съгласно член 3 от *Регламент (ЕС) 2022/869 на Европейския парламент и на Съвета*⁹, с който се въвеждат изискванията за отчитане на принципа за поставяне на енергийната ефективност на първо място при разработването и оценката на тези проекти.
- (22) Справедливият преход към неутрален по отношение на климата Съюз до 2050 г. е от основно значение за Европейския зелен пакт. Енергийната бедност е основно понятие в пакета „Чиста енергия за всички европейци“, предназначен да улесни справедливия енергиен преход. В съответствие с Регламент (ЕС) 2018/1999 и Директива (ЕС) 2019/944 на Европейския парламент и на Съвета¹⁰, в своята Препоръка (ЕС) 2020/1563 относно енергийната бедност¹¹ Комисията даде ориентировъчни насоки относно подходящите показатели за измерване на енергийната бедност и определяне на понятието „значителен брой домакинства в състояние на енергийна бедност“.

⁹ *Регламент (ЕС) 2022/869 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2022 г. относно указания за трансевропейската енергийна инфраструктура, за изменение на регламенти (ЕО) № 715/2009, (ЕС) 2019/942 и (ЕС) 2019/943 и на директиви 2009/73/ЕО и (ЕС) 2019/944 и за отмяна на Регламент (ЕС) № 347/2013 (ОВ L 152, 3.6.2022 г., стр. 45).*

¹⁰ Директива (ЕС) 2019/944 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 г. относно общите правила за вътрешния пазар на електроенергия и за изменение на Директива 2012/27/ЕС (ОВ L 158, 14.6.2019 г., стр. 125).

¹¹ Препоръка (ЕС) 2020/1563 на Комисията от 14 октомври 2020 г. относно енергийната бедност (ОВ L 357, 27.10.2020 г., стр. 35).

Директива 2009/73/ЕО на Европейския парламент и на Съвета¹² и Директива (ЕС) 2019/944 изискват от държавите членки да предприемат подходящи мерки за справяне с енергийната бедност навсякъде, където е установено наличието ѝ, включително мерки за справяне с бедността в по-широк контекст. ***Това важи с още по-голяма сила в условията на нарастващи цени на енергията и инфлационен натиск, при които следва да бъдат прилагани както краткосрочни, така и дългосрочни мерки за преодоляване на системните предизвикателства, пред които е изправена енергийната система на Съюза.***

¹² Директива 2009/73/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно общите правила за вътрешния пазар на природен газ и за отмяна на Директива 2003/55/ЕО (ОВ L 211, 14.8.2009 г., стр. 94).

- (23) Хората, засегнати или застрашени от енергийна бедност, уязвимите клиенти, включително крайните ползватели, домакинствата с ниски и средни доходи и хората, живеещи в социални жилища, следва да имат полза от прилагането на принципа „енергийната ефективност на първо място“. Мерките в областта на енергийната ефективност следва да се прилагат приоритетно с цел подобряване на положението на тези лица и домакинства и намаляване на енергийната бедност **и следва да не насърчават непропорционалното увеличаване на разходите за жилища, мобилност или енергия**. Цялостният подход, приложен към изготвянето на политиките и прилагането на политиките и мерките, изисква от държавите членки да гарантират, че други политики и мерки не оказват неблагоприятно въздействие върху тези лица и домакинства.
- (24) Настоящата директива е част от по-широка политическа рамка на политиките за енергийна ефективност, насочена към потенциала за енергийна ефективност в конкретни области на политиката, включително при сградите (Директива 2010/31/ЕС на Европейския парламент и на Съвета¹³), продуктите (Директива 2009/125/ЕО на Европейския парламент и на Съвета¹⁴ и регламенти (ЕС) 2017/1369¹⁵ и (ЕС) 2020/740¹⁶ на Европейския парламент и на Съвета) и управлението (Регламент (ЕС) 2018/1999). Тези политики играят много важна роля за постигането на икономии на енергия, когато се заменят продукти или се строят или санират сгради.

¹³ Директива 2010/31/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 19 май 2010 г. относно енергийните характеристики на сградите (ОВ L 153, 18.6.2010 г., стр. 13).

¹⁴ Директива 2009/125/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 октомври 2009 г. за създаване на рамка за определяне на изискванията за екодизайн към продукти, свързани с енергопотреблението (ОВ L 285, 31.10.2009 г., стр. 10).

¹⁵ Регламент (ЕС) 2017/1369 на Европейския парламент и на Съвета от 4 юли 2017 г. за определяне на нормативна рамка за енергийно етикетироване и за отмяна на Директива 2010/30/ЕС (ОВ L 198, 28.7.2017 г., стр. 1).

¹⁶ Регламент (ЕС) 2020/740 на Европейския парламент и на Съвета от 25 май 2020 г. относно етикетироването на гуми по отношение на горивната ефективност и други параметри, за изменение на Регламент (ЕС) 2017/1369 и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1222/2009 (ОВ L 177, 5.6.2020 г., стр. 1).

- (25) Постигането на амбициозна цел за енергийна ефективност изисква да бъдат премахнати пречките, за да се улесни инвестирането в мерки за енергийна ефективност. По подпрограмата за преход към чиста енергия в рамките на програма LIFE на Съюза, създадена с Регламент (ЕС) 2021/783 на Европейския парламент и на Съвета¹⁷, ще бъдат заделени средства за подпомагане на разработването на най-добри практики на Съюза при прилагането на политиката за енергийна ефективност, с които се премахват поведенчески, пазарни и регулаторни препятствия пред енергийната ефективност.
- (26) В заключенията си от 23 и 24 октомври 2014 г. Европейският съвет подкрепи идеята 27-процентната цел за енергийна ефективност на равнището на Съюза за 2030 г. да бъде преразгледана до 2020 г., като се вземе предвид цел на равнището на Съюза от 30 %. В своята резолюция от 15 декември 2015 г., озаглавена „Към постигане на Европейски енергиен съюз“, Европейският парламент призова Комисията освен това да прецени постижимостта на 40-процентна цел за енергийната ефективност за същата времева рамка.
- (27) В своето съобщение от 28 ноември 2018 г., озаглавено „Чиста планета за всички. Европейска стратегическа дългосрочна визия за просперираща, модерна, конкурентоспособна и неутрална по отношение на климата икономика“, Комисията предвижда, че целта на Съюза за подобряване на енергийната ефективност с 32,5 % до 2030 г. и другите инструменти на политиката от настоящата рамка биха довели до намаляване на емисиите на ПП с около 45 % до 2030 г. За да се повиши амбицията в областта на климата така, че да доведе до намаляване на емисиите на ПК с 55 % до 2030 г., в оценката на въздействието на Плана във връзка с целта в областта на климата беше направена оценка на равнището на усилията, необходими в различните области на политиката. В нея се стига до заключението, че по отношение на базовия сценарий постигането на целта относно емисиите на ПК по разходно ефективен начин означава, че първичното енергийно потребление и крайното енергийно потребление трябва да се намалят съответно с най-малко 39 до 41 % и 36 до 37 %.

¹⁷ Регламент (ЕС) 2021/783 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2021 г. за създаване на Програма за околната среда и действията по климата (LIFE) и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1293/2013 (ОВ L 172, 17.5.2021 г., стр. 53).

- (28) Целта на Съюза в областта на енергийната ефективност първоначално беше определена и изчислена на основата на прогнозите за 2030 г. от референтния сценарий на ЕС от 2007 г. като базов сценарий. Промяната в методиката на Евростат за изчисляване на енергийния баланс и подобренията в следващите моделирани прогнози налагат промяна на базовия сценарий. Като се използва същият подход за определяне на целта, по-специално като се сравнява тя с прогнози за бъдещето от базовия сценарий, амбицията на целта на Съюза за енергийна ефективност за 2030 г. се определя чрез сравнение с прогнозите за 2030 г. на основата на референтния сценарий на ЕС от 2020 г., които отразяват националните приноси от националните планове в областта на енергетиката и климата. Съгласно този актуализиран базов сценарий ще е необходимо Съюзът да увеличи амбицията си относно енергийната ефективност с най-малко **11,7 %** през 2030 г. в сравнение с равнището на усилията съгласно референтния сценарий на ЕС от 2020 г. Новият начин на изразяване на равнището на амбиция по отношение на целите на Съюза не засяга действителното равнище на необходимите усилия и отговаря на намаление от **40,5 %** на първичното енергийно потребление и **38 %** на крайното енергийно потребление в сравнение с прогнозите за 2030 г. съгласно референтния сценарий на ЕС от 2007 г.
- (29) Методиката за изчисляване на първичното енергийно потребление и крайното енергийно потребление е приведена в съответствие с новата методика на Евростат, но показателите, използвани за целите на настоящата директива, имат различен обхват, доколкото при тях е изключена **енергията** от околната среда и е включено потреблението на енергия в международното въздухоплаване по отношение на **целите за първичното енергийно потребление и** крайното енергийно потребление. Използването на нови показатели предполага също така, че всички промени в потреблението на енергия на доменните пещи сега вече се отразяват само в първичното потребление на енергия.

(30) Необходимостта Съюзът да подобри своята енергийна ефективност следва да бъде изразена въз основа на първичното енергийно потребление и крайното енергийно потребление, които трябва да бъдат постигнати през 2030 г., като се посочи равнището на необходимите допълнителни усилия в сравнение с действащите понастоящем мерки или мерките, залегнали в националните планове в областта на енергетиката и климата. Референтният сценарий на ЕС от 2020 г. предвижда през 2030 г. да бъде достигнато 864 Mtoe крайно енергийно потребление и 1124 Mtoe първично енергийно потребление (като в тези стойности не е включена *енергията* от околната среда, но е включено международното въздухоплаване). Допълнителното намаление с **11,7 %** ще доведе до **763 Mtoe** и **992,5 Mtoe** през 2030 г. В сравнение с равнищата от 2005 г. това означава, че крайното енергийно потребление в Съюза следва да бъде намалено с приблизително **25 %**, а първичното енергийно потребление — с приблизително **34 %**. На равнището на държавите членки не съществуват обвързващи цели в перспективите за 2020 г. и 2030 г. и държавите членки следва да определят своя принос към постигането на целта на Съюза за подобряване на енергийната ефективност, като имат предвид формулата, предвидена в настоящата директива. Държавите членки следва да имат избор да определят своите национални цели на основата или на първичното енергийно потребление или на крайното енергийно потребление, или на икономииите на първична енергия или на икономииите на крайна енергия, или на енергийната интензивност. С настоящата директива се изменя начинът, по който държавите членки следва да изразяват своя национален принос за целта на Съюза. Приносът на държавите членки за целта на Съюза следва да се изразява под формата на първично енергийно потребление и крайно енергийно потребление, за да се гарантира съгласуваност и наблюдение на напредъка. Необходимо е да се извършва редовна оценка на напредъка за постигане на целите на Съюза за 2030 г. и това е предвидено в Регламент (ЕС) 2018/1999.

- (31) *До 30 ноември 2023 г. Комисията следва да актуализира референтния сценарий на ЕС от 2020 г. въз основа на последните данни на Евростат. Държавите членки, които желаят да използват актуализирания референтен сценарий, следва да съобщят своя актуализиран национален принос до 1 февруари 2024 г. в рамките на периодичния процес, предвиден в Регламент (ЕС) 2018/1999.*
- (32) За предпочитане е целите за енергийна ефективност да бъдат постигнати като резултат от кумулативно изпълнение на конкретни мерки на равнището на Съюза и на национални мерки за насърчаване на енергийната ефективност в различни области. От държавите членки следва да се изисква да въведат национални политики и мерки за енергийна ефективност. Тези политики и мерки и индивидуалните усилия на всяка държава членка следва да бъдат оценявани от Комисията заедно с данните за постигнатия напредък, така че да се направи оценка на вероятността за постигане на цялостната цел на Съюза, както и на степента, до която отделните усилия са достатъчни за постигане на общата цел.
- (33) Публичният сектор има дял от приблизително 5 % до 10% от общото крайно енергийно потребление на Съюза. Публичните органи изразходват приблизително 1 800 000 000 000 EUR годишно. Това представлява около 14 % от брутния вътрешен продукт на Съюза. Поради тази причина публичният сектор представлява важен фактор за стимулиране на пренасочването на пазара към по-ефективни продукти, сгради и услуги, както и за задействане на поведенчески промени в потреблението на енергия от страна на гражданите и предприятията. Освен това намаляването на потреблението на енергия чрез мерки за подобряване на енергийната ефективност може да освободи публични ресурси за други цели. Публичните органи на национално, регионално и местно равнище следва да служат за пример по отношение на енергийната ефективност.

(34) За да служи за пример, публичният сектор следва да определи свои собствени цели за декарбонизация и енергийна ефективност. Подобренията на енергийната ефективност в публичния сектор следва да отразяват усилията, които се изискват на равнището на Съюза. За да спази целта за крайно енергийно потребление, Съюзът следва да намали крайното си енергийно потребление с 19 % до 2030 г. в сравнение със средното енергийно потребление през 2017, 2018 и 2019 г. Задължението за постигане на годишно намаление на потреблението на енергия в публичния сектор с най-малко 1,9 % следва да гарантира, че публичният сектор изпълнява ролята си на образец. Държавите членки запазват пълна гъвкавост по отношение на избора на мерки за подобряване на енергийната ефективност с цел намаляване на крайното енергийно потребление. Изискването за годишно намаление на крайното енергийно потребление е свързано с по-малка административна тежест в сравнение с установяването на методи за измерване на икономии на енергия.

(35) За да изпълнят задължението си, държавите членки следва да насочат вниманието си към крайното енергийно потребление на всички обществени услуги и инсталации на публични органи. За определянето на обхвата на адресатите държавите членки следва да прилагат определението за **„публични органи“**, предвидено в настоящата директива, като **„пряко финансирани от тези органи“** означава, че тези субекти се финансират предимно с публични средства, а **„управлявани от тези органи“** означава, че даден национален, регионален или местен орган има мнозинство по отношение на избора на управлението на субекта. Задължението може да бъде изпълнено чрез намаляване на крайното енергийно потребление във всяка област на публичния сектор, включително транспорт, обществен сграден фонд, здравеопазване, пространствено планиране, управление на водите, третиране, канализиране и пречистване на отпадъчните води, управление на отпадъците, централни отоплителни или охладителни системи, разпределение, доставка и съхранение на енергия, обществено осветление, планиране на инфраструктурата, **образование и социални услуги. При транспонирането на настоящата директива държавите членки могат да включат и други видове услуги.** За да се намали административната тежест за публичните органи, държавите членки следва да създадат цифрови платформи или инструменти за събиране на агрегирани данни за потреблението от публичните органи, да осигурят публичен достъп до тях и да докладват данните на Комисията. **Държавите членки следва да предвидят планиране и годишни доклади относно потреблението на публичните органи в агрегирана форма по сектори.**

(36) **Държавите членки следва да насърчават използването на енергийно ефективни средства за придвижване, включително в практиките си за възлагане на обществени поръчки, като железопътен транспорт, придвижване с велосипед, пеша или споделена мобилност, чрез обновяване и декарбонизация на автомобилните паркове, стимулиране на преминаването към други видове транспорт и включването им в планирането на градската мобилност.**

(37) Държавите членки следва да изпълняват ролята на образец, като гарантират, че в публичния сектор всички договори за спестяване на енергия с гарантиран резултат, **обследвания** за енергийна ефективност и системи за енергийно управление се изпълняват в съответствие с европейските или международните стандарти или че в енергийно интензивните части на публичния сектор широко се прилагат обследвания за енергийна ефективност. **Държавите членки следва да предоставят насоки и да предвидят процедури за използването на тези инструменти.**

- (38) Публичните органи се насърчават да се възползват от помощта на субекти като агенциите за устойчива енергия, създадени на регионално или местно равнище, когато е приложимо. Организацията на тези агенции обикновено отразява индивидуалните нужди на публичните органи в определен регион или в определена област от публичния сектор. Централизираните агенции могат да обслужват потребностите по-добре и да работят по-ефективно в други отношения, например в по-малките или централизираните държави членки или по отношение на сложни или трансрегионални аспекти като централните отоплителни и охладителни системи. Агенциите за устойчива енергия могат да изпълняват функциите на звена за обслужване на едно гише. Тези агенции често отговарят за разработването на местни или регионални планове за декарбонизация, които могат да включват и други мерки за декарбонизация, например подмяна на котлите, използващи изкопаеми горива, и за подпомагане на публичните органи при изпълнението на политиките в областта на енергетиката. Агенциите за устойчива енергия или други структури, които подпомагат регионалните и местните органи, могат да имат ясни правомощия, цели и ресурси в областта на устойчивата енергия. Може да се насърчат агенциите за устойчива енергия да разглеждат инициативи, предприети в рамките на „Споразумението на кметовете“ (Covenant of Mayors), което обединява местните органи на управление, доброволно ангажирани с изпълнението на целите на Съюза в областта на климата и енергетиката, както и други съществуващи инициативи за тази цел. Планове за декарбонизация следва да бъдат свързани с планове за териториално развитие и да вземат предвид всеобхватната оценка, която държавите членки следва да извършат.
- (39) Държавите членки следва да подкрепят публичните органи при планирането и въвеждането на мерки за подобряване на енергийната ефективност, включително на регионално и местно равнище, чрез даване на насоки, насърчаване на възможностите за изграждане на компетентност и обучение и поощряване на сътрудничеството между публичните органи, включително между агенциите. За тази цел държавите членки биха могли да създадат национални центрове за компетентност по сложни въпроси, например за предоставяне на консултации на местни или регионални енергийни агенции относно централното отопление или охлаждане. ***Изискването за превръщане на сградите в сгради с близко до нулево потребление на енергия не изключва, нито забранява провеждането на разграничение между равнищата на сгради с близко до нулево потребление на енергия за новите и санираните сгради. В Директива 2010/31/ЕС се дава определение за сгради***

с близко до нулево потребление на енергия, включително оптималното равнище от гледна точка на разходите.

- (40) *До края на 2026 г. на държавите членки, които санират над 3 % от разгънатата застроена площ на своите сгради през дадена година, следва да се даде възможност да включат излишъка към годишния процент на саниране за всяка от трите следващи години. Държава членка, която санира над 3 % от разгънатата застроена площ на своите сгради, считано от 1 януари 2027 г., следва да може да включи излишъка към годишния процент на саниране за следващите две години. Тази възможност не следва да се използва за цели, които не са в съответствие с общите цели и равнището на амбиция на настоящата директива.*
- (41) *Държавите членки следва да насърчават публичните органи да вземат предвид по-широките ползи отвъд икономите на енергия, като качеството на средата в помещенията, както и подобряването на качеството на живот на хората и удобствата на санираните обществени сгради, по-специално училищата, детските градини, центровете за здравни грижи, защитените жилища, болниците и социалните жилища.*
- (42) Наред с промишлеността, сградите и транспортът са основните ползватели на енергия и източници на емисии. На сградите се дължат около 40 % от общото потребление на енергия в Съюза и 36 % от емисиите на ПГ от енергия в Съюза. В съобщението на Комисията от 14 октомври 2020 г., озаглавено „Вълна на саниране“, се разглежда двойното предизвикателство относно енергийната и ресурсната ефективност и икономическата достъпност в сградния сектор и целта му е да бъде удвоен процентът на саниране. Обръща се особено внимание на сградите с най-лоши характеристики, енергийната бедност и обществените сгради. Освен това сградите са от огромно значение за изпълнението на целта на Съюза за постигане на климатична неутралност до 2050 г. Сградите, притежавани от публични органи, представляват значителен дял от сградния фонд и са с висока степен на видимост в обществения живот. Поради това е целесъобразно да се определи годишен процент на основно саниране на сградите, притежавани от публични органи, на територията на дадена държава членка, с цел да се подобрят енергийните им характеристики ***и те да бъдат преобразувани най-малко в сгради с близко до нулево потребление на енергия или в сгради с нулеви емисии.*** Държавите членки се приканват да определят по-висок процент на саниране, когато това е разходно ефективно, в рамките на санирането на техния сграден фонд в съответствие с дългосрочните си стратегии за саниране или с националните си програми за

саниране, или с двете. Този процент на саниране не следва да засяга задълженията по отношение на *сградите с близко до нулево потребление на енергия*, предвидени в Директива 2010/31/ЕС. *Държавите членки следва да могат да прилагат по-малко строги изисквания за някои сгради, като тези със специфична архитектурна или историческа стойност.* При следващия преглед на Директива 2010/31/ЕС Комисията следва да направи оценка на постигнатия от държавите членки напредък по отношение на санирането на сгради на публичните органи. Комисията следва да разгледа възможността за внасяне на законодателно предложение за преразглеждане на процента на саниране, като отчита напредъка, постигнат от държавите членки, съществените икономически и технически развития или, когато е необходимо, ангажиментите на Съюза за декарбонизация и нулево замърсяване. Задължението за саниране на сградите на публичните органи в настоящата директива допълва това в Директива 2010/31/ЕС, съгласно която от държавите членки се изисква да гарантират, че при извършване на основен ремонт на съществуващите сгради се осигурява подобряване на енергийните им характеристики, така че да съответстват на изискванията за *сгради с близко до нулево потребление на енергия*.

- (43) *Системите за автоматизация и управление на сградите и другите решения за осигуряване на активно енергийно управление са важни инструменти на публичните органи за подобряване и поддържане на енергийните характеристики на сградите, както и за осигуряване на необходимите условия в сградите, които притежават или заемат, в съответствие с Директива 2010/31/ЕС.*
- (44) *Насърчаването на зелената мобилност е ключова част на Европейския зелен пакт. Осигуряването на инфраструктура за зареждане е един от необходимите елементи на прехода. Инфраструктурата за зареждане в сградите е от особено значение, тъй като електрическите превозни средства паркират редовно и за дълги периоди в сградите, което улеснява зареждането и го прави по-ефективно. Публичните органи следва да положат максимални усилия за инсталиране на инфраструктура за зареждане в сградите, които притежават или заемат, в съответствие с Директива 2010/31/ЕС.*
- (45) За да определят процента на саниране, държавите членки трябва да имат общ поглед върху сградите, които не достигат равнището на *сгради с близко до нулево потребление на енергия*. Поради това държавите членки следва да публикуват и поддържат в актуално състояние списък на обществените сгради, *включително, когато е целесъобразно, социалните жилища*, като част от цялостна база данни със сертификати за енергийни характеристики. Този списък следва също да дава възможност на частни субекти, включително дружества за предоставяне на услуги за енергийна ефективност (*ДПЕУ*), да предлагат решения за саниране, които могат да бъдат обобщени от Обсерваторията на сградния фонд на ЕС.

- (46) *Списъкът би могъл да включва данни от налични инвентарни списъци на сградния фонд. Държавите членки следва да вземат подходящи мерки, за да улеснят събирането на данни и да направят списъка достъпен за частните участници, включително ДПЕУ, за да им се даде възможност да играят активна роля в решенията за саниране. Наличните публично оповестени данни за характеристиките на сградния фонд, санирането на сгради и енергийните характеристики могат да се обобщат от Обсерваторията на сградния фонд в ЕС, за да се осигури по-добро разбиране на енергийните характеристики на сградния сектор чрез съпоставими данни.*
- (47) През 2020 г. повече от половината от населението на света живее в градски райони. До 2050 г. се очаква тази цифра да достигне 68 %. Освен това половината от градските инфраструктури, налични през 2050 г., тепърва предстои да бъдат изградени. Градовете и метрополисите са центрове на икономическа дейност, създаване на знания, иновации и нови технологии. Градовете оказват влияние върху качеството на живот на гражданите, които живеят или работят в тях. Държавите членки следва да оказват техническа и финансова подкрепа на общините. Редица общини и други публични органи в държавите членки вече прилагат интегрирани подходи за икономии на енергия, за снабдяване с енергия и за *устойчива мобилност*, например чрез планове за действие за устойчива енергия *или планове за устойчива градска мобилност*, като разработените съгласно инициативата „Споразумение на кметовете“ (Covenant of Mayors), както и интегрирани градоустройствени подходи, които надхвърлят отделните интервенции по отношение на сгради или средства за транспорт. *Необходими са по-нататъшни усилия за подобряване на енергийната ефективност на градската мобилност както за пътниците, така и за превоза на товари, тъй като за градската мобилност се потребяват около 40 % от цялата енергия за автомобилен транспорт.*

- (48) *Всички принципи на директиви 2014/23/ЕС¹⁸, 2014/24/ЕС¹⁹ и 2014/25/ЕС²⁰ на Европейския парламент и на Съвета остават напълно приложими в рамките на настоящата директива.*
- (49) По отношение на закупуването на някои продукти и услуги и закупуването и наемането на сгради, възлагащи органи и възложители, които сключват договори за обществени поръчки, доставки или услуги, следва да служат за пример и да вземат енергоефективни решения при закупуването, както и да прилагат принципа „енергийната ефективност на първо място“, включително за обществени поръчки и концесии, за които няма специални разпоредби в настоящата директива. Това следва да се прилага за възлагащи органи и възложители, попадащи в обхвата на директиви 2014/23/ЕС, 2014/24/ЕС или 2014/25/ЕС. Държавите членки следва да премахнат пречките пред съвместното възлагане на обществени поръчки в рамките на една или повече държави членки, ако това може да намали разходите и да увеличи предимствата на вътрешния пазар, като създава стопански възможности за доставчиците на енергия и услуги за енергийна ефективност.

¹⁸ Директива 2014/23/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 г. за възлагане на договори за концесия (ОВ L 94, 28.3.2014 г., стр. 1).

¹⁹ Директива 2014/24/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 г. за обществените поръчки и за отмяна на Директива 2004/18/ЕО (ОВ L 94, 28.3.2014 г., стр. 65).

²⁰ Директива 2014/25/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 февруари 2014 г. относно възлагането на поръчки от възложители, извършващи дейност в секторите на водоснабдяването, енергетиката, транспорта и пощенските услуги и за отмяна на Директива 2004/17/ЕО (ОВ L 94, 28.3.2014 г., стр. 243).

- (50) Всички публични субекти, които инвестират публични ресурси чрез обществени поръчки, следва да служат за пример при възлагането на поръчки и концесии, като избират продукти, сгради, строителни работи и услуги с най-висока енергийна ефективност, включително във връзка с обществени поръчки, които не са предмет на специални изисквания съгласно Директива 2009/30/ЕО. В този контекст при всички процедури за възлагане на обществени поръчки и концесии със стойност над праговете, определени в член 8 от Директива 2014/23/ЕС, член 4 от Директива 2014/24/ЕС и член 15 от Директива 2014/25/ЕС, трябва да се вземат предвид енергийните характеристики на продуктите, сградите и услугите, предвидени в правото на Съюза или националното право, като се спазва приоритетно принципът „енергийната ефективност на първо място“ в процедурите за възлагане на обществени поръчки.
- (51) Важно е също така държавите членки да следят как изискванията за енергийна ефективност се вземат предвид от възлагащите органи и възложителите при възлагането на поръчки за продукти, сгради, строителни работи и услуги, като гарантират, че информацията за въздействието върху енергийната ефективност на спечелилите оферти, които са над праговете, посочени в директивите за възлагане на поръчки, е публично достъпна. Това би позволило на заинтересованите страни и гражданите да оценят ролята на публичния сектор за гарантирането на прилагането на принципа „енергийната ефективност на първо място“ при възлагането на обществените поръчки по прозрачен начин.

- (52) *Задължението на държавите членки да гарантират, че възлагащите органи и възложителите закупуват само продукти, сгради, строителни работи и услуги с високи показатели за енергийна ефективност, същевременно не следва да възпрепятства държавите членки да закупуват стоки, необходими за защита и реакция при извънредни ситуации, свързани с обществената сигурност или общественото здраве.*
- (53) В Европейския зелен пакт се признава значението на кръговата икономика за постигането на общите цели на Съюза за декарбонизация. Публичният сектор, *и по-специално транспортният сектор, следва* да спомага за постигането на тези цели, като използва финансовите си средства, когато е целесъобразно, за избора на екологосъобразни продукти, сгради, строителни работи и услуги чрез наличните инструменти за екологосъобразни обществени поръчки, като по този начин допринася значително за намаляването на потреблението на енергия и въздействието върху околната среда.

- (54) Важно е държавите членки да предоставят необходимата подкрепа на публичните органи при въвеждането на изискванията за енергийна ефективност в обществените поръчки и, когато е целесъобразно, при използването на екологосъобразни обществени поръчки, като осигуряват необходимите насоки и методики за извършване на оценка на разходите за целия жизнен цикъл, както и на въздействието и разходите във връзка с околната среда. Очаква се добре разработените инструменти, по-специално цифровите инструменти, да улеснят процедурите за възлагане на поръчки и да намалят административните разходи, особено в по-малките държави членки, които може да не разполагат с достатъчен капацитет за изготвянето на оферти. Във връзка с това държавите членки следва активно да насърчават използването на цифрови инструменти и сътрудничеството между възлагащите органи, включително такива от други държави, с цел обмен на най-добри практики.
- (55) Като се има предвид, че в сградите възникват емисии на ПГ както преди, така и след експлоатационния им жизнен цикъл, държавите членки следва също така да вземат предвид целия жизнен цикъл на въглеродните емисии в сградите. Това следва да се извършва в контекста на усилията за насочване на вниманието към показателите, обхващащи целия жизнен цикъл, аспектите на кръговата икономика и въздействието върху околната среда като част от ролята на публичния сектор като образец. По този начин обществените поръчки могат да бъдат възможност за справяне с присъщите въглеродни емисии на сградите през целия им жизнен цикъл. В това отношение възлагащите органи са важни участници, които могат да предприемат действия в рамките на процедурите за възлагане на поръчки, като закупуват нови сгради, които отговарят на изискванията относно потенциала за глобално затопляне през целия си жизнен цикъл.

- (56) С потенциала за глобално затопляне през целия жизнен цикъл се измерват емисиите на ПГ, свързани със сградата на различни етапи от нейния жизнен цикъл. Така чрез него се отразява цялостният принос на дадена сграда към емисиите, водещи до изменение на климата. Това понякога се нарича също „оценка на въглеродния отпечатък“ или „измерване на въглерода за целия жизнен цикъл“. В тази величина са обединени съпътстващите въглеродни емисии на строителните материали и преките и непреките въглеродни емисии на етапа на използване. Сградите са важно хранилище на материали, тъй като в тях в продължение на много десетилетия остават включени ресурси с висока въглеродна интензивност. Затова е важно да се проучат конструкции, които улесняват бъдещото повторно използване и рециклиране в края на експлоатационния срок **в съответствие с новия план за действие относно кръговата икономика. Държавите членки следва да насърчават кръговия характер, трайността и приспособимостта на строителните материали с цел да се окаже въздействие върху показателите за устойчивост на строителните продукти.**
- (57) Потенциалът за глобално затопляне се изразява като цифров показател в $\text{kgCO}_2\text{eq/m}^2$ (от полезната вътрешна застроена площ) за всеки етап от жизнения цикъл, като стойността се осреднява за една година от референтен проучвателен период от 50 години. Подборът на данните, определянето на сценариите и изчисленията се извършват в съответствие със стандарта EN 15978. Обхватът на сградните компоненти и техническото оборудване е определен в показател 1.2 от общата рамка на Съюза за оценка и докладване „Level(s)“. Когато съществува национален инструмент за изчисляване или такъв се изисква за подаване на уведомления или получаване на разрешения за строеж, следва да е възможно този национален инструмент да се използва за предоставяне на изискваната информация. Следва да е възможно да се използват други инструменти за изчисляване, ако те отговарят на минималните критерии, предвидени в общата рамка на Съюза за оценка и докладване „Level(s)“.

- (58) С Директива 2010/75/ЕС на Европейския парламент и на Съвета²¹ се предвиждат правила за инсталациите, които допринасят за производството на енергия или използват енергия за производствени цели, и се предвижда информацията за енергията, използвана или произведена от дадена инсталация, да бъде включена в заявленията за издаване на комплексни разрешителни в съответствие с член 12, параграф 1, буква б) от посочената директива. Освен това в член 11 от същата директива се посочва, че ефективното използване на енергията е един от общите принципи, уреждащи основните задължения на оператора, и един от критериите за определяне на най-добрите налични техники съгласно приложение III към посочената директива. Оперативната ефективност на енергийните системи в даден момент се влияе от възможността за плавно и гъвкаво интегриране в мрежата на енергия, произведена от различни източници, която се характеризира с различна степен на инерция и момент на включване. Подобряването на ефективността ще създаде възможност за по-доброто използване на енергията от възобновяеми източници.
- (59) Подобряването на енергийната ефективност може да допринесе за по-високи икономически резултати. Държавите членки и Съюзът следва да се стремят към намаляване на енергийното потребление, независимо от равнищата на икономическия растеж.

²¹ Директива 2010/75/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 24 ноември 2010 г. относно емисиите от промишлеността (комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването) (ОВ L 334, 17.12.2010 г., стр. 17).

- (60) Задължението за икономии на енергия, установено с настоящата директива, следва да бъде увеличено и следва да се прилага и след 2030 г. Това осигурява стабилност за инвеститорите и по този начин стимулира дългосрочните инвестиции и дългосрочните мерки за енергийна ефективност, като например основното саниране на сгради с дългосрочната цел да се улесни икономически ефективното преобразуване на съществуващите сгради в *сгради с близко до нулево потребление на енергия*. Задължението за икономии на енергия има важно значение за растежа, работните места и конкурентната среда на местно равнище, както и за намаляването на енергийната бедност. То следва да гарантира, че Съюзът може да постигне своите цели в областта на енергетиката и климата чрез създаване на допълнителни възможности и прекъсване на връзката между потреблението на енергия и растежа. Сътрудничеството с частния сектор е важно, за да се направи оценка на условията, при които могат да бъдат освободени частни инвестиции за проекти за енергийна ефективност и да се развият нови модели на приходи за иновации в областта на енергийната ефективност.
- (61) Мерките за подобрене на енергийната ефективност оказват положително въздействие и върху качеството на въздуха, тъй като по-големият брой енергийно ефективни сгради спомага за намаляване на търсенето на горива за отопление, включително на твърди горива. Следователно мерките за енергийна ефективност допринасят за подобряване на качеството на въздуха на закрито и на открито и спомагат за постигането по икономически ефективен начин на целите на политиката на Съюза в областта на качеството на въздуха, определени по-специално в Директива (ЕС) 2016/2284 на Европейския парламент и на Съвета²².

²² Директива (ЕС) 2016/2284 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2016 г. за намаляване на националните емисии на някои атмосферни замърсители, за изменение на Директива 2003/35/ЕО и за отмяна на Директива 2001/81/ЕО (ОВ L 344, 17.12.2016 г., стр. 1).

- (62) ***С цел да се осигури стабилен и предвидим принос за постигането на целите на Съюза в областта на енергетиката и климата за 2030 г. и на целта за климатична неутралност за 2050 г.,*** от държавите членки се изисква да постигнат кумулативни икономии на енергия при крайното потребление за целия период на задължения до 2030 г., равняващи се на нови годишни икономии от най-малко 0,8 % от крайното енергийно потребление до 31 декември 2023 г. и най-малко 1,3 % от 1 януари 2024 г., ***1,5 % от 1 януари 2026 г. и 1,9 % от 1 януари 2028 г.*** Това изискване може да бъде изпълнено чрез нови мерки на политиката, които да бъдат приети през периода на задължения от 1 януари 2021 г. до 31 декември 2030 г., или чрез нови отделни действия в резултат на мерки на политиката, приети преди или по време на предходния период, при условие че отделните действия, водещи до икономии на енергия, са въведени през следващия период. За тази цел държавите членки следва да могат да използват схема за задължения за енергийна ефективност, алтернативни мерки на политиката, или и двете.
- (63) За периода от ***1 януари*** 2021 г. до 31 декември 2023 г. от Кипър и Малта следва да се изисква да постигнат кумулативни икономии на енергия при крайното потребление, равняващи се на нови икономии от 0,24 % от ***годишното*** крайно енергийно потребление, ***■ осреднено за последния тригодишен период, предхождащ 1 януари 2019 г.*** За периода от ***1 януари 2024 г. до 31 декември 2030 г. от Кипър и Малта*** следва да се изисква да постигнат кумулативни икономии на енергия при крайното потребление в размер на ***0,45 % от годишното крайно енергийно потребление, осреднено за последния тригодишен период, предхождащ 1 януари 2019 г.***

(64) Когато използват схема за задължения, държавите членки следва да определят задължените страни измежду операторите на преносни системи, **операторите на разпределителни мрежи**, енергоразпределителните предприятия, предприятията за продажба на енергия на дребно и предприятията за разпределение на транспортни горива или предприятията за продажба на транспортни горива на дребно въз основа на обективни и недискриминационни критерии. Определянето или освобождаването от такова определяне на някои категории такива субекти не следва да се разглежда като несъвместимо с принципа за недискриминация. Поради това държавите членки могат да избират дали такива субекти или само определени категории от тях са определени като задължени лица. За да се предоставят права и защита на хората, засегнати от енергийна бедност, уязвимите клиенти, **хората от домакинства с ниски доходи и, когато е приложимо**, хората, живеещи в социални жилища, и да се приложат мерките на политиката приоритетно за тези групи хора, държавите членки могат да изискват от задължените страни да реализират икономии на енергия сред тези хора. За тази цел държавите членки могат също така да определят цели за намаляване на разходите за енергия. Задължените лица биха могли да постигнат тези цели, като насърчават въвеждането на мерки, които водят до икономии на енергия и на финансови средства от сметките за енергия, например мерки за полагане на топлинна изолация и мерки в сферата на отоплението, **и като подкрепят инициативи за икономии на енергия от страна на общностите за енергия от възобновяеми източници и гражданските енергийни общности.**

(65) При разработването на мерки на политиката за изпълнение на задължението за икономии на енергия държавите членки следва да се съобразяват със стандартите и приоритетите на Съюза в областта на климата и околната среда и да спазват принципа за ненанасяне на значителни вреди по смисъла на Регламент (ЕС) 2020/852. Държавите членки не следва да насърчават дейности, които не са екологично устойчиви, като например използването на изкопаеми горива. Задължението за икономии на енергия има за цел да засили действията в отговор на изменението на климата чрез въвеждане на стимули за държавите членки да прилагат устойчиво и смекчаващо последиците от изменението на климата съчетание от политики за екологично устойчива и чиста енергетика. Поради това икономииите на енергия, произтичащи от мерки на политиката по отношение на използването на пряко изгаряне на изкопаеми горива, *могат* да бъдат икономии на енергия, допустими за отчитане съгласно задължението за икономии на енергия, *при определени условия и в рамките на преходен период след* транспонирането на настоящата директива *в съответствие с приложение към настоящата директива*. Това ще даде възможност за привеждане на задължението за икономии на енергия в съответствие с целите на Европейския зелен пакт, на Плана във връзка с целта в областта на климата и на „вълната на саниране“ и ще отрази необходимостта от действия, посочени от Международната агенция по енергетика в нейния доклад за нулевите нетни емисии. Ограничението има за цел да насърчи държавите членки да изразходват публични средства само за устойчиви и съобразени с бъдещите нужди технологии. Важно е държавите членки да осигурят ясна политическа рамка и инвестиционна сигурност на участниците на пазара. Прилагането на методиката за изчисляване в рамките на задължението за икономии на енергия следва да даде възможност на всички участници на пазара да адаптират своите технологии в разумен срок. Когато държавите членки подкрепят внедряването на ефективни технологии за изкопаеми горива или своевременната подмяна на такива технологии, например чрез схеми за субсидиране или схеми за задължения за енергийна ефективност, постигнатите в резултат на това икономии на енергия не могат повече да бъдат отчитани по отношение на задължението за икономии на енергия. Въпреки че икономииите на енергия, произтичащи например от насърчаването на комбинираното производство на

енергия на базата на природен газ, няма да са допустими съгласно задължението за икономии на енергия, ограничението няма да се прилага за непряко използване на изкопаеми горива, например когато производството на електрическа енергия включва производство на изкопаеми горива. Мерките на политиката, насочени към промени в поведението с цел намаляване на потреблението на изкопаеми горива, например чрез информационни кампании и екологосъобразно шофиране, следва да останат допустими. Мерките на политиката, насочени към санирането на сгради, може да обхващат мерки като подмяна на отоплителни инсталации, работещи с изкопаеми горива, заедно с мерки за подобряване на материалите на сградите. Тези мерки следва да бъдат ограничени до технологиите, които позволяват постигането на изискваните икономии на енергия в съответствие с националните строителни норми, установени в дадена държава членка. Въпреки това държавите членки следва да насърчават модернизиранието на отоплителните системи като част от основното саниране в съответствие с дългосрочната цел за въглеродна неутралност, по-специално намаляването на потреблението на енергия за отопление и покриването на оставащото потребление на енергия за отопление от енергийни източници без въглеродни емисии. ***Когато отчитат икономии, необходими за постигане на дял от задължението за икономии на енергия сред хората, засегнати от енергийна бедност, държавите членки могат да вземат предвид своите климатични условия.***

- (66) Допустимо е мерките на държавите членки за подобряване на енергийната ефективност в транспорта, да бъдат отчетени за целите на изпълнението на задължението им за икономии на енергия при крайното потребление. Тези мерки включват политики, които наред с другото са насочени към насърчаване на по-ефективните превозни средства, модалния преход към придвижване с велосипед, пеша и с обществен транспорт или мобилността и градското планиране, което намалява търсенето на транспортни услуги. Освен това схемите, които ускоряват внедряването на нови, по-ефикасни превозни средства или мерки на политиката, стимулиращи прехода към горива с намалени равнища на емисии (с изключение на схеми или мерки на политиката, свързани с използването на директно изгаряне на изкопаеми горива в продукти), които намаляват потреблението на енергия на километър, също са допустими, при условие че се спазват правилата за същественост и допълнителност, посочени в настоящата директива. Мерките на политиката за насърчаване на внедряването на превозни средства, работещи с нови изкопаеми горива, не следва да се квалифицират като допустими мерки съгласно задължението за икономии на енергия.
- (67) Мерките, които са предприети от държавите членки съгласно Регламент (ЕС) 2018/842 на Европейския парламент и на Съвета²³ и които водят до проверимо, измеримо или оценимо подобрене на енергийната ефективност, могат да се разглеждат като икономически ефективен начин държавите членки да изпълнят задължението си за икономии на енергия съгласно настоящата директива.
- (68) Като алтернатива на изискването задължените лица да постигнат размера на кумулативните икономии на енергия при крайното потребление, изискван съгласно задължението за икономии на енергия, предвидено в настоящата директива, следва да е възможно държавите членки, в рамките на техните схеми за задължения, да разрешават или да изискват от задължените лица да

²³ Регламент (ЕС) 2018/842 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 г. за задължителните годишни намаления на емисиите на парникови газове за държавите членки през периода 2021—2030 г., допринасящи за действията в областта на климата в изпълнение на задълженията, поети по Парижкото споразумение, и за изменение на Регламент (ЕС) № 525/2013 (ОВ L 156, 19.6.2018 г., стр. 26).

правят вноски в национален фонд за енергийна ефективност, който би могъл да се използва за приоритетното прилагане на мерките на политиката сред хората, засегнати от енергийна бедност, уязвимите клиенти, хората от домакинствата с ниски доходи и, когато е приложимо, хората, живеещи в социални жилища.

- (69) Държавите членки и задължените страни следва да използват всички налични средства и технологии, с изключение на свързаните с използване на технологии за директно изгаряне на изкопаеми горива, за да постигнат изискваните кумулативни икономии на енергия при крайното потребление, включително чрез насърчаване на **интелигентни и** устойчиви технологии в ефективни централни отоплителни и охладителни системи, ефективна отоплителна и охладителна инфраструктура, **ефективни и интелигентни сгради, електрически превозни средства и промишлени сектори** и обследвания за енергийна ефективност или равностойни системи за управление, при условие че декларираните икономии на енергия са в съответствие с настоящата директива. Държавите членки следва да се стремят към висока степен на гъвкавост при изготвянето и изпълнението на алтернативни мерки на политиката. Държавите членки следва да насърчават действия, водещи до икономии на енергия в рамките на продължителен жизнен цикъл.
- (70) Дългосрочните мерки за енергийна ефективност продължават да пораждат икономии на енергия след 2020 г., но за да бъде постиганата целта на Съюза за енергийна ефективност за 2030 г., тези мерки следва да водят и до нови икономии на енергия след 2020 г. От друга страна, постигнатите след 31 декември 2020 г. икономии на енергия не следва да се отчитат в кумулативните икономии на енергия при крайното потребление за периода от 1 януари 2014 г. до 31 декември 2020 г.

(71) *Допълнителността е основен принцип на задължението за икономии на енергия, предвидено в настоящата директива, доколкото тя гарантира, че държавите членки въвеждат политики и мерки, специално разработени с цел изпълнение на задължението за икономии на енергия.* Новите икономии на енергия следва да бъдат допълнителни спрямо обичайната практика, така че икономии, които при всички случаи са щели да бъдат реализирани, не следва да се отчитат за целите на изпълнението на задължението за икономии на енергия. При изчисляване на въздействието на введените мерки следва да се отчитат само нетните икономии на енергия, изразени като изменение на енергийното потребление, което е пряко породено от съответната мярка за енергийна ефективност, въведена за целите на задължението за икономии на енергия, предвидено в настоящата директива. За изчисляването на нетните икономии на енергия държавите членки следва да определят базов сценарий, показващ как би се развивала ситуацията при отсъствие на съответната мярка. Съответната мярка на политиката следва да се оценява спрямо този базов сценарий. Държавите членки следва да вземат предвид минималните изисквания, предвидени в съответната правна рамка на равнището на Съюза, както и факта, че в рамките на същия времеви период могат да бъдат предприети други мерки на политиката, които също могат да имат въздействие върху размера на икономии на енергия, така че не всички промени, констатирани от момента на въвеждане на определена мярка на политиката, могат да се дължат само на тази мярка на политиката. Дейностите на задължените лица, участниците или изпълнителите следва действително да допринасят за постигането на декларираните икономии на енергия, за да се осигури изпълнението на изискването за същественост.

- (72) Важно е да се отчетат, когато е приложимо, всички етапи от енергийната верига при изчисляването на икономии на енергия, за да се увеличи потенциалът за икономии на енергия при преноса и разпределението на електрическа енергия. Проучванията и консултациите със заинтересованите страни разкриват значителен потенциал. Физическите и икономическите условия обаче са доста различни в отделните държави членки, и често дори в рамките на една и съща държава членка, като съществуват голям брой системни оператори. Тези обстоятелства насочват към децентрализиран подход в съответствие с принципа на субсидиарност. Националните регулаторни органи притежават необходимите знания, правна компетентност и административен капацитет за насърчаване на развитието на енергийно ефективна електроенергийна мрежа. Субекти като Европейската мрежа на операторите на преносни системи за електроенергия и Организацията на операторите на разпределителни системи в Европейския съюз също могат да имат полезен принос и следва да подпомагат своите членове при въвеждането на мерки за енергийна ефективност.
- (73) Подобни съображения важат също и за много големия брой оператори на системи за природен газ. Значението на природния газ, делът на доставките, както и обхванатата част от територията са много различни в отделните държави членки. В такива случаи националните регулаторни органи са в най-добра позиция да наблюдават и насочват развитието на системата към повишаване на ефективността, а субекти като Европейската мрежа на операторите на преносни системи за газ могат да имат полезен принос и следва да подпомагат своите членове при въвеждането на мерки за енергийна ефективност.
- (74) *Дружествата за предоставяне на енергийно ефективни услуги (ДПЕУ) играят важна роля за разработването, проектирането, изграждането и организирането на финансиране за проекти, които пестят енергия, намаляват разходите за енергия и понижават разходите за експлоатация и поддръжка в сектори като сградния сектор, промишлеността и транспорта.*

(75) **За да се вземат мерки по отношение на взаимозависимостта между потреблението на енергия и на вода и нарастващия натиск върху тези ресурси, е особено важно да бъде отчетена връзката между водата и енергията.** Ефективното управление на водите може да допринесе значително за икономии на енергия **и да е ползотворно не само за климата, но и за икономиката и социалната сфера.** На секторите на водоснабдяването и отпадъчните води се дължат 3,5 % от потреблението на електрическа енергия в Съюза и този дял се очаква да нарасне. Същевременно на течовете се дължат 24 % от общото потребявано количество вода в Съюза, а енергийният сектор е най-големият потребител на вода с дял 44 % от потреблението. Потенциалът за икономии на енергия чрез използване на интелигентни технологии и процеси **във всички промишлени, жилищни и търговски водни цикли и приложения** следва да бъде обстойно проучен и да се използва винаги когато следва да се прилагат разходно ефективни решения, съобразени с принципа за поставяне на енергийната ефективност на първо място. Освен това усъвършенстваните технологии за напояване, **технологиите за събиране на дъждовна вода и за повторно използване на водата** биха могли значително да намалят потреблението на вода в селското стопанство, сградния **сектор и промишлеността**, както и енергията, използвана за нейното пречистване и пренос.

(76) В съответствие с член 9 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) политиките на Съюза в областта на енергийната ефективност следва да са приобщаващи и по този начин следва да осигуряват равен достъп до мерките за енергийна ефективност за всички потребители, засегнати от енергийна бедност. Подобряването *на* енергийната ефективност следва да бъде приложено приоритетно сред хората, засегнати от енергийна бедност, уязвимите клиенти и крайни ползватели, хората от домакинства *с ниски или* средни доходи, хората, живеещи в социални жилища, възрастните хора и тези, живеещи в селски и отдалечени райони, *както и в най-отдалечените региони*. В този контекст специално внимание следва да се отдели на определени групи от населението, изложени на риск от енергийна бедност или по-податливи на последиците от нея, като например жени, лица с увреждания, възрастни хора, деца и лица с малцинствен расов или етнически произход. Държавите членки могат да изискват от задължените лица да включват социални цели във връзка с енергийната бедност в своите мерки за икономии на енергия, като тази възможност вече беше разширена по отношение на алтернативните мерки на политиката и националните фондове за енергийна ефективност. Това следва да се преобразува в задължение за предоставяне на права и защита на уязвимите клиенти и крайни ползватели и за намаляване на енергийната бедност, като в същото време на държавите членки се даде възможност да запазят пълна гъвкавост по отношение на вида, размера, обхвата и съдържанието на тези мерки. Ако дадена схема за задължения за енергийна ефективност не допуска мерки, свързани с индивидуалните потребители на енергия, държавата членка може да вземе мерки за облекчаване на енергийната бедност единствено чрез алтернативни мерки на политиката. В рамките на своето съчетание от политики държавите членки следва да гарантират, че други мерки на политиката не оказват неблагоприятно въздействие върху хората, засегнати от енергийна бедност, уязвимите клиенти, крайни ползватели и когато е приложимо, хората, живеещи в социални жилища. Държавите членки следва да използват по най-добрия възможен начин средствата от публично финансиране за инвестиции в мерки за подобряване на енергийната ефективност, включително финансиране и финансови механизми, създадени на равнището на Съюза.

- (77) *Всяка държава членка следва да определи* понятието „уязвими клиенти“¹, което *може да препраща към енергийната бедност и, наред с другото, към забрана за изключване от електроснабдителната мрежа на такива клиенти в критични моменти.* Понятието „уязвими клиенти“ *може да включва равнища на доходите, дял на разходите за енергия в разполагаемия доход, енергийна ефективност на жилищата, критична зависимост от електрическо оборудване по здравословни причини, възраст или други критерии. Това допуска държавите членки да включат хората от домакинства с ниски доходи.*
- (78) Съгласно Препоръка (ЕС) 2020/1563 около 34 милиона домакинства в Съюза не са били в състояние да поддържат дома си достатъчно топъл през 2019 г. Европейският зелен пакт дава предимство на социалното измерение на прехода, като се ангажира с принципа „да не се пренебрегва никой“. Преходът към зелена икономика, който включва и прехода към чиста енергия, засяга по различен начин мъжете и жените и може да има определено въздействие върху някои групи в неравностойно положение, включително върху хората с увреждания. Затова мерките за енергийна ефективност трябва да бъдат от основно значение за всяка икономически ефективна стратегия за борба с енергийната бедност и уязвимостта на потребителите и да допълват политиките в областта на социалната сигурност на равнището на държавите членки. С цел да се гарантира, че мерките за енергийна ефективност устойчиво намаляват енергийната бедност на наемателите, следва да се вземат предвид икономическата ефективност на тези мерки, както и икономическата им достъпност за собствениците и наемателите, и да се гарантира подходяща финансова и техническа помощ за тези мерки на равнището на държавите членки. Държавите членки следва да подкрепят местните и регионалните структури при откриването и смекчаването на енергийна бедност. В дългосрочен план е необходимо сградният фонд в Съюза да се състои от **сгради с близко до нулево потребление на енергия** в съответствие с целите на Парижкото споразумение. Сегашните темпове на саниране на сградите са недостатъчни, като най-трудно е да бъдат обхванати сградите, обитавани от граждани с ниски доходи, които са засегнати от енергийна бедност. Следователно мерките, предвидени в настоящата директива, по отношение на

задълженията за икономии на енергия, схемите за задължения за енергийна ефективност и алтернативните мерки на политиката, са от особено значение.

- (79) *Държавите членки следва да се стремят да гарантират, че мерките за насърчаване или подпомагане на енергийната ефективност, и по-специално свързаните със сградите и мобилността, не водят до непропорционално повишаване на разходите за услугите, свързани с тези мерки, или до по-голямо социално изключване.*
- (80) С цел да се използва потенциалът за икономии на енергия в някои пазарни сегменти, където обикновено не се предлагат обследвания за енергийна ефективност при обичайни търговски условия, например в малките и средните предприятия (МСП), държавите членки следва да разработят програми, с които да насърчават *и подпомагат* МСП да се подлагат на обследвания за енергийна ефективност *и да изпълняват препоръките, отправени в резултат на тези обследвания за енергийна ефективност*. Обследванията за енергийна ефективност следва да бъдат задължителни и редовни за *предприятия със средно годишно потребление на енергия над определен праг*, тъй като при тях могат да се постигнат значителни икономии на енергия. Обследванията за енергийна ефективност следва да бъдат съобразени с приложимите европейски или международни стандарти, като например EN ISO 50001 (системи за енергийно управление) или EN 16247-1 (обследвания за енергийна ефективност), или, ако е включено обследване за енергийна ефективност, EN ISO 14000 (системи за управление на околната среда), като по този начин следва да бъдат в съответствие и с настоящата директива, с която не се надхвърлят изискванията по посочените приложими стандарти. В момента се разработва специален европейски стандарт за обследванията за енергийна ефективност. Обследванията за енергийна ефективност могат да се извършват самостоятелно или да бъдат част от по-широка система за управление на околната среда или договор за спестяване на енергия с гарантиран резултат. Във всички подобни случаи тези системи следва да отговарят на минималните изисквания, установени в настоящата директива. Освен това специфични механизми и схеми, създадени за проследяването на емисиите и разхода на гориво от определени транспортни оператори, например съгласно правото на Съюза — СТЕ на ЕС, могат да се считат за съвместими с обследванията за енергийна ефективност, включително в системите за енергийно управление, ако отговарят на минималните изисквания, установени в настоящата

директива. *За предприятията, които вече изпълняват задължението за обследвания за енергийна ефективност, обследванията за енергийна ефективност следва да продължат да бъдат извършвани най-малко на всеки четири години от датата на предходното обследване за енергийна ефективност, в съответствие с настоящата директива.*

- (81) *Държавите членки биха могли да установят насоки, които предприятията да следват при прилагането на мерки за постигане на новите годишни икономии, набелязани при обследването за енергийна ефективност.*
- (82) Средното потребление на предприятието следва да бъде критерият, който да определя прилагането на системите за енергийно управление и на обследванията за енергийна ефективност, за да се повиши чувствителността на тези механизми при набелязване на съответните възможности за разходно ефективни икономии на енергия. Предприятие, което е под праговете за потребление, определени за системите за енергийно управление и обследванията за енергийна ефективност, следва да бъде насърчавано да се подлага на обследвания за енергийна ефективност и да изпълнява препоръките в резултат на тези обследвания.
- (83) Когато обследванията за енергийна ефективност се извършват от вътрешни експерти, те не следва да участват пряко в подложената на обследване дейност, за да се гарантира тяхната независимост.
- (84) *Държавите членки следва да насърчават прилагането на системи за енергийно управление и на обследвания за енергийна ефективност в публичната администрация на национално, регионално и местно равнище.*

(85) Секторът на ИКТ е друг важен сектор, на който се обръща все по-голямо внимание. През 2018 г. потреблението на енергия в центровете за данни в Съюза е било 76,8 TWh. Очаква се то да нарасне до 98,5 TWh през 2030 г., което представлява увеличение с 28 %. Това увеличение в абсолютно изражение може да се разгледа и в относително изражение: в рамките на Съюза центровете за данни имат дял от 2,7 % в потреблението на електрическа енергия през 2018 г., като този дял ще достигне 3,21 % до 2030 г., ако се запазят настоящите тенденции в развитието. В цифровата стратегия на Съюза се подчертава необходимостта от центрове за данни с висока енергийна ефективност и устойчивост и се призовава за въвеждането на мерки за прозрачност при телекомуникационните оператори по отношение на техния отпечатък върху околната среда. За да се насърчи устойчивото развитие в сектора на ИКТ, особено на центровете за данни, държавите членки следва да изискват събирането и публикуването на данни, които са от значение за енергийните характеристики, водния отпечатък **и гъвкавостта на търсенето** на центровете за данни, **въз основа на общ образец на Съюза**. Държавите членки следва да изискват събирането и публикуването на данни само за центровете за данни със значителен отпечатък, за които чрез подходящи интервенции на ниво проектиране или ефективност, съответно за нови или съществуващи инсталации, може да се постигне съществено намаление на потреблението на енергия и вода, **повишаване на ефективността на системите, допринасящо за декарбонизацията на мрежата**, или повторно използване на отпадна топлина в съседни съоръжения и топлофикационни мрежи. Въз основа на събраните данни **могат да бъдат установени показатели** за устойчивост на центровете за данни, **като се вземат предвид и вече съществуващите инициативи в сектора**.

- (86) *Задължението за докладване се прилага за центрoвете за данни, които съответстват на прага, определен в настоящата директива. Във всички случаи и по-специално за корпоративните центрове за данни задължението за докладване следва да се разбира като отнасящо се до пространството и оборудването, предимно или изключително предназначени за функциите, свързани с данните (сървърни помещения), включително необходимото свързано оборудване, например свързаното с тях охлаждане, осветление, батерийни блокове или непрекъсваемо хранване. От задължението за докладване следва да бъде изключено всяко ИТ оборудване, монтирано или инсталирано предимно с цел публичен достъп, за общо ползване или в офис пространство, или поддържащо други корпоративни функции, като работни станции, лаптопи, фотокопирни машини, сензори, оборудване за сигурност или бяла техника и аудио-визуална апаратура. Същото изключение следва да се прилага и за сървърно оборудване, мрежови устройства, устройства за съхранение на данни и свързано с тях оборудване, разположени на различни места в даден обект, като единични сървъри, единични сървърни шкафове или устройства за Wi-Fi и мрежов достъп.*
- (87) *Събраните данни следва да се използват за измерване най-малко на някои основни измерения на съответния устойчив център за данни, а именно колко ефективно се използва енергията, каква част от тази енергия идва от възобновяеми енергийни източници, повторната употреба на генерираната от него отпадна топлина, ефективността на охлаждането, ефективността на използването на въглерод и използването на прясна вода. Събраните данни и показателите за устойчивост следва да повишават осведомеността сред собствениците и операторите на центрове за данни, производителите на оборудване, разработчиците на софтуер и услуги, ползвателите на услуги на центрoвете за данни на всички равнища, както и субектите и организациите, които внедряват, използват или възлагат услуги в облак и услуги на центрове за данни. Събраните данни и показателите за устойчивост следва също да дадат увереност относно действителните подобрения, дължащи се на усилията и мерките за повишаване на устойчивостта в нови или съществуващи центрове за данни. И на последно място, тези данни и показателите за устойчивост*

следва да се използват като основа за прозрачно и основано на доказателства планиране и вземане на решения. *Комисията следва да оценява ефективността на центрoвете за данни въз основа на информацията, съобщена от задължените центрoве за данни.*

- (88) *Вследствие на извършена оценка, при установяването на евентуални специфични за сектора партньорства за енергийна ефективност Комисията следва да обедини по приобщаващ и представителен начин основните заинтересовани страни, включително неправителствените организации и социалните партньори, в сектори като ИКТ, транспорта, финансите и сградния сектор.*
- (89) По-ниски разходи на потребителите на енергия следва да бъдат постигнати чрез подпомагане на потребителите при намаляване на тяхното потребление на енергия посредством намаляване на енергийните нужди на сградите и подобряване на ефективността на уредите, което следва да бъде съчетано с наличието на нискоенергийни видове транспорт, интегрирани с обществения транспорт, *споделената мобилност* и придвижването с велосипед. Държавите членки следва също така да разгледат възможностите за подобряване на свързаността в селските и отдалечените райони.
- (90) От решаващо значение е да се повишава осведомеността на всички граждани на Съюза за ползите от повишената енергийна ефективност и да им се предоставя точна информация относно начините, по които тя може да бъде постигната. Граждани от всички възрастови групи следва също така да участват в енергийния преход чрез Европейския пакт за климата и Конференцията за бъдещето на Европа. Повишената енергийна ефективност е изключително важна и за сигурността на енергийните доставки в Съюза чрез намаляване на неговата зависимост от вноса на горива от трети държави.
- (91) Разходите и ползите от всички предприети мерки за енергийна ефективност, включително сроковете за възвръщаемост, следва да бъдат напълно прозрачни за потребителите.
- (92) При прилагането на настоящата директива и при предприемането на други мерки в областта на енергийната ефективност държавите членки следва да обръщат особено внимание на полезните взаимодействия между мерките за енергийна ефективност и ефективното използване на природните ресурси в съответствие с принципите на кръговата икономика.

- (93) Като се възползват от новите бизнес модели и технологии, държавите членки следва да полагат усилия да насърчават и улесняват въвеждането на мерките за енергийна ефективност, включително чрез иновативни услуги за енергийна ефективност за големи и малки потребители.
- (94) Необходимо е да се предвиди често и по-активно подаване на обратна информация за енергийното потребление, когато това е технически осъществимо и икономически ефективно с оглед на монтираните измервателни уреди. В настоящата директива се пояснява, че икономическата ефективност на отчитането на разпределението се определя от това дали свързаните с него разходи са пропорционални спрямо потенциалните икономии на енергия. При оценката дали отчитането на разпределението е икономически ефективно може да се вземе предвид въздействието на други конкретни мерки, планирани в дадена сграда, например всяко предстоящо саниране.
- (95) В настоящата директива също така се пояснява, че правата във връзка с фактурирането и информацията за фактурирането или потреблението следва да са приложими и за на потребители на топлинна енергия, енергия за охлаждане или топла вода за битови нужди, подавани от централен източник, дори и в случаите при които тези потребители нямат преки индивидуални договорни отношения с доставчика на енергия.
- (96) За да се постигне прозрачност на отчитането на индивидуалното потребление на топлинна енергия и по този начин да се улесни отчитането на разпределението, държавите членки следва да гарантират наличието на прозрачни, общодостъпни национални правила за дяловото разпределение на разходите за отопление, охлаждане и потребление на топла вода за битови нужди в многофамилните и многофункционалните сгради. В допълнение към прозрачността държавите членки могат да обмислят вземането на мерки за засилване на конкуренцията при предоставянето на услуги за отчитане на разпределението и по този начин да спомогнат за това да се гарантира разумният размер на всички разходи, дължими от крайните ползватели.

- (97) Новомонтираните топломери и топлинни разпределители следва да дават възможност за дистанционно отчитане, за да се осигури често и икономически ефективно подаване на информация за потреблението. Разпоредбите на настоящата директива по отношение на измерването на отоплението, охлаждането и топлата вода за битови нужди; отчитането на разпределението и дялово разпределяне на разходите за отопление, охлаждане и топла вода за битови нужди; изискването за дистанционно отчитане; информацията за фактурирането и потреблението на отопление, охлаждане и топла вода за битови нужди; разходите за достъп до информация за измерването, фактурирането и потреблението на отопление, охлаждане и топла вода за битови нужди; и минималните изисквания за информацията за фактурирането и потреблението на отопление, охлаждане и топла вода за битови нужди, се отнасят само за топлинната енергия, енергията за охлаждане и топлата вода за битови нужди, подавани от централен източник. Държавите членки имат свободата да решават дали технологиите за дистанционно отчитане от типа „walk-by“ или „drive-by“ трябва да се смятат за такива с дистанционно отчитане. Уредите с дистанционно отчитане не изискват достъп до отделните жилища или помещения, подлежащи на отчитане.
- (98) Държавите членки следва също така да имат предвид факта, че успешното внедряване на нови технологии за измерване на потреблението на енергия изисква повече инвестиции в образованието и уменията както за ползвателите, така и за доставчиците на енергия.

- (99) Информацията за фактурирането и годишните отчети са важно средство за информиране на клиентите за тяхното потребление на енергия. Данните за потреблението и цените могат да съдържат и друга информация, която помага на потребителите да сравняват настоящия си договор с други оферти и да използват механизмите за подаване на жалби и за алтернативно решаване на спорове. Като се има предвид обаче, че споровете във връзка със сметките често са причина за жалби от страна на потребителите и фактор, който допринася за трайно ниските нива на удовлетвореност на потребителите и тяхната ниска степен на ангажираност с техните енергийни доставчици, е необходимо сметките да станат по-опростени, по-ясни и по-лесни за разбиране, като същевременно се гарантира, че отделните инструменти, като например информацията относно фактурирането, средствата за информиране и годишните отчети предоставят цялата необходима информация, за да могат потребителите да регулират потреблението си на енергия, да сравняват офертите и да сменят своя доставчик.
- (100) При разработване на мерки за подобряване на енергийната ефективност държавите членки следва да вземат под внимание необходимостта от осигуряване на правилното функциониране на вътрешния пазар и последователното прилагане на достиженията на правото на Съюза в съответствие с ДФЕС.

(101) Високоэффективното комбинирано производство на енергия и ефективните централни отоплителни и охладителни системи имат значителен потенциал за икономии на първична енергия в Съюза. Държавите членки следва да извършат всеобхватни оценки на потенциала за високоэффективно комбинирано производство на енергия и за ефективни централни отоплителни и охладителни системи. Тези оценки следва да бъдат съгласувани с интегрираните национални планове в областта на енергетиката и климата на държавите членки и с техните дългосрочни стратегии за саниране и **могат да включват траектории, насочени към формиране на национален сектор на отоплението и охлаждането, основан на енергия от възобновяеми източници и отпадна топлина, в срок, съвместим с постигането на целта за климатична неутралност**. Новите инсталации за производство на електрическа енергия, както и съществуващите инсталации, които са значително преоборудвани или чието разрешение или лиценз се подновява, следва — след извършване на анализ на разходите и ползите, който показва излишък от гледна точка на съотношението между ползи и разходи — да бъдат оборудвани с агрегати за високоэффективно комбинирано производство на енергия, за да се оползотворява отпадната топлина от производството на електрическа енергия. По подобен начин други съоръжения със значително средногодишно количество входяща енергия следва да бъдат оборудвани с технически решения за отвеждане на отпадната топлина от съоръжението, когато анализът на разходите и ползите показва подобряване на отношението между ползите и разходите. Тази отпадна топлина би могла да се пренася до местата, където е необходима, чрез централните отоплителни мрежи. Обстоятелствата, от които произтича изискване за прилагането на критерии за одобрение, като правило са тези, от които произтичат и изискванията за разрешителни съгласно Директива 2010/75/ЕС и за разрешения съгласно Директива (ЕС) 2019/944.

- (102) Може да се окаже целесъобразно инсталациите за производство на електрическа енергия, предназначени да използват съхранението на въглероден диоксид в геоложки формации, които имат разрешение съгласно Директива 2009/31/ЕО на Европейския парламент и на Съвета²⁴, да бъдат разположени на места, на които оползотворяването на отпадната топлина чрез високоефективно комбинирано производство на енергия или чрез захранване на централна отоплителна или охладителна мрежа не е разходно ефективно. Ето защо държавите членки следва да могат да освобождават тези инсталации от задължението за извършване на анализ на разходите и ползите от снабдяването на инсталацията с оборудване, даващо възможност за оползотворяване на отпадната топлина чрез агрегат за високоефективно комбинирано производство на енергия. Следва също да бъде възможно инсталациите за производство на електрическа енергия през пиковите часове и резервните инсталации за производство на електрическа енергия, за които се планира да работят по-малко от 1500 експлоатационни часа годишно като плаваща средна стойност, изчислена за период от пет години, да бъдат освободени от задължението да произвеждат и топлинна енергия.
- (103) Целесъобразно е държавите членки да насърчават въвеждането на мерки и процедури за по-широката употреба на инсталации за комбинирано производство на енергия с обща номинална входяща топлинна мощност по-малко от 5 MW с оглед на насърчаването на децентрализирано производство на енергия.
- (104) За да прилагат всеобхватни национални оценки, държавите членки следва да насърчават оценките на потенциала за високоефективно комбинирано производство на енергия и ефективни централни отоплителни и охладителни системи на регионално и местно равнище. Държавите членки следва да предприемат мерки, чрез които да насърчават и улесняват реализирането на

²⁴ Директива 2009/31/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 г. относно съхранението на въглероден диоксид в геоложки формации и за изменение на Директива 85/337/ЕИО на Съвета, директиви 2000/60/ЕО, 2001/80/ЕО, 2004/35/ЕО, 2006/12/ЕО и 2008/1/ЕО, и Регламент (ЕО) № 1013/2006 на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 140, 5.6.2009 г., стр. 114).

установения потенциал за подобряване на разходната ефективност на високоефективното комбинирано производство на енергия и ефективните централни отоплителни и охладителни системи.

- (105) Изискванията относно ефективните централни отоплителни и охладителни системи следва да са съобразени с дългосрочните цели на политиката в областта на климата, със стандартите и приоритетите на Съюза в областта на климата и околната среда и следва да са в съответствие с принципа за ненанасяне на значителни вреди по смисъла на Регламент (ЕС) 2020/852. Всички централни отоплителни и охладителни системи следва да се стремят към подобряване на способността си да взаимодействат с други части на енергийната система с цел оптимизиране на използването на енергия и предотвратяване на разхищението на енергия, като използват пълния потенциал на сградите за съхраняване на топлина или студ, включително на излишната топлина от обслужващите съоръжения и близките центрове за данни. Поради тази причина ефективните централни отоплителни и охладителни системи следва да гарантират повишаването на ефективността на първичната енергия и постепенното интегриране на енергията от възобновяеми източници и отпадната топлина и студ по смисъла на определенията в *Директива (ЕС) 2018/2001 на Европейския парламент и на Съвета*²⁵. Поради това с настоящата директива се въвеждат постепенно по-строги изисквания за осигуряване на отопление и охлаждане, които следва да се прилагат в конкретно определени периоди от време и да станат постоянно приложими от 1 януари 2050 г.
- (106) *Принципите за изчисляване на дела на топлинната енергия или енергията за охлаждане от възобновяеми източници в ефективните централни отоплителни и охладителни системи следва да бъдат в съответствие с Директива (ЕС) 2018/2001 и с методиките на Евростат за статистическо отчитане. Съгласно член 7, параграф 1 от Директива (ЕС) 2018/2001 брутното крайно потребление на енергия от възобновяеми източници включва брутното крайно потребление на енергия от възобновяеми източници в сектора за топлинна енергия и енергия за охлаждане. Брутното крайно потребление на топлинна енергия или енергия за охлаждане в централните отоплителни или охладителни системи е равно*

²⁵ *Директива (ЕС) 2018/2001 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 г. за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници (ОВ L 328, 21.12.2018 г., стр. 82).*

*на доставката на топлинна енергия или енергия за охлаждане,
постъпваща в мрежата, която обслужва крайните клиенти или
енергоразпределителните предприятия.*

- (107) *Термопомпите са важни за декарбонизацията на доставките на топлинна енергия и енергия за охлаждане, включително в централните отоплителни системи. Методиката, установена в приложение VII към Директива (ЕС) 2018/2001, предвижда правила за отчитане на енергията, получена от термопомпи, като енергия от възобновяеми източници, и предотвратява двойното отчитане на електрическата енергия от възобновяеми източници. За целите на изчисляването на дела на енергията от възобновяеми източници в централната отоплителна мрежа, цялата топлинна енергия, генерирана от термопомпа и постъпваща в мрежата, следва да се отчита като енергия от възобновяеми източници, при условие че термопомпата отговаря на минималните критерии за ефективност, установени в приложение VII към Директива (ЕС) 2018/2001, към момента на инсталирането ѝ.*
- (108) Високоэффективното комбинирано производство на енергия беше определяно от икономии на енергия, постигнати чрез комбинирано производство, вместо от разделното производство на топлинна енергия и електрическа енергия. Изискванията за високоэффективно комбинирано производство на енергия следва да са съобразени с дългосрочните цели на политиката в областта на климата. Определенията за комбинирано производство на енергия и високоэффективно комбинирано производство на енергия, използвани в законодателството на Съюза, не следва да засягат използването на различни определения в националното законодателство за цели, различни от целите на съответното законодателство на Съюза. За да се постигнат максимални икономии на енергия и за да не се пропускат възможности за такива икономии, следва да се отдели възможно най-голямо внимание на експлоатационните условия на агрегатите за комбинирано производство на енергия.

- (109) С оглед да се осигури прозрачност за крайния клиент и да му се даде възможност да избира между електрическа енергия от комбинирано производство и електрическа енергия, произведена чрез други технологии, произходът на енергията от високоефективно комбинирано производство следва да бъде гарантиран на основата на хармонизирани референтни стойности на ефективността. Схемите за гарантиране на произхода сами по себе си не предполагат право на ползване на национални механизми за подпомагане. Важно е всички видове електрическа енергия, получени чрез високоефективно комбинирано производство на енергия, да могат да бъдат обхванати от гаранции за произход. Гаранциите за произход следва да бъдат разграничавани от заменяемите сертификати.
- (110) Специфичната структура на секторите на комбинираното производство на енергия и на централните отоплителни и охладителни системи, включващи много производители, които са МСП, следва да бъде взета предвид, по-специално при прегледа на административните процедури за получаване на разрешение за изграждане на мощности за комбинирано производство на енергия или свързани с тях мрежи, като се прилага принципът „Мисли първо за малките“.
- (111) Повечето стопански субекти в Съюза са МСП. Те представляват един огромен потенциал за икономии на енергия за Съюза. За да им съдействат да приемат мерки за енергийна ефективност, държавите членки следва да въведат благоприятна нормативна рамка, имаща за цел осигуряване на МСП на техническо подпомагане и съобразена с особеностите им информация.

- (112) Държавите членки следва въз основа на обективни, прозрачни и недискриминационни критерии да изготвят правила, уреждащи поемането и споделянето на разходите за свързване към енергийните мрежи и за подсилване на мрежите, както и за техническото адаптиране, необходимо за включване в мрежите на нови производители на електрическа енергия, използващи високоефективно комбинирано производство на енергия, като вземат предвид свързаните с мрежите кодекси и насоки, разработени в съответствие с регламенти (ЕС) 2019/943²⁶ и (ЕО) № 715/2009²⁷ на Европейския парламент и на Съвета. Производителите на електрическа енергия от инсталации с високоефективно комбинирано производство на енергия следва да имат възможност да обявят търг за дейностите по свързването. Следва да се улесни достъпът до електроенергийната мрежа на електрическа енергия, произведена чрез високоефективно комбинирано производство, особено от малките агрегати и микроагрегатите за комбинирано производство на енергия. В съответствие с член 3, параграф 2 от Директива 2009/73/ЕО и член 9, параграф 2 от Директива (ЕС) 2019/944 държавите членки могат да налагат на предприятията, извършващи дейност в електроенергийния и газовия сектор, задължения за обществени услуги, включително такива, които са свързани с енергийната ефективност.
- (113) Необходимо е да се въведат разпоредби, свързани с фактурирането, единната точка за контакт, извънсъдебното уреждане на спорове, енергийната бедност и основните договорни права, с цел те да бъдат приведени в съответствие, когато е приложимо, със съответните разпоредби относно електрическата енергия по Директива (ЕС) 2019/944, за да се засили защитата на потребителите и да се даде възможност на крайните клиенти да получават по-честа, ясна и актуална информация за своето потребление на енергия за отопление, охлаждане или топла вода за битови нужди, както и да регулират своето потребление на енергия.

²⁶ Регламент (ЕС) 2019/943 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юни 2019 г. относно вътрешния пазар на електроенергия (ОВ L 158, 14.6.2019 г., стр. 54)

²⁷ Регламент (ЕО) № 715/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно условията за достъп до газопреносни мрежи за природен газ и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1775/2005 (ОВ L 211, 14.8.2009 г., стр. 36).

(114) С настоящата директива се засилва защитата на потребителите, като се въвеждат основни договорни права за централните отоплителни и охладителни системи и топлата вода за битови нужди, които съответстват на равнището на правата, защитата и предоставените възможности, въведени с Директива (ЕС) 2019/944 за крайните потребители в сектора на електрическата енергия. На потребителите следва да бъде предоставена ясна и недвусмислена информация за техните права. Няколко фактора възпрепятстват достъпа, разбирането и реакцията на потребителите по отношение на различните налични за тях източници на пазарна информация. Въвеждането на основни договорни права може да спомогне, наред с другото, за правилното разбиране на минималното ниво на качеството на услугите, предлагани в договора от доставчика, включително качеството и характеристиките на доставяната енергия. В допълнение това може да допринесе за свеждането до минимум на скритите или допълнителните разходи, които може да произтекат от въвеждането на модернизирани или нови услуги след подписването на договора без ясното разбиране и съгласието на потребителя. Тези услуги може да касаят, наред с другото, доставяната енергия, измервателните услуги и услугите по фактуриране, закупуване и монтиране или допълнителни услуги и услуги по поддръжка, както и разходи, свързани с мрежата, измервателни уреди, локално отоплително или климатично оборудване. Изискванията ще допринесат за подобряване на съпоставимостта на офертите и ще гарантират еднакво равнище на основните договорни права за всички граждани на Съюза по отношение на отоплението, охлаждането и топлата вода за битови нужди, без да се ограничава националната компетентност.

- (115) *В случай на планирано изключване от системите за отопление, охлаждане и подаване на топла вода за битови нужди доставчиците следва да осигурят на съответните клиенти подходяща информация за алтернативни мерки, например източници на подпомагане с цел да се избегне изключването от мрежата, системи за авансови плащания, обследвания за енергийна ефективност, консултантски услуги по енергийни въпроси, алтернативни разплащателни планове, съвети за управление на дълга или мораториуми върху изключването от мрежата.*
- (116) Повишена защита на потребителите следва да се гарантира чрез наличието на ефективни и независими механизми за извънсъдебно решаване на спорове за всички потребители, като например омбудсман по енергийните въпроси, орган за защита на потребителите или регулаторен орган. Затова държавите членки следва да въведат бързи и ефективни процедури за разглеждане на жалби.

- (117) Следва да бъде отчетен **и активно подкрепен** приносът на общностите за енергия от възобновяеми източници съгласно Директива (ЕС) 2018/2001 и на гражданските енергийни общности съгласно Директива (ЕС) 2019/944 за постигане на целите на Европейския зелен пакт и Плана във връзка с целта в областта на климата. Поради това държавите членки следва да разгледат и насърчат ролята на общностите за енергия от възобновяеми източници и гражданските енергийни общности. Тези общности могат да помогнат на държавите членки да постигнат целите на настоящата директива чрез повишаване на енергийната ефективност на местно равнище или на равнището на домакинствата, **както и в обществените сгради, в сътрудничество с местните органи**. Те могат да предоставят възможности на потребителите и да ги включат в процеса, да позволят на определени групи битови клиенти, включително в селските и отдалечените райони, да участват в проекти и интервенции за енергийна ефективност, **които може да съчетават действия и инвестиции в енергия от възобновяеми източници**. Енергийните общности **могат да играят значителна роля за образоването и повишаването на осведомеността на гражданите относно мерките за реализиране на икономии на енергия**. При подходяща подкрепа от страна на държавите членки енергийните общности могат да подпомогнат борбата с енергийната бедност чрез улесняване на проекти за енергийна ефективност, намаляване на потреблението на енергия и по-ниски тарифи за доставка.
- (118) **Чрез предоставяне на възможности на гражданите могат да се постигнат дългосрочни поведенчески промени в енергийното потребление. Енергийните общности могат да допринесат за реализиране на икономии на енергия в дългосрочен план, особено сред домакинствата, и за увеличаване на устойчивите инвестиции от страна на гражданите и малките предприятия. Държавите членки следва да предоставят възможност на гражданите да предприемат такива действия чрез подкрепа за общностни енергийни проекти и организации. Освен това стратегиите за ангажиране, които приобщават всички заинтересовани страни на национално и местно равнище към разработването на политики, могат да бъдат включени в местните или регионалните планове за декарбонизация или националните планове за саниране на**

сгради с цел да се повиши осведомеността, да се получава обратна връзка за политиките и те да бъдат по-добре приети от обществеността.

(119) Следва да бъде признат приносът на обслужването на едно гише или подобни структури като механизми, които могат да дадат възможност на множество целеви групи, включително граждани, МСП и публични органи, да разработват и изпълняват проекти и мерки, свързани с прехода към чиста енергия.

Приносът на обслужването на едно гише може да бъде много важен за уязвимите клиенти, тъй като те биха могли да получават надеждна и достъпна информация за подобренията в областта на енергийната ефективност. Този принос може да включва предоставяне на технически, административни и финансови консултации и помощ, улесняване на необходимите административни процедури или на достъпа до финансовите пазари, насоки относно правната рамка на Съюза и националната правна рамка, включително правилата и критериите за възлагане на обществени поръчки, както и таксономията на ЕС.

(120) Комисията следва да извършва прегледи на въздействието на мерките в подкрепа на разработването на платформи или форуми, като включва *inter alia* органите за европейски социален диалог, за насърчаване на програми за обучение в областта на енергийната ефективност, и следва да предлага допълнителни мерки, ако е целесъобразно. Комисията следва също така да насърчава европейските социални партньори в дискусиите относно енергийната ефективност, особено за уязвимите клиенти и крайните ползватели, включително тези, които са в състояние на енергийна бедност.

- (121) Справедливият преход към неутрален по отношение на климата Съюз до 2050 г. е от основно значение за Европейския зелен пакт. Европейският стълб на социалните права, обявен съвместно от Европейския парламент, Съвета и Комисията на 17 ноември 2017 г., включва енергията сред основните услуги, до които всеки има право на достъп. Следва да се осигури подкрепа за достъпа до такива услуги на нуждаещите се, **особено в контекста на инфлационния натиск и значителното повишаване на цените на енергията.**
- (122) Необходимо е да се гарантира, че хората, засегнати от енергийна бедност, уязвимите клиенти, хората от домакинства с ниски доходи и когато е приложимо, хората, живеещи в социални жилища, са защитени и за тази цел са им предоставени възможности да участват активно в интервенциите и мерките за подобряване на енергийната ефективност и свързаните мерки за защита или информиране на потребителите, които държавите членки прилагат. **Следва да бъдат разработвани целенасочени кампании за повишаване на осведомеността, за да се онагледят ползите от енергийната ефективност, както и да се предоставя информация за наличната финансова подкрепа.**

- (123) Публичното финансиране, достъпно на равнището на Съюза и на национално равнище, следва да бъде стратегически инвестирано в мерки за подобряване на енергийната ефективност, по-специално в полза на хората, засегнати от енергийна бедност, уязвимите клиенти, хората от домакинства с ниски доходи и когато е приложимо, хората, живеещи в социални жилища. Държавите членки следва да се възползват от всяка финансова вноска, която биха могли да получат от Социалния фонд за климата, създаден с Регламент (ЕС) 2023/955 на Европейския парламент и на Съвета²⁸, както и от приходите по квоти от СТЕ на ЕС. Тези финансови средства ще осигурят подкрепа за държавите членки при изпълнението на задължението им да прилагат мерки за енергийна ефективност и мерки на политиката съгласно задължението за икономии на енергия като приоритет сред хората, засегнати от енергийна бедност, уязвимите клиенти, хората от домакинства с ниски доходи и когато е приложимо, хората, живеещи в социални жилища, включително живеещите в селски и отдалечени райони.
- (124) Националните схеми за финансиране следва да бъдат допълнени от подходящи схеми за по-добра информация и техническа и административна помощ и по-лесен достъп до финансиране, което ще позволи най-доброто използване на наличните средства, особено от хората, засегнати от енергийна бедност, уязвимите клиенти, хората от домакинства с ниски доходи и когато е приложимо, хората, живеещи в социални жилища.

²⁸ Регламент (ЕС) 2023/955 на Европейския парламент и на Съвета от 10 май 2023 г. за създаване на Социален фонд за климата и за изменение на Регламент (ЕС) 2021/1060 (ОВ L 130, 16.5.2023 г., стр. 1).

- (125) Държавите членки следва да предоставят възможности и защита на всички хора еднакво, независимо от техния пол, възраст, увреждане, раса или етнически произход, сексуална ориентация, религия или убеждения, и да гарантират, че лицата, които са най-засегнати или изложени на по-голям риск да бъдат засегнати от енергийна бедност или които са изложени в най-голяма степен на неблагоприятните последици от енергийната бедност, са защитени по подходящ начин. Освен това държавите членки следва да гарантират, че мерките за енергийна ефективност не задълбочават съществуващите неравенства, по-специално по отношение на енергийната бедност.
- (126) *Съгласно член 15, параграф 2 от Директива 2012/27/ЕС всички държави членки са предприели оценка на потенциала за енергийна ефективност на своята инфраструктура за газ и електрическа енергия и са набелязали конкретни мерки и инвестиции за въвеждане на разходно ефективни подобрения на енергийната ефективност в мрежовата инфраструктура, с график за тяхното въвеждане. Резултатите от тези действия представляват надеждна основа за прилагането на принципа „енергийната ефективност на първо място“ при техните решения във връзка с планирането и развитието на мрежите и инвестициите в тях.*

(127) ■ Националните енергийни регулаторни органи *следва да* възприемат интегриран подход, който да включва потенциалните икономии в сектора на енергийните доставки и при крайното потребление. Без да се засягат сигурността на доставките, пазарната интеграция и предварителните инвестиции в морски електропреносни мрежи, необходими за разгръщане на добива на енергия от възобновяеми източници от разположени в морето инсталации, националните енергийни регулаторни органи следва да гарантират, че принципът „енергийната ефективност на първо място“ се прилага в процесите на планиране и вземане на решения и че мрежовите тарифи и разпоредби насърчават подобряването на енергийната ефективност. Държавите членки следва също така да гарантират, че операторите на преносни и разпределителни системи вземат предвид принципа „енергийната ефективност на първо място“. Това ще помогне на операторите на преносни и разпределителни системи да вземат по-добри решения в областта на енергийната ефективност и пределните разходи за набавяне на ресурси от страната на потреблението, както и по отношение на екологичното и социалното въздействие на различните планове за инвестиции в мрежите и тяхната експлоатация. Подобен подход изисква да се замени тясната перспектива на икономическата ефективност с търсенето на максимална полза за обществото в по-широк аспект. Принципът „енергийната ефективност на първо място“ следва по-специално да се прилага при разработването на сценарии за разширяване на енергийната инфраструктура, при които решенията, свързани с потреблението, биха могли да се разглеждат като реални алтернативи и трябва да бъдат правилно оценени, като това следва да се превърне в неразделна част от оценката на проектите за планиране на мрежи. Прилагането на този принцип следва да бъде проверявано от националните регулаторни органи.

(128) Следва да се осигурят достатъчен брой надеждни специалисти, компетентни в областта на енергийната ефективност, за да се гарантира ефективното и своевременно прилагане на настоящата директива, например по отношение на спазването на изискванията за обследвания за енергийна ефективност и прилагането на схемите за задължения за енергийна ефективност. Ето защо държавите членки следва да въведат схеми за сертифициране или равностойни схеми за придобиване на квалификация, или и двата вида схеми, както и подходящо обучение за доставчиците на услуги за енергийна ефективност, за лицата, извършващи обследвания за енергийна ефективност и други мерки за подобряване на енергийната ефективност, в тясно сътрудничество със социалните партньори, доставчиците на обучение и други съответни заинтересовани страни. Схемите следва да се оценяват на всеки четири години, считано от декември 2024 г., и при необходимост да се актуализират, за да се гарантира необходимото ниво на компетентност на доставчиците на услуги за енергийна ефективност, лицата, извършващи обследвания за енергийна ефективност, енергийните ръководители и монтажниците на сградни компоненти.

(129) Необходимо е да продължи развитието на пазара на услуги за енергийна ефективност, за да се осигури както търсене, така и предлагане на такива услуги. Наличието на прозрачност, например чрез съставяне на списъци на сертифицирани доставчици на услуги за енергийна ефективност, както и наличието на примерни договори, обменът на най-добри практики и наличието на насоки допринасят съществено за въвеждането на услуги за енергийна ефективност и сключването на договори за спестяване на енергия с гарантиран резултат и могат да спомогнат също за стимулиране на търсенето и за повишаване на доверието в доставчиците на услуги за енергийна ефективност. Получателят на услуга за енергийна ефективност по договора за спестяване на енергия с гарантиран резултат избягва инвестиционните разходи, като използва част от финансовата стойност на икономите на енергия, за да изплати изцяло или частично инвестицията, направена от трето лице. Това може да спомогне за привличането на частен капитал, който е от ключово значение за повишаване на процента на саниране на сгради в Съюза, за привличане на експертен опит на пазара и за създаване на иновативни бизнес модели. Поради това за нежилищни сгради с използвана застроена площ над 750 m^2 следва да се изисква да се оценява възможността за използване на възможността за сключване на договори за спестяване на енергия с гарантиран резултат за целите на санирането. Това е стъпка напред, за да се повиши доверието в дружествата за услуги за енергийна ефективност и да се проправи пътят за увеличаване на тези проекти в бъдеще.

- (130) Предвид амбициозните цели за саниране през следващото десетилетие в контекста на „вълната на саниране“ е необходимо да се засили ролята на независимите пазарни посредници, включително на обслужването на едно гише или подобни механизми за подкрепа, за да се стимулира пазарното развитие по отношение на търсенето и предлагането и да се насърчи сключването на договори за спестяване на енергия с гарантиран резултат за целите на санирането както на частни, така и на обществени сгради. Местните енергийни агенции биха могли да играят ключова роля в това отношение и да определят и подкрепят създаването на потенциални посредници или доставчици на обслужване на едно гише. ***Настоящата директива следва да спомогне за повишаване на наличието на продукти, услуги и съвети, включително чрез насърчаване на потенциала на предприемачите да запълнят пропуските на пазара и да осигурят иновативни начини за повишаване на енергийната ефективност, като същевременно се гарантира спазването на принципа за недискриминация.***
- (131) Сключването на договори за спестяване на енергия с гарантиран резултат все още среща значителни затруднения в редица държави членки поради оставащите регулаторни и нерегулаторни пречки. Поради това е необходимо да се обърне внимание на неяснотите в националните законодателни рамки, липсата на експертен опит, особено по отношение на тръжните процедури, и конкуриращите се заеми и безвъзмездни средства.

- (132) Държавите членки следва да продължат да подкрепят публичния сектор при сключването на договори за спестяване на енергия с гарантиран резултат, като осигурят примерни договори, в които са съобразени наличните европейски или международни стандарти, насоките за възлагане на поръчки и Ръководството за статистическо третиране на договорите за спестяване на енергия с гарантиран резултат, публикувано през май 2018 г. от Евростат и Европейската инвестиционна банка (ЕИБ), по отношение на третирането на случаите на сключване на договорите за спестяване на енергия с гарантиран резултат в държавните сметки, които предоставят възможности за преодоляване на оставащите регулаторни пречки пред тези договори в държавите членки.
- (133) Държавите членки предприеха мерки за установяване и преодоляване на регулаторните и нерегулаторните пречки. Необходимо е обаче да бъдат увеличени усилията за отстраняване на регулаторните и нерегулаторните пречки пред използването на възможността за сключване на договори за спестяване на енергия с гарантиран резултат и договорености за финансиране от трети лица, които спомагат за постигането на икономии на енергия. Тези пречки включват счетоводни правила и практики, които не дават възможност инвестициите и годишните финансови икономии в резултат на мерките за подобряване на енергийната ефективност да бъдат адекватно отразени в счетоводните отчети за целия жизнен цикъл на инвестицията.
- (134) Държавите членки използваха националните планове за действие за енергийна ефективност за 2014 г. и 2017 г., за да докладват за напредъка при премахването на регулаторните и нерегулаторните пречки в областта на енергийната ефективност по отношение на разделените стимули между собствениците и наемателите или между собствениците на сгради или обособени части от сгради. Държавите членки следва да продължат да работят в тази посока и да използват потенциала за енергийна ефективност в контекста на статистическите данни на Евростат за 2016 г., и по-специално факта, че над 40% от европейците живеят в апартаменти, а 30% от европейците са наематели.

(135) Държавите членки, **включително регионалните и местните органи**, следва да бъдат насърчени да използват пълноценно европейските фондове, налични по многогодишната финансова рамка за периода 2021—2027 г., определена в Регламент (ЕС, Евратом) 2020/2093 на Съвета²⁹, Механизма за възстановяване и устойчивост, **създаден с Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета**³⁰, както и финансовите инструменти и техническата помощ, налични по линия на програмата InvestEU, създадена с Регламент (ЕС) 2021/523 на Европейския парламент и на Съвета³¹, за стимулиране на частните и публичните инвестиции в мерки за подобряване на енергийната ефективност. Инвестициите в енергийна ефективност са с потенциал да допринесат за икономически растеж, заетост, иновации и намаляване на енергийната бедност на домакинствата, поради което имат положителен принос към икономическото, социалното и териториалното сближаване и екологосъобразно възстановяване. Възможните области за финансиране включват мерки за енергийна ефективност в обществените и жилищните сгради и развитието на нови умения **чрез разгръщане на обучението, преквалификацията и повишаването на квалификацията на специалистите, по-специално в професиите, свързани със санирането на сгради**, с цел насърчаване на заетостта в сектора на енергийната ефективност. Комисията ще осигури полезни взаимодействия между различните инструменти за финансиране, по-специално фондовете със споделено и с пряко управление — като централно управляваните програми „Хоризонт Европа“ и LIFE, както и между безвъзмездни средства, заеми и техническа помощ, за да се увеличи максимално техният лостов ефект върху частното финансиране и тяхното въздействие върху постигането на целите на политиката за енергийна ефективност.

²⁹ Регламент (ЕС, Евратом) 2020/2093 на Съвета от 17 декември 2020 г. за определяне на многогодишната финансова рамка за годините 2021 – 2027 (ОВ L 433I, 22.12.2020 г., стр. 11).

³⁰ Регламент (ЕС) 2021/241 на Европейския парламент и на Съвета от 12 февруари 2021 г. за създаване на Механизъм за възстановяване и устойчивост (ОВ L 57, 18.2.2021 г., стр. 17).

³¹ Регламент (ЕС) 2021/523 на Европейския парламент и на Съвета от 24 март 2021 г. за създаване на програмата InvestEU и за изменение на Регламент (ЕС) 2015/1017 (ОВ L 107, 26.3.2021 г., стр. 30).

- (136) Държавите членки следва да насърчават използването на финансови механизми за постигане на целите на настоящата директива. Тези финансови механизми биха могли да включват финансови вноски и имуществени санкции за нарушение на определени разпоредби на настоящата директива, средства, предвидени за енергийна ефективност съгласно член 10, параграф 3 от Директива 2003/87/ЕО на Европейския парламент и на Съвета³², и средства, предвидени за енергийна ефективност в европейските фондове и програми, както и по линия на целеви европейски финансови инструменти като Европейския фонд за енергийна ефективност.
- (137) Финансовите механизми могат да се основават, когато е целесъобразно, на средства, предвидени за енергийна ефективност от проектните облигации на Съюза, средства, отпуснати за енергийна ефективност от ЕИБ и други европейски финансови институции, по-специално Европейската банка за възстановяване и развитие (ЕБВР) и Банката за развитие към Съвета на Европа, средства, предмет на ливъридж във финансови институции, национални ресурси, включително чрез създаване на регулаторни и фискални рамки за насърчаване на осъществяването на инициативи и програми за енергийна ефективност, и приходи от годишното разпределено количество емисии в съответствие с Решение № 406/2009/ЕО на Европейския парламент и на Съвета³³.

³² Директива 2003/87/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 октомври 2003 г. за установяване на система за търговия с квоти за емисии на парникови газове в рамките на Съюза и за изменение на Директива 96/61/ЕО на Съвета (ОВ L 275, 25.10.2003 г., стр. 32).

³³ Решение № 406/2009/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 г. относно усилията на държавите-членки за намаляване на техните емисии на парникови газове, необходими за изпълнение на ангажиментите на Общността за намаляване на емисиите на парникови газове до 2020 г. (ОВ L 140, 5.6.2009 г., стр. 136).

- (138) Финансовите механизми биха могли по-специално да се основават на вноските, ресурсите и приходите от тези ресурси, за да създадат условия и да насърчат инвестиране на частен капитал, по-специално от институционални инвеститори, като същевременно се прилагат критерии за предоставяне на средства, които да осигуряват постигането на екологични и на социални цели; да използват иновационни финансови механизми - включително гаранции по заеми за частен капитал, гаранции по заеми с цел насърчаване сключването на договори за спестяване на енергия с гарантиран резултат, безвъзмездни средства, субсидирани заеми и целеви кредитни линии, системи за финансиране от трети лица - които намаляват рисковете при проекти за енергийна ефективност, и да дадат възможност за разходно ефективно саниране на сгради дори за домакинства с ниски и средни доходи; да бъдат свързани с програми или агенции, които ще обединяват и ще оценяват качеството на проектите за спестяване на енергия, ще предоставят техническа помощ, ще насърчават пазара на услуги за енергийна ефективност и ще спомагат за появата на търсене на такива услуги сред потребителите.
- (139) Финансовите механизми биха могли също така да осигуряват подходящи ресурси в подкрепа на програми за обучение и сертифициране, чрез които се усъвършенстват и акредитират умения в сферата на енергийната ефективност; да осигуряват ресурси за научни изследвания и демонстрация и за ускоряване на навлизането на технологии с малък мащаб и микротехнологии за производство на енергия и за оптимизиране на свързването на тези генератори на енергия към преносната мрежа; да бъдат свързани с програми за предприемане на действия за насърчаване на енергийната ефективност във всички жилища с цел да се предотврати енергийната бедност и да се насърчат собствениците, отдаващи жилища под наем, да направят имотите си възможно най-енергоефективни; както и да предоставят подходящи ресурси за подпомагане на социалния диалог и определянето на стандарти с цел подобряване на енергийната ефективност и осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд.

- (140) Наличните програми за финансиране, финансови инструменти и иновативни финансови механизми на Съюза следва да се използват за практическо постигане на целта за подобряване на енергийните характеристики на сградите на публичните органи. Във връзка с това държавите членки могат да използват приходите си от годишното разпределено количество емисии съгласно Решение № 406/2009/ЕО при разработването на такива механизми на доброволна основа и като се отчитат националните бюджетни правила.
- Комисията и държавите членки следва да предоставят на регионалните и местните администрации подходяща информация за тези програми за финансиране, финансови инструменти и иновативни финансови механизми на Съюза.***
- (141) При реализирането на целта за енергийната ефективност Комисията следва да наблюдава въздействието на значимите мерки върху Директива 2003/87/ЕО с цел да се запазят стимулите в СТЕ на ЕС, които възнаграждат нисковъглеродните инвестиции, и да се подготвят секторите на СТЕ на ЕС за необходимите в бъдеще иновации. Ще бъде необходимо Комисията да извършва наблюдение на въздействието върху промишлените отрасли, които са изложени на съществен риск от изтичане на въглерод, изброени в приложението към Решение 2014/746/ЕС на Комисията³⁴, за да се гарантира, че тази директива насърчава посочените отрасли, а не пречи на развитието им.

³⁴ Решение на Комисията 2014/746/ЕС от 27 октомври 2014 г. за определяне, съгласно Директива 2003/87/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, на списък с отрасли и подотрасли, за които се смята, че са изложени на съществен риск от изместване на въглеродни емисии, за периода 2015—2019 г. (ОВ L 308, 29.10.2014 г., стр. 114).

- (142) Мерките на държавите членки следва да получат подкрепа от добре проектирани и ефективни финансови инструменти на Съюза по линия на програмата InvestEU и чрез финансиране от ЕИБ и ЕБВР, които следва да подкрепят инвестициите в енергийната ефективност на всички етапи от енергийната верига и да използват цялостен анализ на разходите и ползите с помощта на модел на диференцирани сконтнови проценти. Финансовата подкрепа следва да се съсредоточи върху икономически ефективните методи за повишаване на енергийната ефективност, което ще доведе до намаляване на потреблението на енергия. ЕИБ и ЕБВР, съвместно с националните насърчителни банки, следва да изготвят, създават и финансират програми и проекти, специално предназначени за сектора за енергийната ефективност, включително за домакинствата, засегнати от енергийна бедност.
- (143) Междусекторното законодателство осигурява надеждна основа за защита на потребителите за широка гама от съществуващи услуги за енергийна ефективност и вероятно ще продължи да се развива. Въпреки това следва да бъдат ясно установени някои основни договорни права на потребителите. На потребителите следва да бъде предоставена ясна и недвусмислена информация за правата им по отношение на сектора на енергетиката.

- (144) За да може да се оцени ефективността на настоящата директива, следва да бъде въведено изискване за извършване на общ преглед на настоящата директива и за представяне на доклад до Европейския парламент и до Съвета до 28 февруари 2027 г. Този преглед следва да позволи необходимото привеждане в съответствие, като се вземат предвид икономическото развитие и развитието в областта на иновациите.
- (145) Местните и регионалните органи следва да получат водеща роля при разработването, проектирането, изпълнението и оценката на мерките, предвидени в настоящата директива, за да могат да предприемат правилните действия във връзка със специфичните особености на своя климат, култура и общество.

(146) С оглед на техническия прогрес и нарастващия дял на възобновяемите енергийни източници в сектора на енергетиката следва да бъде преразгледан приетият коефициент по отношение на икономииите, изразени в kWh електрическа енергия, така че да отразява измененията в коефициента на първичната енергия при производството на електрическа енергия и други енергоносители. Методиката на изчисление е в съответствие с енергийните баланси и определения на Евростат, с изключение на метода на разпределение на количеството гориво, използвано за производство на топлинна и електрическа енергия в централи за комбинирано производство на топлинна и електрическа енергия, при които ефективността на референтната система, необходима за разпределяне на потреблението на гориво, е приведена в съответствие с данните на Евростат за 2015 г. и 2020 г. Изчисленията на коефициента на първичната енергия при производството на електрическа енергия, отразяващи енергийния микс, се базират на средни годишни стойности. При производството на електрическа енергия и топлинна енергия в ядрени централи се използва методът на отчитане на „физическото съдържание на енергия“, а при производството на електрическа енергия и топлинна енергия от изкопаеми горива и биомаса — методът на отчитане на „ефективността при техническото преобразуване на енергия“. За енергията от негорими възобновяеми източници методът представлява използването на директна еквивалентност, на базата на подхода на „пълната първична енергия“. При комбинирано производство на енергия, за да се изчисли делът на първичната енергия, използвана за електрическа енергия, се прилага методът, посочен в настоящата директива. Използва се средно, а не маргинално за пазара състояние. Приема се, че ефективността на преобразуването е 100 % за негоримите възобновяеми енергийни източници, 10 % за геотермалните електроцентрали и 33 % за ядрените електроцентрали. Изчислението на общата ефективност при комбинирано производство на енергия се прави въз основа на най-актуалните данни от Евростат. Отчитат се загубите при преобразуването, преноса и разпределението. Загубите при разпределението за енергоносители, различни от електрическа енергия, не се вземат предвид при изчисленията поради липсата на надеждни данни и сложността на изчисленията. По отношение на границите на системата коефициентът на първичната енергия е 1

за всички енергийни източници. Избраният коефициент на първичната енергия за електрическа енергия е средноаритметичната стойност на стойностите за 2024 и 2025 г., тъй като е по-подходящо за показател да служи коефициентът на първичната енергия за бъдещ, а не за минал период. Анализът обхваща държавите членки и Норвегия. Данните за Норвегия се базират на данните на Европейската мрежа на операторите на преносни системи за електроенергия.

- (147) Не следва да се декларират икономии на енергия, дължащи се на прилагане на правото на Съюза, освен ако не се дължат на мярка, която надхвърля минимума, изискван съгласно приложимия правен акт на Съюза, било чрез определяне на по-амбициозни изисквания за енергийна ефективност на равнище държави членки, било чрез разширено прилагане на мярката. Сградите имат значителен потенциал за допълнително увеличаване на енергийната ефективност, а санирането на сгради представлява съществен и дългосрочен елемент с мащабни икономии за увеличаване на икономии на енергия. Поради това е необходимо да се поясни, че е възможно да бъдат декларирани всички икономии на енергия, произтичащи от мерки за насърчаване на санирането на съществуващи сгради, при условие че те надвишават икономии, които биха настъпили при липсата на съответната мярка на политиката, и ако държавата членка докаже, че задължените лица, участниците или изпълнителите действително са допринесли за постигане на декларираните икономии на енергия.
- (148) В съответствие със съобщението на Комисията от 25 февруари 2015 г., озаглавено „Рамкова стратегия за устойчив енергиен съюз с ориентирана към бъдещето политика по въпросите на изменението на климата“, и принципите за по-добро регулиране следва да се отдаде по-голямо значение на правилата за наблюдение и проверка на прилагането на схеми за задължения за енергийна ефективност и на алтернативни мерки на политиката, включително на изискването за проверка на статистически представителна извадка от мерки.

- (149) Енергията, генерирана върху или във сгради посредством технологии за енергия от възобновяеми източници, води до намаление на количеството на доставяната енергия от изкопаеми горива. Намаляването на енергийното потребление и използването на енергия от възобновяеми източници в сградния сектор представляват важни мерки за намаляване на енергийната зависимост на Съюза и на емисиите на ПГ, особено с оглед на определените амбициозни цели за 2030 г. в областта на климата и енергетиката, както и на поетия глобален ангажимент в контекста на Парижкото споразумение. За целите на тяхното задължение за кумулативни икономии на енергия държавите членки могат да отчитат икономии на енергия от мерки на политиката, насърчаващи технологии на основата на възобновяеми източници, за да изпълнят собствените си изисквания за икономии на енергия в съответствие с методиката за изчисляване, предвидена в настоящата директива. Икономии на енергия от мерки на политиката, свързани с използването на директно изгаряне на изкопаеми горива, не следва да се отчитат.
- (150) Някои от промените, въведени с настоящата директива, може да налагат последващо изменение на Регламент (ЕС) 2018/1999, за да се осигури съгласуваност между двата правни акта. Новите разпоредби, свързани главно с определянето на националните вноски, механизмите за преодоляване на разликите и задълженията за докладване, следва да бъдат рационализирани и прехвърлени в посочения регламент при неговото изменение. Възможно е също така да се наложи преоценка на някои разпоредби на Регламент (ЕС) 2018/1999 предвид промените, предложени в настоящата директива. Допълнителните изисквания за докладване и наблюдение не следва да създават нова успоредна система за докладване, а да се подчиняват на съществуващата рамка за наблюдение и докладване съгласно Регламент (ЕС) 2018/1999.
- (151) За да се насърчи практическото прилагане на настоящата директива на национално, регионално и местно равнище, Комисията следва да продължи да подкрепя обмена на опит относно практики, сравнителен анализ, дейности за изграждане на контакти, както и иновативни практики посредством онлайн платформа.

- (152) Доколкото целите на настоящата директива, а именно да се постигне целта на Съюза за подобряване на енергийната ефективност и да се създадат условия за допълнителни подобрения на енергийната ефективност и постигане на климатична неутралност, не могат да бъдат постигнати в достатъчна степен от държавите членки, а поради обхвата и последиците на действието могат да бъдат по-добре постигнати на равнището на Съюза, Съюзът може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, уреден в член 5 от Договора за Европейския съюз. В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в същия член, настоящата директива не надхвърля необходимото за постигане на тези цели.
- (153) За да се позволи адаптиране към техническия прогрес и промени в съотношението на дяловете на енергийните източници, на Комисията следва да се делегира правомощия в съответствие с член 290 ДФЕС да приема актове относно преразглеждането на хармонизираните референтни стойности на ефективност, определени въз основа на настоящата директива, относно стойностите, методите за изчисление, приетия коефициент за първична енергия и изискванията в приложенията към настоящата директива, както и относно допълването на настоящата директива чрез създаването на обща схема на Съюза за класиране на разположените на територията на Съюза центрове за данни според тяхната устойчивост. От особена важност е по време на подготвителната си работа Комисията да проведе подходящи консултации, включително на експертно равнище, и тези консултации да бъдат проведени в съответствие с принципите, заложи в Междуинституционалното споразумение от 13 април 2016 г. за по-добро законотворчество³⁵. По-специално, с цел осигуряване на равно участие при подготовката на делегираните актове, Европейският парламент и Съветът получават всички документи едновременно с експертите от държавите членки, като техните експерти получават систематично достъп до заседанията на експертните групи на Комисията, занимаващи се с подготовката на делегираните актове.

³⁵ ОВ L 123, 12.5.2016 г., стр. 1.

- (154) Регламент (ЕС) 2023/955 следва да бъде изменен, за да се вземе предвид определението за енергийна бедност, предвидено в настоящата директива. Това ще гарантира последователност, съгласуваност, взаимно допълване и полезно взаимодействие между различните инструменти и видове финансиране, насочени по-специално към домакинствата в енергийна бедност.
- (155) Задължението за транспониране на настоящата директива в националното законодателство трябва да бъде ограничено до разпоредбите, които представляват изменение по същество в сравнение с предходната директива. Задължението за транспониране на разпоредбите, които не са изменени, произтича от предходната директива.
- (156) Настоящата директива следва да не засяга задълженията на държавите членки по отношение на срока за транспониране в националното право на директивите, посочени в част Б от приложение XVI,

ПРИЕХА НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

ГЛАВА I

ПРЕДМЕТ, ОБХВАТ, ОПРЕДЕЛЕНИЯ И ЦЕЛИ ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ

Член 1

Предмет и обхват

1. С настоящата директива се установява обща рамка от мерки за насърчаване на енергийната ефективност в Съюза с цел да се гарантира постигането на целите на Съюза в областта на енергийната ефективност и да се даде възможност за допълнителни подобрения на енергийната ефективност. ***Целта на тази обща рамка е да се допринесе за прилагането на Регламент (ЕС) 2021/1119 на Европейския парламент и на Съвета³⁶ и за сигурността на енергийните доставки в Съюза чрез намаляване на неговата зависимост от вноса на енергия, включително изкопаеми горива.***

В настоящата директива се установяват правила, предназначени за приоритетно въвеждане на енергийната ефективност във всички сектори, за отстраняване на пречките в рамките на енергийния пазар и преодоляване на неефективността на пазара, която възпрепятства ефективността на доставките, ***преноса, съхранението*** и потреблението на енергия. В нея също така се предвижда въвеждането на индикативни национални приноси за енергийна ефективност съответно за 2030 г.

Настоящата директива допринася за прилагането на принципа „енергийната ефективност на първо място“, като по този начин допринася и за изграждането

³⁶ Регламент (ЕС) 2021/1119 на Европейския парламент и на Съвета от 30 юни 2021 г. за създаване на рамката за постигане на неутралност по отношение на климата и за изменение на регламенти (ЕО) № 401/2009 и (ЕС) 2018/1999 (Европейски закон за климата) (ОВ L 243, 9.7.2021 г., стр. 1).

на Съюза като приобщаващо, справедливо и благоденстващо общество с
модерна, ресурсно ефективна и конкурентоспособна икономика.

2. Изискванията, предвидени в настоящата директива, представляват минимални изисквания и не са пречка държавите членки да запазят или въведат по-строги мерки. Тези мерки трябва да са съвместими с правото на Съюза. Когато националното законодателство предвижда по-строги мерки, държавите членки уведомяват Комисията за това законодателство.

Член 2

Определения

За целите на настоящата директива се прилагат следните определения:

- 1) „енергия“ означава енергийни продукти съгласно определението в член 2, буква г) от Регламент (ЕО) № 1099/2008 на Европейския парламент и на Съвета³⁷;
- 2) „енергийната ефективност на първо място“ означава енергийната ефективност на първо място съгласно определението в член 2, точка 18 от Регламент (ЕС) 2018/1999;
- 3) „енергийна система“ означава система, която е проектирана предимно за предоставяне на енергийни услуги с цел задоволяване на нуждите в секторите на крайното потребление под формата на топлинна енергия, горива и електрическа енергия;
- 4) ***„ефективност на системата“ означава изборът на енергийно ефективни решения, когато те създават условия и за икономически ефективен път към декарбонизация, допълнителна гъвкавост и ефективно използване на ресурсите;***

³⁷ Регламент (ЕО) № 1099/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 22 октомври 2008 г. относно статистиката за енергийния сектор (ОВ L 304, 14.11.2008 г., стр. 1)

- 5) „първично енергийно потребление“ или „ПЕП“ означава брутно количество налична енергия, с изключение на международната морска бункеровка, крайното неенергийно потребление и **енергията** от околната среда;
- 6) „крайно енергийно потребление“ или „КЕП“ означава цялата енергия, доставяна на промишлеността, на транспорта, включително потреблението на енергия в международното въздухоплаване, на домакинствата, публичните и частните услуги, селското стопанство, горското и рибното стопанство и други сектори на крайното потребление, с изключение на потреблението на енергия от международната морска бункеровка, **енергията** от околната среда и доставките за сектора на преобразуване и сектора на енергетиката, както и загубите при пренос и разпределение съгласно определенията в приложение А към Регламент (ЕО) № 1099/2008;
- 7) **„енергия от околната среда“ означава енергия от околната среда съгласно определението в член 2, точка 2 от Директива (ЕС) 2018/2001;**
- 8) „енергийна ефективност“ означава съотношението между изходното количество производителност, услуга, стока или енергия спрямо вложеното количество енергия;
- 9) „икономии на енергия“ означава количеството спестена енергия, определено чрез измерване на потреблението, чрез оценка за потреблението или по двата начина, преди и след прилагането на мярка за повишаване на енергийната ефективност, като същевременно се осигурява нормализиране на външните условия, които оказват въздействие върху потреблението на енергия;
- 10) „подобряване на енергийната ефективност“ означава повишаване на енергийната ефективност в резултат на технологични, поведенчески или икономически промени;

- 11) „услуга за енергийна ефективност“ означава материалната изгода, полза или стока, получени при съчетаване на енергията с технология за енергийна ефективност или с действие, което може да обхваща експлоатацията, поддръжката и контрола, необходими за осъществяване на услугата, която се предоставя въз основа на договор и е доказано, че при нормални обстоятелства води до подлежащо на проверка и измерване или на оценка подобряване на енергийната ефективност или до икономии на първична енергия;
- 12) „публични органи“ означава **национални, регионални или местни органи и субекти, пряко финансирани и управлявани от тези органи, но които нямат промишлен или търговски характер**;
- 13) „разгъната използваема застроена площ“ означава застроената площ на сграда или на част от сграда, в която енергията се използва за регулиране на параметрите на вътрешния въздух;
- 14) „възлагащи органи“ означава възлагащи органи съгласно определението в член 6, параграф 1 от Директива 2014/23/ЕС, член 2, параграф 1, точка 1 от Директива 2014/24/ЕС и член 3, параграф 1 от Директива 2014/25/ЕС;

- 15) „възложители“ означава възложители съгласно определението в член 7, параграф 1 от Директива 2014/23/ЕС и член 4, параграф 1 от Директива 2014/25/ЕС;
- 16) „система за енергийно управление“ означава набор от взаимосвързани или взаимодействащи елементи на стратегия, в която е поставена цел за енергийна ефективност и план за постигането на тази цел, включваща наблюдението на действителното потребление на енергия, действията, предприети за увеличаването на енергийната ефективност и измерването на напредъка;
- 17) „европейски стандарт“ означава стандарт, приет от Европейския комитет по стандартизация, Европейския комитет за електротехническа стандартизация или Европейския институт за стандарти в далекосъобщенията, който е предоставен за обществено ползване;
- 18) „международен стандарт“ означава стандарт, приет от Международната организация по стандартизация, който е предоставен за обществено ползване;
- 19) „задължено лице“ означава енергоразпределително предприятие, предприятие за продажба на енергия на дребно или оператор на преносна система, които са обвързани от националните схеми за задължения за енергийна ефективност, посочени в член 9;
- 20) „изпълнител“ означава правен субект с правомощия, предоставени от държавен или друг публичен орган, да разработва, управлява или осигурява работата на схема за финансиране от името на този държавен или друг публичен орган;

- 21) „участник“ означава предприятие или публичен орган, които са се задължили да постигнат определени цели съгласно споразумение на доброволна основа или които попадат в обхвата на инструмент на националната регулаторна политика;
- 22) „изпълнителен публичен орган“ означава публичноправен орган, който отговаря за осъществяването или наблюдението на данъчното облагане на енергията или емисиите на въглероден диоксид, финансовите схеми и инструменти, фискалните стимули, стандарти и норми, схемите за етикетиране на енергийната ефективност, образованието или обучението;
- 23) „мярка на политиката“ означава регулаторен, финансов, фискален или доброволен инструмент, или инструмент за предоставяне на информация, официално въведен и прилаган в държава членка с цел създаване на спомагателна рамка, изискване или стимул за участниците на пазара да предоставят и закупуват услуги за енергийна ефективност и да предприемат други мерки за подобряване на енергийната ефективност;
- 24) „отделно действие“ означава действие, което води до подлежащи на проверка и измерване или на оценка подобрения на енергийната ефективност и което се предприема в резултат на мярка на политиката;
- 25) „енергоразпределително предприятие“ означава физическо или юридическо лице, включително оператор на разпределителна система, отговарящо за преноса на енергия с оглед тя да бъде доставена на крайни клиенти или до разпределителни станции, продаващи енергия на крайни клиенти;
- 26) „оператор на разпределителна система“ означава оператор на разпределителна система съгласно определението в член 2, точка 29 от Директива (ЕС) 2019/944 по отношение на електрическата енергия или член 2, точка 6 от Директива 2009/73/ЕО по отношение на природния газ;

- 27) „предприятие за продажба на енергия на дребно“ означава физическо или юридическо лице, което продава енергия на крайни клиенти;
- 28) „краен клиент“ означава физическо или юридическо лице, което купува енергия за свое собствено крайно потребление;
- 29) „доставчик на услуги за енергийна ефективност“ означава физическо или юридическо лице, което предоставя услуги за енергийна ефективност или мерки за подобряване на енергийната ефективност в инсталация или помещения на краен клиент;
- 30) **„малки и средни предприятия“ или „МСП“ означава предприятия съгласно определението в член 2, параграф 1 от приложението към Препоръка 2003/361/ЕО на Комисията³⁸;**
- 31) **„микрореприятие“ означава предприятие съгласно определението в член 2, параграф 3 от приложението към Препоръка 2003/361/ЕО;**
- 32) „обследване за енергийна ефективност“ означава систематична процедура с цел получаване на достатъчна информация за профила на потреблението на енергия на дадена сграда или група от сгради, на промишлено или търговско съоръжение или инсталация или на частна или обществена услуга, за набелязване и количествено определяне на възможности за разходно ефективни икономии на енергия, за определяне на потенциала за разходно ефективно използване или производство на енергия от възобновяеми източници за докладване на резултатите;
- 33) „сключване на договори за спестяване на енергия с гарантиран резултат“ означава споразумение между бенефициера и доставчика на мярка за подобряване на енергийната ефективност, която е обект на проверки и наблюдение по време на целия срок на договора, като съгласно това споразумение извършената работа, доставките или услугите, вложени в тази мярка, се изплащат по отношение на договорно гарантирано равнище на

³⁸ **Препоръка на Комисията от 6 май 2003 г. относно определението за микро-, малки и средни предприятия (ОВ L 124, 20.5.2003 г., стр. 36).**

подобряване на енергийната ефективност или друг договорен критерий във връзка с енергийните характеристики, например финансови икономии;

- 34) „интелигентна измервателна система“ означава интелигентна измервателна система съгласно определението в член 2, точка 23 от Директива (ЕС) 2019/944 или интелигентна измервателна система, посочена в Директива 2009/73/ЕО;
- 35) „оператор на преносна система“ означава оператор на преносна система съгласно определението в член 2, точка 35 от Директива (ЕС) 2019/944 по отношение на електрическата енергия или в член 2, точка 4 от Директива 2009/73/ЕО по отношение на природния газ;
- 36) „комбинирано производство на енергия“ означава едновременното производство, в рамките на един процес, на топлинна енергия и електрическа енергия или механична енергия;
- 37) „икономически оправдано търсене“ означава търсене, което не превишава нуждите от отопление или охлаждане и което иначе би било задоволено при пазарни условия чрез процеси на производство на енергия, различни от комбинираното производство на енергия;
- 38) „полезна топлинна енергия“ означава топлинната енергия, произведена чрез процес на комбинирано производство на енергия и използвана за задоволяване на икономически оправдано търсене на отопление или охлаждане;
- 39) „електрическа енергия от комбинирано производство на енергия“ означава електрическа енергия, произведена чрез процес, свързан с произвеждане на полезна топлинна енергия, и изчислена в съответствие с общите принципи, изложени в приложение II;
- 40) „високоэффективно комбинирано производство на енергия“ означава комбинирано производство на енергия, отговарящо на критериите, предвидени в приложение III;

- 41) „обща ефективност“ означава годишната сума на произведената електрическа енергия и механична енергия и произведената полезна топлинна енергия, разделена на количеството гориво, използвано за производството на топлинна енергия чрез процес на комбинирано производство на енергия и за брутното производство на електрическа енергия и механична енергия;
- 42) „съотношение електрическа енергия/топлинна енергия“ означава съотношението на електрическата енергия от комбинирано производство на енергия спрямо полезната топлинна енергия, когато се работи при пълен режим на комбинирано производство на енергия, като се използват експлоатационните данни на конкретния агрегат;
- 43) „агрегат за комбинирано производство на енергия“ означава агрегат, който може да работи в режим на комбинирано производство на енергия;
- 44) „малък агрегат за комбинирано производство на енергия“ означава агрегат за комбинирано производство на енергия с инсталирана мощност под 1 MW_e;
- 45) „микроагрегат за комбинирано производство на енергия“ означава агрегат за комбинирано производство на енергия с максимална мощност под 50 kW_e;
- 46) „ефективни централни отоплителни и охладителни системи“ означава централни отоплителни или охладителни системи, които отговарят на критериите, предвидени в член 26;
- 47) „ефективно отопление и охлаждане“ означава вариант на отопление и охлаждане, който в сравнение с базов сценарий, отразяващ обичайни условия на работа, измеримо намалява вложената първична енергия, необходима за осигуряване на една единица доставена енергия в границите на съответната система по разходно ефективен начин, съгласно оценката в анализа на разходите и ползите, посочен в настоящата директива, като се вземе предвид енергията, необходима за добив, преобразуване, пренос и разпределение;

- 48) „ефективно индивидуално отопление и охлаждане“ означава индивидуален вариант за осигуряване на отопление и охлаждане, който в сравнение с ефективните централни отоплителни и охладителни системи измеримо намалява вложената първична енергия от невъзобновяеми източници, необходима за осигуряване на една единица доставена енергия в границите на съответната система, или изисква влагане на същото количество първична енергия от невъзобновяеми източници, но на по-ниска цена, като се вземе предвид енергията, необходима за добив, преобразуване, пренос и разпределение;
- 49) „център за данни“ означава **център за данни съгласно определението в точка 2.6.3.1.16 от приложение А към Регламент (ЕО) № 1099/2008;**
- 50) „значително преоборудване“ означава преоборудване, разходите за което надхвърлят 50 % от инвестиционните разходи за съпоставим нов агрегат;
- 51) „доставчик на услуги по агрегиране“ означава „независим доставчик на услуги по агрегиране“ съгласно определението в член 2, точка 19 от Директива (ЕС) 2019/944;
- 52) „енергийна бедност“ означава липсата на достъп на дадено домакинство до основни енергийни услуги, **осигуряващи основно ниво и достоен стандарт** на живот и здраве, включително достатъчно **отопление, топла вода**, охлаждане, осветление и енергия за домакински уреди, в съответния национален контекст и при наличната **национална** социална политика и други значими **национални** политики, **като това състояние се дължи на съчетание от фактори, включително най-малко на финансова недостъпност, недостатъчен разполагам доход, високи енергийни разходи и ниска енергийна ефективност на жилищата;**

- 53) „краен ползвател“ означава физическо или юридическо лице, закупуващо топлинна енергия, енергия за охлаждане или топла вода за битови нужди за собствено крайно потребление, или физическо или юридическо лице, което се помещава в отделна сграда или в обособена част в многофамилна или многофункционална сграда, снабдявана с топлинна енергия, енергия за охлаждане или топла вода за битови нужди от централен източник, като това лице няма пряк или индивидуален договор с доставчик на енергия;
- 54) „разделени стимули“ означава липсата на справедливо и обосновано разпределение на финансовите задължения и ползи, свързани с инвестициите в енергийна ефективност, между засегнатите лица, например между собствениците и наемателите или между различните собственици на обособени части от дадена сграда, или собствениците и наемателите или между различните собственици на обособени части от многофамилни или многофункционални сгради;
- 55) ***„стратегия за приобщаване“ означава стратегия, с която се определят цели, разработват се техники и се установява процесът, който да приобщи към процеса на изготвяне на политики всички заинтересовани страни на национално или местно равнище, включително представители на гражданското общество като организациите на потребителите, с цел да се повиши осведомеността, да се получи обратна връзка по отношение на тези политики и те да бъдат по-добре приети от обществеността;***
- 56) „представителна извадка със статистически значим дял на мерките за подобряване на енергийната ефективност“ означава извадка, изискваща да се определи подмножество статистическа популация от въпросните мерки за икономии на енергия по такъв начин, че то вярно да отразява цялата популация от всички мерки за икономии на енергия и така да дава възможност за обосновани заключения относно достоверността по отношение на всички мерки.

Член 3

Принцип „енергийната ефективност на първо място“

1. В съответствие с принципа „енергийната ефективност на първо място“ държавите членки гарантират, че решенията за енергийна ефективност, **включително ресурсите от страната на търсенето и гъвкавостта на системата, се оценяват** при вземането на решения в областта на планирането, политиката и значителните инвестиции **на стойност над 100 000 000 EUR всяка или над 175 000 000 EUR за транспортните инфраструктурни проекти**, свързани със следните сектори:
 - а) енергийни системи; и
 - б) различни от енергетиката сектори, когато тези сектори имат въздействие върху потреблението на енергия и енергийната ефективност, **например сграден сектор, транспорт, водоснабдяване, информационни и комуникационни технологии (ИКТ), селско стопанство и финансови сектори.**
2. В срок до ... *[четири години след датата на влизане в сила на настоящата директива]* Комисията извършва оценка на праговете, определени в параграф 1, с цел преразглеждането им в низходяща посока, като взема предвид евентуалното развитие на икономиката и на енергийния пазар. В срок до ... *[пет години след датата на влизане в сила на настоящата директива]* Комисията представя доклад на Европейския парламент и Съвета, последван, когато е целесъобразно, от законодателно предложение.
3. При прилагането на настоящия член държавите членки се насърчават да вземат предвид Препоръка (ЕС) 2021/1749 на Комисията³⁹.

³⁹ Препоръка (ЕС) 2021/1749 на Комисията от 28 септември 2021 г. относно принципа за поставяне на енергийната ефективност на първо място: от принципите към практиката — Насоки и примери за прилагането на принципа

4. Държавите членки гарантират, че **компетентните органи наблюдават** прилагането на принципа „енергийната ефективност на първо място“, **включително, когато е целесъобразно, секторната интеграция и междусекторните въздействия**, когато за решенията в областта на политиката, планирането и инвестициите има изискване за одобряване и наблюдение.
5. При прилагането на принципа „енергийната ефективност на първо място“ държавите членки:
- а) насърчават и когато се изискват анализи на разходите и ползите, осигуряват **и правят публично достъпни** методики за такива оценки, които позволяват да се вземат предвид по-широките ползи за обществото от енергийно ефективните решения, **когато е целесъобразно, като се отчитат целият жизнен цикъл и дългосрочните перспективи, ефективността на системата и на разходите, сигурността на доставките и количествената оценка от гледна точка на** обществото, **здравеопазването, икономиката и изискването за неутралност по отношение на климата , устойчивостта и принципите на кръговата икономика в рамките на прехода към неутралност по отношение на климата;**
 - б) **следят за въздействието върху енергийната бедност;**
 - в) посочват субекта **или субектите**, които отговарят за наблюдението на прилагането на принципа „енергийната ефективност на първо място“ и на въздействието, което **регулаторните рамки, включително финансовите разпоредби,** и решенията в областта на планирането, политиката и **значителните** инвестиции, посочени в параграф 1, оказват върху потреблението на енергия, енергийната ефективност **и енергийните системи;**

при вземането на решения в енергийния сектор и извън него (ОВ L 350, 4.10.2021 г., стр. 9).

г) докладват на Комисията в рамките на докладите за напредъка по интегрираните национални планове в областта на енергетиката и климата, представени съгласно член 17 от Регламент (ЕС) 2018/1999, по какъв начин принципът „енергийната ефективност на първо място“ е бил вземан предвид при националните и, **когато е приложимо**, регионалните **и местните** решения в областта на планирането, политиката и значителните инвестиции, свързани с националните и регионалните енергийни системи, **като тези доклади включват най-малко следното**:

- i) оценка на прилагането и ползите от принципа „енергийната ефективност на първо място“ по отношение на енергийните системи, по-специално във връзка с потреблението на енергия;*
- ii) списък на действията, предприети с цел премахване на всички ненужни регулаторни или нерегулаторни пречки пред прилагането на принципа „енергийната ефективност на първо място“ и на решения от страната на търсенето, включително чрез набелязване на национално законодателство и мерки, които противоречат на принципа „енергийната ефективност на първо място“.*

6. В срок до ... [6 месеца след датата на влизане в сила на настоящата директива] Комисията приема насоки, определящи обща рамка, която включва процедурата за надзор, наблюдение и докладване и която държавите членки могат да използват при разработването на методиките за оценка на разходите и ползите, посочени в параграф 5, буква а), с цел да се гарантира съпоставимост, като на държавите членки се предоставя възможност да ги адаптират към националните и местните условия.

Член 4

Цели за енергийна ефективност

1. Държавите членки гарантират колективно намаляване на потреблението на енергия с най-малко **11,7 %** през 2030 г. в сравнение с прогнозите на референтния сценарий на ЕС от 2020 г., така че крайното енергийно потребление на Съюза да не надхвърля **763 Mtoe**. **Държавите членки полагат усилия да допринасят колективно за постигането на индикативната цел за първичното енергийно потребление на Съюза, възлизаща на не повече от 992,5 Mtoe през 2030 г.**
2. Всяка държава членка определя **индикативен национален принос за енергийна ефективност въз основа на крайното** енергийно потребление, необходимо, за да бъде постигната колективно задължителната за Съюза цел относно **крайното енергийно потребление**, посочена в параграф 1 от настоящия член, **и полага усилия за колективен принос към индикативната цел на Съюза относно първичното енергийно потребление, посочена в същия параграф**. Държавите членки съобщават на Комисията този принос заедно с индикативна крива за този принос като част от актуализациите на своите интегрирани национални планове в областта на енергетиката и климата, представени съгласно член 14, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2018/1999, и от своите интегрирани национални планове в областта на енергетиката и климата, съобщени съгласно член 3 и членове 7—12 от същия регламент. При това държавите членки изразяват **своя принос и като абсолютно равнище на първично енергийно потребление през 2030 г. Когато определят своя индикативен национален принос за енергийна ефективност, държавите членки вземат предвид изискванията, посочени в параграф 3** от настоящия член, и обясняват как и въз основа на какви данни са изчислени техните приноси. За тази цел **те могат да използват формулата, изложена в приложение I към настоящата директива**.

В своя национален принос за енергийна ефективност държавите членки представят дяловете на първичното енергийно потребление и на крайното енергийно потребление на секторите на крайно потребление на енергия съгласно определението в Регламент (ЕО) № 1099/2008, включително на секторите на промишлеността, домакинствата, услугите и транспорта. Държавите членки посочват също така прогнозите за потреблението на енергия в сектора на ИКТ.

3. При определянето на своя индикативен национален принос за енергийна ефективност, посочен в параграф 2, държавите членки вземат под внимание:
- а) целта на Съюза за 2030 г. за крайно енергийно потребление, ненадвишаващо **763** Mtoe, и за първично енергийно потребление, ненадвишаващо **992,5** Mtoe, съгласно параграф 1 ;
 - б) мерките, предвидени в настоящата директива;
 - в) други мерки за насърчаване на енергийната ефективност в рамките на държавите членки и на равнището на Съюза;
 - г) всички съответни фактори, засягащи усилията за подобряване на ефективността ■ :
 - i) ***осъществени на ранен етап усилия и действия в областта на енергийната ефективност;***
 - ii) равно разпределяне на усилията в Съюза;
 - iii) енергийната интензивност на икономиката;
 - iv) оставащия потенциал за постигане на икономии на енергия по разходно ефективен начин;

- д) други национални обстоятелства, засягащи потреблението на енергия, по-специално:
- i) развитието на БВП *и на демографските показатели* и прогнозите за тях;
 - ii) промените във вноса и износа на енергия, развитието на енергийния микс и внедряването на нови устойчиви горива;
 - iii) разработването на всички възобновяеми енергийни източници, ядрената енергия, улавянето и съхранението на въглероден диоксид;
 - iv) декарбонизацията на енергийно интензивните производства;
 - v) *равнището на амбиция в националните планове за декарбонизация или за климатична неутралност;*
 - vi) *потенциал за икономии на енергия в икономиката;*
 - vii) *текущи климатични условия и прогнози за изменението на климата.*

4. *При прилагането на изискванията, посочени в параграф 3, дадена държава членка гарантира, че приносът ѝ в Mtoe не надхвърля с повече от 2,5 % това, на което би се равнявал, ако беше получен в резултат на формулата, изложена в приложение I.*

5. *Комисията проверява дали колективният принос на държавите членки е най-малко равен на задължителната цел за Съюза за крайното енергийно потребление, определена в параграф 1 от настоящия член. Когато Комисията стигне до заключението, че той е недостатъчен, като част от оценката на проектите за актуализирани национални планове в областта на енергетиката и климата съгласно член 9, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2018/1999, но най-късно до 1 март 2024 г., и като взема предвид актуализирания съгласно настоящия параграф референтен сценарий на ЕС от 2020 г., тя представя на всяка държава членка коригиран индикативен национален принос за енергийна ефективност за крайното енергийно потребление въз основа на:*

- а) оставащия дял от колективното намаление на крайното енергийно потребление, необходим за постигането на задължителната цел на Съюза, определена в параграф 1;*
- б) относителния интензитет на емисиите на ПГ на единица БВП през 2019 г. на съответните държави членки;*
- в) БВП на тези държави членки през 2019 г.*

Преди да приложи формулата в приложение I за механизма, установен в настоящия параграф, и най-късно до 30 ноември 2023 г. Комисията актуализира референтния сценарий на ЕС от 2020 г. въз основа на последните данни на Евростат, докладвани от държавите членки, в съответствие с член 4, параграф 2, буква б) и член 14 от Регламент (ЕС) 2018/1999.

Независимо от член 37 от настоящата директива, държавите членки, които желаят да актуализират своя индикативен национален принос за енергийна ефективност съгласно параграф 2 от настоящия член, като използват актуализирания референтен сценарий на ЕС от 2020 г., нотифицират своя актуализиран индикативен национален принос за енергийна ефективност най-късно до 1 февруари 2024 г. Когато държава членка желае да актуализира своя индикативен национален принос за енергийна ефективност, тя гарантира, че приносът ѝ в Мтое не надвишава с повече от 2,5 % това, на което би се равнявал, ако беше получен в резултат на формулата, изложена в приложение I, при използване на актуализирания референтен сценарий на ЕС от 2020 г.

Държавите членки, на които Комисията е представила коригиран индикативен национален принос за енергийна ефективност, актуализират своя индикативен национален принос за енергийна ефективност съгласно параграф 2 от настоящия член съгласно коригирания индикативен национален принос за крайното енергийно потребление, заедно с актуализация на индикативната крива за този принос и когато е приложимо, с допълнителни мерки, в рамките на актуализациите на своите интегрирани национални планове в областта на енергетиката и климата, представени съгласно член 14, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2018/1999. В съответствие с посочения регламент Комисията изисква от държавите членки да представят без забавяне своя коригиран индикативен принос за енергийна ефективност и когато е приложимо, своите допълнителни мерки за гарантиране на прилагането на механизма, изложен в настоящия параграф.

Когато държава членка е съобщила индикативен национален принос за енергийна ефективност за крайното енергийно потребление в Мтое, равен на този, който би бил получен в резултат на използването на изложената в приложение I формула, или по-нисък от него, Комисията не изменя този принос.

При прилагането на механизма, установен в настоящия параграф, Комисията гарантира, че няма разлика между сумата на националните приноси на всички държави членки и задължителната цел на Съюза, определена в параграф 1.

6. Когато въз основа на своята оценка съгласно член 29, параграфи 1 и 3 от Регламент (ЕС) 2018/1999 Комисията стигне до заключението, че постигнатият напредък във връзка с приносите за енергийна ефективност не е достатъчен, държавите членки, които са над индикативните си криви ***за крайното енергийно потребление***, посочени в параграф 2 от настоящия член, осигуряват прилагането в срок от една година след датата на получаване на оценката на Комисията на допълнителни мерки, които ще осигурят връщането им към предвидения график по отношение на постигането на техните приноси за енергийна ефективност. Тези допълнителни мерки включват ***най-малко една от*** следните мерки, без да се ограничават до тях:
- а) национални мерки, осигуряващи допълнителни икономии на енергия, включително по-силна подкрепа за разработването на проекти за прилагане на инвестиционни мерки за енергийна ефективност;
 - б) увеличаване на задължението за икономии на енергия, предвидено в член 8 от настоящата директива;
 - в) коригиране на задължението за публичния сектор;
 - г) внасяне на доброволна финансова вноска в националния фонд за енергийна ефективност, посочен в член 30 от настоящата директива, или друг финансов инструмент за подобряване на енергийната ефективност, като годишните финансови вноски се равняват на инвестициите, необходими за достигане на индикативната крива.

Когато крайното енергийно потребление на дадена държава членка е над индикативната ѝ крива **за крайното енергийно потребление**, посочена в параграф 2 от настоящия член, тя включва в своя интегриран национален доклад за напредъка в областта на енергетиката и климата, представен съгласно член 17 от Регламент (ЕС) 2018/1999, обяснение на **мерките**, които ще **предприеме за** покриване на разликата с цел да гарантира постигането на своя национален принос за енергийна ефективност, **и размера на икономииите на енергия, които се очаква да реализира.**

Комисията прави оценка на това дали националните мерки, посочени в настоящия параграф, са достатъчни за постигане на целите на Съюза за енергийна ефективност. Когато Комисията сметне, че националните мерки не са достатъчни, тя предлага, когато е целесъобразно, мерки и упражнява своите правомощия на равнището на Съюза, за да гарантира по-специално постигането на конкретните цели на Съюза за енергийна ефективност за 2030 г.

7. До 31 декември 2026 г. Комисията оценява всички промени в методиката, засягащи данните, докладвани съгласно Регламент (ЕО) № 1099/2008, в методиката за изчисляване на енергийния баланс и в енергийните модели за европейското енергийно потребление и, ако е необходимо, предлага технически корекции в изчисленията на целите на Съюза за 2030 г. с оглед да се запази равнището на амбиция, определено в параграф 1 от настоящия член.

ГЛАВА II

РОЛЯ НА ПУБЛИЧНИЯ СЕКТОР КАТО ОБРАЗЕЦ

Член 5

Водеща роля на публичния сектор в областта на енергийната ефективност

1. Държавите членки гарантират, че общото крайно енергийно потребление на всички публични органи, взети заедно, намалява с най-малко **1,9 %** годишно в сравнение с 2021 г.

Държавите членки могат да решат да изключат общественя транспорт или въоръжените сили от задължението, предвидено в първа алинея. За целите на първа и втора алинея държавите членки определят базово равнище, което включва крайното потребление на енергия на всички публични органи, с изключение на общественя транспорт или въоръжените сили, за 2021 г. Намалението на потреблението на енергия от общественя транспорт и въоръжените сили е индикативно и може да се отчита като изпълнение на задължението по първа алинея, дори когато съгласно настоящия член е изключено от базовото равнище.

2. *В рамките на преходен период, който приключва на ...[четири години след датата на влизане в сила на настоящата директива] целта, определена в параграф 1, е индикативна. По време на този преходен период държавите членки могат да използват прогнозни данни за потреблението, като най-късно до същата дата коригират базовото равнище и приравняват прогнозното крайно енергийно потребление на всички публични органи към действителното крайно енергийно потребление на всички публични органи.*

3. *До 31 декември 2026 г. задължението, предвидено в параграф 1, не включва потреблението на енергия на публичните органи в местните административни единици с по-малко от 50 000 жители, а до 31 декември 2029 г. — потреблението на енергия на публичните органи в местните административни единици с по-малко от 5 000 жители.*
4. Дадена държава членка може да вземе предвид климатичните различия в рамките на своята територия, когато изчислява крайното енергийно потребление на своите публични органи.
5. В представените съгласно член 14, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2018/1999 актуализации на националните си планове в областта на енергетиката и климата, съобщени съгласно член 3 и членове 7—12 от посочения регламент, държавите членки включват размера на намалението на потреблението на енергия, което трябва да бъде постигнато от **всички публични органи, с разбивка по сектори**, и мерките, които планират да приемат, за да постигнат тези намаления. Като част от своите интегрирани национални доклади за напредъка в областта на енергетиката и климата съгласно член 17 от Регламент (ЕС) 2018/1999 държавите членки докладват на Комисията за намалението на крайното енергийно потребление, което постигат всяка година.
6. Държавите членки гарантират, че регионалните и местните органи включват конкретни мерки за енергийна ефективност в своите **инструменти за дългосрочно планиране, като например** планове за декарбонизация или **за устойчива енергия**, след като се консултират със **съответните** заинтересовани страни, **включително, когато е целесъобразно, енергийните агенции**, и с обществеността, включително по-специално **уязвимите** групи, които са изложени на риск да бъдат засегнати от енергийна бедност или са по-податливи на последиците от нея.

Държавите членки гарантират също така, че компетентните органи предприемат действия за смекчаване на значителните отрицателни преки или косвени въздействия на мерките за енергийна ефективност върху домакинствата в положение на енергийна бедност, домакинствата с ниски доходи или уязвимите групи при разработването и прилагането на

мерки за енергийна ефективност.

7. Държавите членки оказват подкрепа на публичните органи. **Без да се засягат правилата за държавната помощ**, тази подкрепа може да **включва финансова и техническа помощ** за целите на предприемането на мерки за подобряване на енергийната ефективност, **като публичните органи се насърчават да отчитат по-широките ползи отвъд икономииите на енергия, например качеството на средата в помещенията**, включително на регионално и местно равнище, като се дават насоки, насърчават се изграждането на компетентност, **усвояването на умения** и възможностите за обучение и се поощрява сътрудничеството между публичните органи.
8. Държавите членки насърчават публичните органи да вземат под внимание въглеродните емисии през целия жизнен цикъл, **както и икономическите и социалните ползи** вследствие на извършваните от тях инвестиционни и политически дейности.
9. **Държавите членки насърчават публичните органи да подобряват енергийните характеристики на сградите, притежавани или заемани от публични органи, включително чрез подмяна на стари и неефективни отоплителни уреди.**

Член 6

Роля на образец на сградите на публичните органи

1. Без да се засяга член 7 от Директива 2010/31/ЕС, всяка държава членка гарантира, че най-малко 3 % от разгънатата застроена площ на отопляваните и/или охлаждаемите сгради, които се притежават от публични органи, се санира всяка година с цел да се преобразува най-малко в ■ сгради с близко до нулево потребление на енергия *или сгради с нулеви емисии* в съответствие с член 9 от Директива 2010/31/ЕС.

Държавите членки могат да решат кои сгради да включат в изискването за 3 % саниране, като надлежно вземат предвид разходната ефективност и техническата осъществимост при избора на сградите за саниране.

Държавите членки могат да освободят социалните жилища от задължението за саниране, посочено в първа алинея, когато санирането не би било неутрално по отношение на разходите или би довело до увеличение на наемите за хората, живеещи в социални жилища, освен ако това увеличение не надвишава икономиите от сметките за енергия.

Когато публични органи заемат сграда, която не е тяхна собственост, те преговарят със собственика по-специално при настъпването на момент за интервенция като подновяване на наема, промяна на предназначението, значителен ремонт или поддръжка, с цел да се установят договорни клаузи за превръщането на сградата в най-малко сграда с близко до нулево потребление на енергия или сграда с нулеви емисии.

Стойността от най-малко 3 % се изчислява въз основа на разгънатата застроена площ на сградите с разгъната използваема застроена площ над 250 m², които се притежават от публични органи и които към 1 януари 2024 г. не са сгради с близко до нулево потребление на енергия.

2. *Държавите членки могат да прилагат по-малко строги изисквания от предвидените в параграф 1 за следните категории сгради:*

- а) сгради, официално защитени като част от определена среда или поради особената им архитектурна или историческа стойност, доколкото изпълнението на някои минимални изисквания за енергийните характеристики би довело до неприемлива промяна на техния характер или външен вид;*
- б) сгради, притежавани от въоръжените сили или от централната администрация, които служат за целите на националната отбрана, освен военните общежития или офис сградите за служители на въоръжените сили и други служители, наети от националните органи на отбраната;*
- в) сгради, използвани за храмове и за религиозни дейности.*

Държавите членки могат да решат да не санират сграда, която не е посочена в първа алинея от настоящия параграф, до равнището, предвидено в параграф 1, ако преценят, че технически, икономически или функционално не е осъществимо тази сграда да бъде преобразувана в сграда с близко до нулево потребление на енергия. Когато вземат такова решение, държавите членки не отчитат saniрането на тази сграда за целите на изпълнението на изискването, предвидено в параграф 1.

3. *С цел реализиране на икономии на енергия на ранен етап и стимулиране на по-ранни действия, държава членка, която санира над 3 % от разгънатата застроена площ на сградите си в съответствие с параграф 1 през дадена година до 31 декември 2026 г., може да включи излишъка към годишния процент на саниране за следващите три години. Държава членка, която санира над 3 % от разгънатата застроена площ на своите сгради, считано от 1 януари 2027 г., може да включи излишъка към годишния процент на саниране за следващите две години.*
4. **■** Държавите членки могат да включат в годишния процент за саниране на сградите нови сгради, притежавани в резултат на замяна на конкретни сгради на публични органи, разрушени в някоя от предходните две години. **Това** правило се прилага само когато те биха довели до по-голяма разходна ефективност и устойчивост по отношение на икономии на енергия и намаленията на емисиите на CO₂ през целия жизнен цикъл в сравнение със санирането на такива сгради. Общите критерии, методики и процедури за установяване на такива изключителни случаи се определят ясно и се публикуват от всяка държава членка.

5. *До ... [две години след датата на влизане в сила на настоящата директива]* за целите на настоящия член държавите членки изготвят, оповестяват публично и **предоставят достъп** до списък на отопляваните и/или охлаждащите **сгради, които се притежават или заемат от** публични органи **и имат** разгънатата използваема застроена площ над 250 m². Държавите членки актуализират този списък най-малко на всеки две години. **Списъкът е свързан с прегледа на сградния фонд, извършван в рамките на националните планове за саниране на сгради в съответствие с Директива 2010/31/ЕС, и съответните бази данни.**

Публично оповестените и достъпни данни за характеристиките на сградния фонд, санирането на сгради и енергийните характеристики могат да се обобщят от Обсерваторията на сградния фонд в ЕС, за да се осигури по-добро разбиране на енергийните характеристики на строителния сектор чрез съпоставими данни.

Списъкът съдържа най-малко следните данни:

- a) застроената площ в m²;
- б) *измереното годишно потребление на отопление, охлаждане, електричество и топла вода, когато такива данни са налични;*
- в) сертификата за енергийните характеристики на всяка сграда, издаден в съответствие с Директива 2010/31/ЕС.

6. *Държавите членки могат да решат да приложат алтернативен подход на посочения в параграфи 1—4 с цел всяка година да постигат размер на икономии на енергия в сградите на публичните органи, който е най-малко равностоен на изисквания по параграф 1.*

С оглед на прилагането на този алтернативен подход държавите членки:

- а) гарантират, че всяка година, когато е приложимо, се въвежда паспорт за саниране за сгради, представляващи най-малко 3 % от разгънатата застроена площ на отопляваните и/или на охлаждащите сгради, които се притежават от публични органи. За тези сгради санирането до сгради с близко до нулево потребление на енергия се постига най-късно до 2040 г.;*
- б) прогнозируют икономии на енергия, до които би довело прилагането на параграфи 1—4, като използват подходящи стандартни стойности за потребление на енергия от референтни сгради на публичните органи преди и след санирането за превръщането им в сгради с близко до нулево потребление на енергия, както са посочени в Директива 2010/31/ЕС.*

Държавите членки, които решат да приложат алтернативния подход, до 31 декември 2023 г. съобщават на Комисията прогнозираните от тях икономии на енергия за постигането на равностоен размер на икономии на енергия в сградите, попадащи в обхвата на параграф 1, до 31 декември 2030 г.

Член 7

Обществени поръчки

1. Държавите членки гарантират, че когато сключват договори за обществени поръчки и концесии на стойност по-голяма или равна на праговите стойности, определени в член 8 от Директива 2014/23/ЕС, член 4 от Директива 2014/24/ЕС и член 15 от Директива 2014/25/ЕС, възлагащите органи и възложителите закупуват само продукти, услуги сгради и строителни работи с високи показатели на енергийна ефективност, в съответствие с изискванията, посочени в приложение IV към настоящата директива, **освен когато това технически не е осъществимо.**

Държавите членки също така гарантират, че при сключването на договори за обществени поръчки и концесии на стойност, по-голяма или равна на праговите стойности, посочени в първа алинея, възлагащите органи и възложителите прилагат принципа „енергийната ефективност на първо място“ в съответствие с член 3, включително за онези обществени поръчки и концесии, за които не са предвидени специфични изисквания в приложение IV.

2. **Задълженията, посочени в параграф 1 от настоящия член, не се прилагат, ако подкопават обществената сигурност или възпрепятстват възможността за реагиране при извънредни ситуации в областта на общественото здраве.** Задълженията, посочени в параграф 1 от настоящия член, се прилагат към договорите на въоръжените сили само дотолкова, доколкото прилагането им не води до конфликт с естеството и основната цел на дейността на въоръжените сили. Задълженията не се прилагат спрямо договори за доставка на военно оборудване съгласно определението в Директива 2009/81/ЕО на Европейския парламент и на Съвета⁴⁰.

⁴⁰ Директива 2009/81/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. относно координирането на процедурите за възлагане на някои поръчки за строителство, доставки и услуги от възлагащи органи или възложители в областта на отбраната и сигурността и за изменение на директиви 2004/17/ЕО и 2004/18/ЕО (ОВ L 216, 20.8.2009 г., стр. 76).

3. Независимо от член 29, параграф 4, държавите членки гарантират, че възлагащите органи и възложителите извършват оценка на това доколко е осъществимо сключването на дългосрочни договори за спестяване на енергия с гарантиран резултат, които водят до дългосрочни икономии на енергия, когато възлагат договори за услуги със значително енергийно съдържание.
4. Без да се засяга параграф 1 от настоящия член, при закупуване на пакет от продукти, попадащ изцяло в обхвата на делегиран акт, приет в съответствие с Регламент (ЕС) 2017/1369, държавите членки могат да изискват съвкупната енергийна ефективност да има приоритет пред енергийната ефективност на отделните продукти в пакета, като се закупи пакет от продукти, отговарящ на критерия за принадлежност към най-високия **наличен** клас на енергийна ефективност.
5. Държавите членки могат да изискват от възлагащите органи и възложителите, **когато сключват посочените в параграф 1 от настоящия член договори**, да вземат предвид, когато е целесъобразно, аспекти на устойчивостта, социални или екологични аспекти и аспекти на кръговата икономика в по-широк смисъл в практиките за възлагане на поръчки, с оглед да бъдат постигнати целите на Съюза за декарбонизация и нулево замърсяване. Когато е целесъобразно и в съответствие с приложение IV, държавите членки изискват от възлагащите органи и възложителите да вземат предвид критериите на Съюза за екологосъобразни обществени поръчки **или съществуващи равностойни национални критерии**.

За да се гарантира прозрачност при прилагането на изискванията за енергийна ефективност в процеса на възлагане на поръчки, държавите членки гарантират, че възлагащите органи и възложителите оповестяват публично информацията относно въздействието върху енергийната ефективност на договори на стойност, по-висока или равна на праговете, посочени в параграф 1, **като публикуват тази информация в съответните известия на Електронния ежедневник за обществени поръчки (TED) в съответствие с директиви 2014/23/ЕС, 2014/24/ЕС, 2014/25/ЕС и Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/1780 на Комисията⁴¹**. Възлагащите органи могат да решат да изискват от оферентите да разкриват информацията относно потенциала за глобално затопляне през целия жизнен цикъл, **използването на нисковъглеродни материали и кръговия характер на използваните материали** във връзка с нова сграда или **със сграда, която ще бъде санирана**. **Възлагащите органи** могат да направят тази информация **публично** достъпна за договорите, по-специално за нови сгради със застроена площ, по-голяма от 2 000 m².

Държавите членки оказват подкрепа на възлагащите органи и възложителите при въвеждането на изискванията за енергийна ефективност, включително на регионално и местно равнище, като осигуряват ясни правила и насоки, включително методики за оценка на разходите за жизнения цикъл и въздействието върху околната среда и свързаните с това разходи, създават центрове за поддръжка на компетентността, насърчават сътрудничеството между възлагащите органи, включително трансграничното, и използват комбинирани обществени поръчки и цифрови обществени поръчки, когато това е възможно.

- 6. Когато е целесъобразно, Комисията може да даде допълнителни насоки на националните органи и длъжностните лица, отговарящи за възлагането на поръчки, при прилагането на изискванията за енергийна ефективност в**

⁴¹ Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/1780 на Комисията от 23 септември 2019 г. за установяване на стандартните формуляри за публикуването на обявления в областта на обществените поръчки и за отмяна на Регламент за изпълнение (ЕС) 2015/1986 („електронни формуляри“) (ОВ L 272, 25.10.2019 г., стр. 7).

процеса на възлагането на поръчки. Тази помощ може да подсили съществуващите форуми с цел оказване на подкрепа на държавите членки, например чрез съгласувани действия, и да ги подпомогне да вземат предвид критериите за екологосъобразни обществени поръчки.

7. Държавите членки установяват правните и регулаторните разпоредби и административните практики във връзка с обществените поръчки за покупки, годишните бюджети и счетоводството, които са необходими, за да се гарантира, че отделните възлагащи органи не се възпрепятстват да инвестират в подобряване на енергийната ефективност, нито да използват възможността за сключване на договори за спестяване на енергия с гарантиран резултат и механизми за финансиране от страна на трети лица въз основа на дългосрочни договори.

8. Държавите членки премахват регулаторните и нерегулаторните пречки за постигането на енергийна ефективност, по-специално по отношение на правните и регулаторните разпоредби и административните практики във връзка с обществените поръчки, годишните бюджети и счетоводството, с оглед да се гарантира, че отделните публични органи не се възпрепятстват да инвестират в подобряване на енергийната ефективност, нито да използват възможността за сключване на договори за спестяване на енергия с гарантиран резултат и механизми за финансиране от страна на трети лица въз основа на дългосрочни договори.

Държавите членки докладват на Комисията мерките, предприети за премахване на пречките пред подобренията на енергийната ефективност като част от интегрираните си национални доклади за напредъка в областта на енергетиката и климата, представени в съответствие с член 17 от Регламент (ЕС) 2018/1999.

ГЛАВА III

ЕФЕКТИВНОСТ НА ПОТРЕБЛЕНИЕТО НА ЕНЕРГИЯ

Член 8

Задължение за икономии на енергия

1. Държавите членки постигат кумулативни икономии на енергия при крайното потребление, които са равни най-малко на:
 - а) нови икономии ежегодно от 1 януари 2014 г. до 31 декември 2020 г. в размер на 1,5 % от обема на годишните продажби на енергия на крайни клиенти, осреднени за последния тригодишен период, предхождащ 1 януари 2013 г. Обемите продадена енергия, използвани в транспорта, могат частично или изцяло да се изключат от това изчисление;
 - б) нови икономии ежегодно от 1 януари 2021 г. до 31 декември **2030 г. в размер на:**
 - i) 0,8 % от годишното крайно енергийно потребление от 1 януари 2021 г. до 31 декември 2023 г., осреднено за последния тригодишен период, предхождащ 1 януари 2019 г.;*
 - ii) 1,3 % от годишното крайно енергийно потребление от 1 януари 2024 г. до 31 декември 2025 г., осреднено за последния тригодишен период, предхождащ 1 януари 2019 г.;*
 - iii) 1,5 % от годишното крайно енергийно потребление от 1 януари 2026 г. до 31 декември 2027 г., осреднено за последния тригодишен период, предхождащ 1 януари 2019 г.;*

iv) 1,9 % от годишното крайно енергийно потребление от 1 януари 2028 г. до 31 декември 2030 г., осреднено за последния тригодишен период, предхождащ 1 януари 2019 г.

Чрез дерогация от първа алинея, буква б), точка i), Кипър и Малта постигат нови икономии ежегодно от 1 януари 2021 г. до 31 декември 2023 г. в размер на 0,24 % от годишното крайно енергийно потребление, осреднено за последния тригодишен период, предхождащ 1 януари 2019 г.

Чрез дерогация от първа алинея, буква б), точки ii), iii) и iv), Кипър и Малта постигат нови икономии ежегодно от 1 януари 2024 г. до 31 декември 2030 г. в размер на 0,45 % от годишното крайно енергийно потребление, осреднено за последния тригодишен период, предхождащ 1 януари 2019 г.

Държавите членки решават как да бъде разпределен изчисленият размер на новите икономии във всеки от периодите, посочени в първа алинея, букви а) и б), при условие че в края на всеки период на задължения бъдат постигнати общите кумулативни икономии на енергия при крайното потребление.

Държавите членки продължават да постигат нови годишни икономии в съответствие с процента на икономии, посочен в първа алинея, буква б), точка iv), за десетгодишните периоди след 2030 г.

2. Държавите членки постигат размера на изискваните по параграф 1 от настоящия член икономии на енергия чрез създаване на схема за задължения за енергийна ефективност по член 9 или чрез предприемане на алтернативни мерки на политиката по член 10. Държавите членки могат да комбинират схема за задължения за енергийна ефективност и алтернативни мерки на политиката. Държавите членки гарантират, че икономииите на енергия в резултат на мерките на политиката, посочени в член 9, член 10 и член 30, параграф 14, са изчислени в съответствие с приложение V.

3. Държавите членки прилагат схеми за задължения за енергийна ефективност или алтернативни мерки на политиката, поотделно или в комбинация, или финансирани от национален фонд за енергийна ефективност програми или мерки приоритетно, **но не само**, за хората, засегнати от енергийна бедност, уязвимите клиенти, **хората от домакинства с ниски доходи** и, когато е приложимо, хората, живеещи в социални жилища. Държавите членки гарантират, че мерките на политиката, прилагани съгласно настоящия член, нямат неблагоприятни последици за тези лица. Когато е приложимо, държавите членки използват по най-добрия възможен начин финансирането, включително публичното финансиране, механизмите за финансиране, създадени на равнището на Съюза, и приходите от квоти съгласно член 24, параграф 3, буква б), с цел премахване на неблагоприятните последици и гарантиране на справедлив и приобщаващ енергиен преход.

С цел да постигнат икономии на енергия, които се изискват съгласно параграф 1, и без да се засягат Регламент (ЕС) 2019/943 и Директива (ЕС) 2019/944, за разработването на такива мерки на политиката държавите членки вземат предвид и насърчават ролята на общностите за енергия от възобновяеми източници и гражданските енергийни общности в усилията за прилагането на тези мерки на политиката.

Държавите членки ***установяват и*** постигат определен дял от изискваните кумулативни икономии на енергия при крайното потребление сред хората, засегнати от енергийна бедност, уязвимите клиенти, ***хората от домакинства с ниски доходи*** и, когато е приложимо, хората, живеещи в социални жилища. Този дял е най-малко равен на дела на домакинствата в състояние на енергийна бедност, както е оценен в техния национален план в областта на енергетиката и климата, изготвен в съответствие с член 3, параграф 3, буква г) от Регламент (ЕС) 2018/1999. ***При оценката на дела на енергийната бедност в националните си планове в областта на енергетиката и климата държавите членки вземат предвид следните показатели:***

- а) невъзможност да се поддържа домът достатъчно топъл (Евростат, SILC [ilc_mdес01]);
- б) просрочени задължения по сметките за комунални услуги (Евростат, SILC, [ilc_mdес07]);
- в) *обща численост на населението, живеещо в жилища с течащ покрив, влага в стените, подовете или основите, или прогнила дограма или под (Евростат, SILC [ilc_mdho01]);*
- г) *процент на хората, изложени на риск от бедност (Евростат, проучвания на SILC и ECHP [ilc_li02]) (граница на изключване: 60 % от медианния еквивалентен доход след социални трансфери).*

Ако дадена държава членка не е съобщила дела на домакинствата в състояние на енергийна бедност, както е оценен в националния ѝ план в областта на енергетиката и климата, делът на изискваните кумулативни икономии на енергия при крайното потребление сред групите хора, засегнати от енергийна бедност, уязвимите клиенти, **хората от домакинствата с ниски доходи** и, когато е приложимо, хората, живеещи в социални жилища, се равнява най-малко на средноаритметичния дял на стойностите на посочените в трета алинея показатели за 2019 г., като, ако стойността на даден показател за 2019 г. не е налична, се използва стойността, получена чрез линейна екстраполация на наличните стойности на този показател за последните три години.

4. Държавите членки включват информация относно приложените показатели, средноаритметичния дял и резултата от мерките на политиката, установени в съответствие с параграф 3 от настоящия член, в актуализациите на своите интегрирани национални планове в областта на енергетиката и климата, представени съгласно член 14, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2018/1999, в своите последващи интегрирани национални планове в областта на енергетиката и климата, съобщени съгласно член 3 и членове 7—12 от същия регламент, както и в свързаните с тях национални доклади за напредъка в областта на енергетиката и климата, представени съгласно член 17 от същия регламент.
5. Държавите членки могат да отчитат икономии на енергия, които произтичат от мерки на политиката, независимо дали са въведени до 31 декември 2020 г. или след тази дата, при условие че тези мерки водят до нови отделни действия, осъществени след 31 декември 2020 г. Икономии на енергия, постигнати във всеки период на задължения, не се отчитат в размера на изискваните икономии на енергия за предходните периоди на задължения, предвидени в параграф 1.
6. При условие че държавите членки постигнат изпълнение най-малко на своето задължение за кумулативни икономии на енергия при крайното потребление, посочено в параграф 1, първа алинея, буква б), точка *й*), те могат да изчисляват изисквания размер на икономии на енергия, посочен в същата точка, по един или повече от следните начини:
 - а) като прилагат процент на годишните икономии на енергия върху продажбите на енергия на крайни клиенти или върху крайното енергийно потребление, осреднено за последния тригодишен период, предхождащ 1 януари 2019 г.;

- б) като изключват изцяло или частично от базовото изчисление енергията, използвана в транспорта;
 - в) като използват всяка от възможностите, предвидени в параграф 8.
7. Когато държавите членки използват някоя от възможностите, предвидени в параграф 6, по отношение на изискваните икономии на енергия, посочени в параграф 1, първа алинея, буква б), точка *и*), те определят:
- а) собствения си процент на годишни икономии, който ще бъде използван при изчисляване на кумулативните им икономии на енергия при крайното потребление, което гарантира, че окончателният размер на техните нетни икономии на енергия не е по-нисък от изискваното съгласно същата подточка;
 - б) собственото си базово изчисление, което може да изключва изцяло или частично енергията, използвана в транспорта.
8. При спазване на параграф 9, всяка държава членка може:
- а) да извършва изчислението, изисквано съгласно параграф 1, първа алинея, буква а), като използва стойности в размер на 1 % за 2014 г. и 2015 г., 1,25 % за 2016 г. и 2017 г. и 1,5 % за 2018 г., 2019 г. и 2020 г.;
 - б) да изключва от изчислението всички или част от продажбите на използваната енергия, по обем, по отношение на периода на задължения, посочен в параграф 1, първа алинея, буква а), или крайното енергийно потребление от промишлените дейности, изброени в приложение I към Директива 2003/87/ЕО, по отношение на периода на задължения, посочен в буква б), точка *и*) от същата алинея;

- в) да отчита в размера на икономииите на енергия, изисквани по параграф 1, първа алинея, буква а) и буква б), точка **i)** , икономииите на енергия, постигнати в секторите на преобразуване, разпределение и пренос на енергия, включително инфраструктурата за ефективни централни отоплителни и охладителни системи, в резултат от изпълнението на изискванията по член 25, параграф 4, член 26, параграф 7, буква а) и член 27, параграф 1, параграфи 5—9 и параграф 11. Държавите членки уведомяват Комисията за мерките на политиката, които са планирани по настоящата буква за периода от 1 януари 2021 г. до 31 декември 2030 г. като част от своите интегрирани национални планове в областта на енергетиката и климата, съобщени съгласно член 3 и членове 7—12. Въздействието на тези мерки се изчислява в съответствие с приложение V и се включва в тези планове;
- г) да отчита в размера на изискваните икономии на енергия при крайното потребление икономииите на енергия от нови отделни действия, осъществени след 31 декември 2008 г., които продължават да оказват въздействие през 2020 г. по отношение на периода на задължения, посочен в параграф 1, първа алинея, буква а), и след 2020 г. по отношение на периода, посочен в буква б), точка **i)** от същата алинея, и които могат да бъдат измерени и проверени;
- д) да отчита в размера на изискваните икономии на енергия при крайното потребление икономииите на енергия, постигнати в резултат на мерки на политиката, при условие че може да се докаже, че тези мерки са довели до отделни действия, осъществени от 1 януари 2018 г. до 31 декември 2020 г., и водещи до икономии на енергия след 31 декември 2020 г.;
- е) да изключва от изчислението на икономииите на енергия, изисквани съгласно параграф 1, първа алинея, буква а) и буква б), точка **i)** , 30 % от проверимото количество енергия за собствени нужди, генерирано върху или в сгради в резултат на мерки на политиката за насърчаване на нови инсталации с технологии за енергия от възобновяеми източници;

ж) да отчита в размера на икономии на енергия, изисквани съгласно параграф 1, първа алинея, буква а) и буква б), точка **i)** , икономии на енергия, които надхвърлят изискваните икономии на енергия за периода на задължения от 1 януари 2014 г. до 31 декември 2020 г., при условие че те са резултат от отделни действия, осъществени в рамките на мерките на политиката по членове 9 и 10, съобщени от държавите членки в националните им планове за действие за енергийна ефективност и докладвани в докладите им за напредъка в съответствие с член 26.

9. Държавите членки прилагат и изчисляват ефекта от избраните възможности по параграф 8 поотделно за периода, посочен в параграф 1, първа алинея, буква а) и буква б), точка **i)**, както следва:

- а) за изчисляването на размера на изискваните икономии на енергия за периода на задължения по параграф 1, първа алинея, буква а) държавите членки могат да използват възможностите, посочени в параграф 8, букви а)—г). Всички избрани опции по параграф 8, взети в съвкупност, не надвишават 25 % от размера на икономии на енергия по параграф 1, първа алинея, буква а);
- б) за изчисляването на размера на изискваните икономии на енергия за периода на задължения по параграф 1, първа алинея, буква б), точка **i)** държавите членки могат да използват възможностите, посочени в параграф 8, букви б)—ж), при условие че отделните действия, посочени в параграф 8, буква г), продължават да имат проверимо и измеримо въздействие след 31 декември 2020 г. Всички използвани опции по параграф 8, взети в съвкупност, не водят до намаляване с повече от 35 % на размера на икономии на енергия, изчислени в съответствие с параграфи 6 и 7.

Независимо от това дали в базовите си изчисления държавите членки изключват изцяло или частично използваната в транспорта енергия, или използват някоя от възможностите, посочени в параграф 8, те гарантират, че изчисленият нетен размер на нови икономии, който трябва да се постигне в крайното енергийно потребление в периода на задължения по параграф 1, първа алинея, буква б), точка *i*) от 1 януари 2021 г. до 31 декември 2023 г., е не по-малък от стойността, която се получава при прилагане на процента на годишните икономии, посочен в същата буква б).

10. В актуализациите на своите интегрирани национални планове в областта на енергетиката и климата, представени съгласно член 14, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2018/1999, в своите следващи интегрирани национални планове в областта на енергетиката и климата, нотифицирани съгласно член 3 и членове 7—12 от Регламент (ЕС) 2018/1999 и съгласно приложение III към Регламент (ЕС) 2018/1999, както и в съответните доклади за напредъка, държавите членки описват изчислението на размера на икономииите на енергия, които трябва да бъдат постигнати за периода от 1 януари 2021 г. до 31 декември 2030 г., и ако е необходимо, обясняват по какъв начин са определени процентът на годишните икономии и базовото изчисление, както и кои от посочените в параграф 8 от настоящия член възможности са използвани и до каква степен.

11. Държавите членки съобщават на Комисията размера на изискваните икономии на енергия, посочени в параграф 1, първа алинея, буква *б*) и параграф 3 от настоящия член, описание на мерките на политиката, които трябва да се прилагат, за да бъде постигнато общото количество кумулативни икономии на енергия при крайното потребление, и своите методики за изчисляване в съответствие с приложение V от настоящата директива, като част от актуализациите на своите интегрирани национални планове в областта на енергетиката и климата, представени съгласно член 14, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2018/1999, и като част от своите интегрирани национални планове в областта на енергетиката и климата, съобщени съгласно член 3 и членове 7—12 от Регламент (ЕС) 2018/1999. Държавите членки използват образца за докладване, предоставен им от Комисията.

12. Когато въз основа на оценката на интегрираните национални доклади за напредъка в областта на енергетиката и климата съгласно член 29 от Регламент (ЕС) 2018/1999, или на проект или окончателен вариант на актуализацията на последния съобщен интегриран национален план в областта на енергетиката и климата, представен съгласно член 14 от Регламент (ЕС) 2018/1999, или въз основа на оценката на следващите проекти и окончателни варианти на интегрирани национални планове в областта на енергетиката и климата, съобщени съгласно член 3 и членове 7—12 от Регламент (ЕС) 2018/1999, Комисията стигне до заключението, че мерките на политиката в областта на енергетиката не осигуряват постигането на изисквания размер на кумулативните икономии на енергия в края на периода на задължения, тя може да издаде препоръки в съответствие с член 34 от Регламент (ЕС) 2018/1999 до държавите членки, чиито мерки на политиката тя счита за недостатъчни за гарантиране на изпълнението на техните задължения за икономии на енергия.

13. Когато дадена държава членка не е постигнала изискваните кумулативни икономии на енергия при крайното потребление до края на всеки период на задължения, посочен в параграф 1, тя трябва да постигне оставащите икономии до края на следващия период на задължения, в допълнение към кумулативните икономии на енергия, предвидени за следващия период на задължения.

Като друга възможност, когато дадена държава членка е постигнала кумулативни икономии на енергия при крайното потребление над изискваното равнище до края на всеки период на задължения, посочен в параграф 1, тя има право да пренесе допустимия размер от не повече от 10 % от този излишък в следващия период на задължения, без целевото задължение да бъде увеличавано.

14. Като част от актуализациите на своите национални планове в областта на енергетиката и климата, представени съгласно член 14, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2018/1999, от съответните национални доклади за напредъка в областта на енергетиката и климата, представени съгласно член 17 от същия регламент, както и от последващите си интегрирани национални планове в областта на енергетиката и климата, съобщени съгласно член 3 и членове 7—12 от същия регламент, държавите членки доказват, като включват при необходимост данни и изчисления:
- а) че в случаите на припокриване на въздействието на мерки на политиката или отделни действия не се извършва двойно отчитане на икономии на енергия;
 - б) как икономии на енергия, постигнати съгласно параграф 1, първа алинея, *буква б) от настоящия член*, допринасят за постигането на техния национален принос съгласно член 4;
 - в) че са определени мерки на политиката за изпълнение на тяхното задължение за икономии на енергия, разработени в съответствие с настоящия член, и че тези мерки на политиката са допустими и подходящи, за да се гарантира постигането на изискваното количество

кумулятивни икономии на енергия при крайното потребление до края на всеки период на задължения.

Член 9

Схеми за задължения за енергийна ефективност

1. В случаите, при които държавите членки решат да изпълнят своите задължения за постигане на размера на икономии на енергия, изискван съгласно член 8, параграф 1, посредством схема за задължения за енергийна ефективност, те гарантират, че задължените лица по параграф 3 от настоящия член, действащи на територията на всяка държава членка, изпълняват своето изискване за кумулативни икономии на енергия при крайното потребление, посочено в член 8, параграф 1, без да се засяга член 8, параграфи 8 и 9.

Когато е приложимо, държавите членки могат да решат задължените лица да изпълняват тези икономии, изцяло или частично, като вноски в националния фонд за енергийна ефективност в съответствие с член 30, параграф 14.

2. ***В случаите, при които държавите членки решат да изпълнят своите задължения за постигане на размера на икономии на енергия, изискван съгласно член 8, параграф 1, посредством схема за задължения за енергийна ефективност, те могат да определят изпълнителен публичен орган, който да управлява схемата.***
3. Държавите членки определят, на базата на обективни и недискриминационни критерии, задължени лица измежду операторите на преносни системи, ***операторите на разпределителни системи***, енергоразпределителните предприятия, предприятията за продажба на енергия на дребно и предприятията за разпределение на транспортни горива или предприятията за продажба на транспортни горива на дребно, извършващи дейност на тяхна територия. Размерът на икономии на енергия, необходим за изпълнение на задължението, се постига от задължените лица при крайните клиенти, посочени съответно от държавата членка, независимо от изчисленията, направени съгласно член 8, параграф 1, или ако държавата членка реши — посредством сертифицирани икономии на енергия от други лица съгласно предвиденото в параграф 11, буква а) от настоящия член.

4. Когато предприятията за продажба на енергия на дребно са определени като задължени лица съгласно параграф 3, държавите членки гарантират, че при изпълнение на своите задължения предприятия за продажба на енергия на дребно не създават никакви пречки на потребителите да преминават от един доставчик към друг.

5. Държавите членки могат да изискват от задължените лица да постигат определен дял от задължителните за тях икономии на енергия сред хората, засегнати от енергийна бедност, уязвимите клиенти, **хората от домакинства с ниски доходи** и когато е приложимо, хората, живеещи в социални жилища. Държавите членки могат също така да изискват от задължените лица да постигат целите за намаляване на енергийните разходи, **при условие че те водят до икономии на енергия при крайното потребление и се изчисляват в съответствие с приложение V**, както и да постигат икономии на енергия чрез насърчаване на мерки за подобряване на енергийната ефективност, включително мерки за финансово подпомагане, смекчаващи въздействието на цените на въглеродните емисии върху МСП и **микронпредприятията**.

6. Държавите членки могат да изискват от задължените лица да работят заедно със **социалните служби, регионалните органи**, местните органи или общините за прилагането на мерки за подобряване на енергийната ефективност сред хората, засегнати от енергийна бедност, уязвимите клиенти, **хората от домакинства с ниски доходи** и, когато е приложимо, хората, живеещи в социални жилища. Това включва определяне и задоволяване на специфичните потребности на определени групи, изложени на риск от енергийна бедност или по-податливи на последиците от нея. С цел защита на хората, засегнати от енергийна бедност, уязвимите клиенти и когато е приложимо, хората, живеещи в социални жилища, държавите членки насърчават задължените лица да предприемат действия като саниране на сгради, включително на социални жилища, подмяна на уреди, финансово подпомагане и стимулиране на мерки за подобряване на енергийната ефективност в съответствие с националните схеми за финансиране и подпомагане или обследвания за енергийна ефективност.
- Държавите членки гарантират допустимостта на мерките за обособените части, разположени в многофамилни сгради.**
7. **При прилагането на параграфи 5 и 6**, държавите членки изискват от задължените лица да докладват ежегодно за икономии на енергия, постигнати от тях в резултат на действия, прилагани сред хората, засегнати от енергийна бедност, уязвимите клиенти, **хората от домакинства с ниски доходи** и когато е приложимо, хората, живеещи в социални жилища, и изискват агрегирана статистическа информация за техните крайни клиенти, указваща промените в икономии на енергия спрямо предварително подадената информация, и за предоставената техническа и финансова подкрепа.

8. Държавите членки изразяват размера на икономии на енергия, които се изискват от всяко задължено лице, като първично енергийно потребление или като крайно енергийно потребление. Избраният метод за изразяване на размера на изискваните икономии на енергия се използва и за изчисляване на декларираните от задължените лица икономии. Когато се преобразуват стойностите на икономии на енергия, се прилагат стойностите за долната топлина на изгаряне, посочени в приложение VI към Регламент за изпълнение (ЕС) 2018/2066 на Комисията⁴² и коефициентът на първична енергия съгласно член 31, освен ако не бъде обосновано използването на други коефициенти за преобразуване.
9. Държавите членки създават системи за измерване, контрол и проверка, чрез които се извършва документирана проверка на най-малко една представителна извадка със статистически значим дял от мерките за подобряване на енергийната ефективност, реализирани от задължените страни. Измерването, контролът и проверката по тази система се извършват независимо от задължените лица. Когато даден субект е задължено лице по национална схема за задължения за енергийна ефективност съгласно член 9 и съгласно СТЕ на ЕС за сгради и автомобилен транспорт в съответствие с Директива 2003/87/ЕО, системата за наблюдение и проверка трябва да гарантира, че цената на въглеродните емисии, която се предава при освобождаването на гориво за потребление в съответствие с Директива 2003/87/ЕО, се взема предвид при изчисляването и отчитането на икономии на енергия от съответните мерки за икономии на енергия на този субект.

⁴² Регламент за изпълнение (ЕС) 2018/2066 на Комисията от 19 декември 2018 г. относно мониторинга и докладването на емисиите на парникови газове съгласно Директива 2003/87/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и за изменение на Регламент (ЕС) № 601/2012 на Комисията (ОВ L 334, 31.12.2018 г., стр. 1).

10. Държавите членки информират Комисията, като част от интегрираните национални доклади за напредъка в областта на енергетиката и климата, представени съгласно член 17 от Регламент (ЕС) 2018/1999, за въведените системи за измерване, контрол и проверка, включително за използваните методи, за установените проблеми и начина, по който те са били разрешени.
11. В рамките на схемата за задължения за енергийна ефективност държавите членки могат да разрешат на задължените лица да извършват следните действия:
- а) да отчетат в рамките на изпълнението на своето задължение сертифицирани икономии на енергия, постигнати от доставчици на услуги за енергийна ефективност или други трети лица, включително когато задължените лица насърчават мерки чрез други одобрени от държавата организации или чрез публични органи, като мерките може да включват или да не включват официални форми на партньорство, както и да бъдат съчетавани с други източници на финансиране;
 - б) да отчетат икономии на енергия, постигнати в определена година, като икономии, постигнати през всяка от четирите предходни или трите следващи години, при условие че не се излиза извън периодите на задължения, установени в член 8, параграф 1.

В случаите, при които държавите членки разрешават подобна практика, те гарантират, че сертифицирането на икономии на енергия, посочени в първа алинея, буква а), следва процес на одобряване, въведен в държавите членки, който е ясен, прозрачен и открит за всички участници на пазара и с който се цели свеждане до минимум на разходите за сертифициране.

Държавите членки оценяват и ако е целесъобразно, предприемат мерки за свеждане до минимум на въздействието на преките и непреките разходи на схемите за задълженията за енергийна ефективност върху конкурентоспособността на енергоемките промишлени сектори, изложени на международна конкуренция.

12. Всяка година държавите членки публикуват икономии на енергия, постигнати от всяко задължено лице или всяка подкатегория задължени лица, както и общия размер на икономии на енергия в рамките на схемата.

Член 10

Алтернативни мерки на политиката

1. В случаите, при които държавите членки решат да изпълняват своите задължения за постигане на изискваните по член 8, параграф 1 икономии на енергия посредством алтернативни мерки на политиката, те гарантират, без да се засяга член 8, параграфи 8 и 9, постигането на изискваните по член 8, параграф 1 икономии на енергия при крайните клиенти.
2. За всички мерки с изключение на данъчните държавите членки въвеждат системи за измерване, контрол и проверка, в рамките на които се извършва документирана проверка на най-малко една представителна извадка със статистически значим дял от мерките за подобряване на енергийната ефективност, въведени от участниците или изпълнителите. Измерването, контролът и проверката се извършват независимо от участниците или изпълнителите.
3. Държавите членки информират Комисията, като част от интегрираните национални доклади за напредъка в областта на енергетиката и климата, представени съгласно член 17 от Регламент (ЕС) 2018/1999, за въведените системи за измерване, контрол и проверка, включително за използваните методи, за установените проблеми и начина, по който те са били разрешени.
4. Когато докладват данъчна мярка, държавите членки доказват как е гарантирана ефективността на ценовия сигнал, като например данъчната ставка и видимостта във времето, при разработването на данъчната мярка. При намаляване на данъчната ставка държавите членки посочват и обосновават по какъв начин данъчните мерки продължават да водят до нови икономии на енергия.

Член 11

Системи за енергийно управление и обследвания за енергийна ефективност

1. Държавите членки гарантират, че предприятията със средно годишно потребление на енергия над **85 TJ** през предходните три години от всички енергоносители, взети заедно, прилагат система за енергийно управление. Системата за енергийно управление се сертифицира от независим орган съгласно съответните европейски или международни стандарти.

Държавите членки гарантират, че предприятията, посочени в първа алинея, са въвели система за енергийно управление най-късно до ... [четири години след датата на влизане в сила на настоящата директива].

2. Държавите членки гарантират, че предприятията със средно годишно потребление на енергия над 10 TJ през предходните три години от всички енергоносители, взети заедно, които не прилагат система за енергийно управление, се подлагат на обследване за енергийна ефективност.

Тези обследвания за енергийна ефективност:

- а) се извършват по независим и разходно ефективен начин от квалифицирани или акредитирани експерти в съответствие с член 28; или
- б) се осъществяват и наблюдават от независими органи съгласно националното законодателство.

Държавите членки гарантират, че предприятията, посочени в първа алинея, извършват първото обследване за енергийна ефективност до ... [три години след датата на влизане в сила на настоящата директива] и че последващите обследвания за енергийна ефективност се извършват най-малко на всеки четири години. ***Когато тези предприятия вече извършват обследвания за енергийна ефективност в съответствие с първа алинея, те продължават да ги извършват най-малко на всеки четири години в съответствие с настоящата директива.***

Предприятията изготвят конкретен и осъществим план за действие въз основа на ***препоръките от тези*** обследвания за енергийна ефективност. ***В плана за действие се определят мерки за изпълнение на всяка препоръка от обследването, когато това е технически или икономически осъществимо. Планът за действие се предава*** на ръководството на предприятието.

Държавите членки гарантират, че *планове за действие и степен на изпълнение на препоръките* се публикуват в годишния доклад на предприятието *и че те се оповестяват публично при спазване на правото на Съюза и на националното право в областта на защитата на търговската и фирмената тайна и поверителността*.

3. *Когато през дадена година предприятие, посочено в параграф 1, има годишно потребление над 85 TJ, а предприятие, посочено в параграф 2, има годишно потребление над 10 TJ, държавите членки гарантират, че тази информация се предоставя на националните органи, отговарящи за прилагането на настоящия член. За тази цел държавите членки могат да насърчат използването на нова или съществуваща платформа за улесняване на събирането на необходимите данни на национално равнище.*

4. *Държавите членки могат да насърчат предприятията, посочени в параграфи 1 и 2, да предоставят в годишните си доклади информация за годишното си потребление на енергия в kWh, годишния обем на потребената вода в кубични метри и сравнение на потреблението им на енергия и вода с предходните години.*
5. Държавите членки насърчават наличието за всички крайни клиенти на висококачествени обследвания за енергийна ефективност, които са разходно ефективни и които:
- а) се извършват по независим начин от квалифицирани или акредитирани експерти в съответствие с критериите за квалификация; или
 - б) се осъществяват и наблюдават от независими органи съгласно националното законодателство.

Посочените в първа алинея обследвания за енергийна ефективност могат да се извършват от вътрешни експерти или лица, извършващи обследвания за енергийна ефективност, ако съответната държава членка е въвела схема за осигуряване и проверка на качеството на обследванията, включително ако е целесъобразно — годишна произволна извадка от най-малкото статистически значим процентен дял от всички обследвания за енергийна ефективност, проведени от вътрешни експерти или лица, извършващи обследвания за енергийна ефективност.

За да се гарантира високо качество на обследванията за енергийна ефективност и системите за енергийно управление, държавите членки установяват прозрачни и недискриминационни минимални критерии за обследванията за енергийна ефективност в съответствие с приложение VI и **при отчитане на съответните европейски или международни стандарти**. Държавите членки **определят компетентен орган или структура**, които да гарантират **спазването на сроковете за извършване на обследванията за енергийна ефективност, посочени в параграф 2 от настоящия член, и правилното прилагане на минималните критерии, установени в приложение VI**.

При обследванията за енергийна ефективност не се включват клаузи, които да препятстват изпращането на констатациите от обследването на квалифициран или акредитиран доставчик на услуги за енергийна ефективност, при условие че клиентът не възразява.

6. Държавите членки разработват програми, **с които насърчават и предоставят техническа помощ на МСП**, за които не се прилагат параграфи 1 или 2, с цел тези МСП да се подлагат на обследвания за енергийна ефективност и да изпълняват впоследствие препоръките от тези обследвания.

На основата на прозрачни и недискриминационни критерии и без да се засяга правото на Съюза в областта на държавната помощ, държавите членки могат да създадат **механизми, например центрове за обследване за енергийна ефективност за МСП и за микропредприятия — когато те не се конкурират с частни лица, извършващи обследвания за енергийна ефективност — които предлагат провеждането на обследвания за енергийна ефективност. Те могат да предвидят и други** схеми за подпомагане на МСП, включително ако те са сключили споразумения на доброволна основа, с цел да се покрият разходите за извършването на обследвания за енергийна ефективност и за изпълнението на препоръки от тези обследвания, насочени към висока ефективност на разходите, ако мерките, предложени в тези препоръки, бъдат изпълнени.

7. *Държавите членки гарантират, че програмите, посочени в параграф 6, включват подкрепа за МСП при количествената оценка на многобройните ползи от мерките за енергийна ефективност в рамките на тяхната дейност, разработването на пътни карти за енергийна ефективност и на мрежи за енергийна ефективност за МСП, подпомагани от независими експерти.*

Държавите членки представят на вниманието на МСП, включително чрез съответните представителни посреднически организации, конкретни примери как системите за енергийно управление могат да подпомогнат тяхната стопанска дейност. Комисията подпомага държавите членки, като оказва подкрепа за обмена на най-добри практики в тази област.

8. Държавите членки разработват програми за насърчаване на предприятия, които не са МСП и за които не се прилагат параграфи 1 или 2, да се подлагат на обследвания за енергийна ефективност и да изпълняват впоследствие препоръките от тези обследвания.
9. Обследванията за енергийна ефективност се считат за отговарящи на изискванията по параграф 2, когато:
- а) се провеждат по независим начин, въз основа на минималните критерии, установени в приложение VI;
 - б) се извършват съгласно споразумения на доброволна основа, сключени между организации от заинтересовани страни и орган, определен и работещ под надзора на съответната държава членка, от друг орган, на който компетентните органи са възложили съответното задължение, или от Комисията.

Достъпът на участници на пазара, предлагащи услуги за енергийна ефективност, се основава на прозрачни и недискриминационни критерии.

10. Предприятията, които изпълняват договор за спестяване на енергия с гарантиран резултат, се освобождават от изискванията, установени в параграфи 1 и 2 от настоящия член, при условие че този договор *урежда необходимите елементи от системата за енергийно управление и че* отговаря на изискванията, посочени в приложение XV.
11. Предприятията, които прилагат система за управление на околната среда, която е сертифицирана от независим орган съобразно съответните европейски или *международни* стандарти, се освобождават от изискванията, установени в параграфи 1 и 2 от настоящия член, при условие че системата за управление на околната среда включва обследване за енергийна ефективност в съответствие с минималните критерии, установени в приложение VI.
12. Обследванията за енергийна ефективност могат да бъдат самостоятелни или част от по-общ одит за въздействието върху околната среда. Държавите членки могат да поискат в рамките на обследване за енергийна ефективност да бъде извършена оценка на техническата и икономическата осъществимост на свързване към съществуваща или планирана централна отоплителна или охладителна мрежа.

Без да се засяга правото на Съюза в областта на държавната помощ, държавите членки могат да прилагат схеми за стимулиране и подпомагане на изпълнението на препоръките от обследванията за енергийна ефективност и други подобни мерки.

Член 12

Центрове за данни

- До 15 май 2024 г. и всяка година след това държавите членки изискват от собствениците и операторите на намиращите се на тяхна територия центрове за данни с потребление на енергия от инсталираните информационни технологии (ИТ) най-малко 500kW да оповестяват публично информацията, посочена в приложение VII, с изключение на информацията, за която се прилагат правото на Съюза и националното право в областта на защитата на търговската и дружествената тайна и поверителността.*
- Параграф 1 не се прилага за центрoвете за данни, които биват използвани или които предоставят услугите си изключително с крайна цел отбрана и гражданска защита.*
- Комисията създава европейска база данни за центрoвете за данни, която включва информацията, съобщена от задължените центрове за данни в съответствие с параграф 1. Европейската база данни е публично достъпна на агрегирано равнище.*
- Държавите членки насърчават собствениците и операторите на намиращите се на тяхна територия центрове за данни с потребление на енергия от инсталираните ИТ мощности равно на или по-голямо от 1 MW да вземат предвид най-добрите практики, посочени в най-новата версия на Кодекса на ЕС за енергийна ефективност в центрoвете за данни.*
- До 15 май 2025 г. Комисията оценява наличните данни за енергийната ефективност на центрoвете за данни, които са ѝ били представени съгласно параграфи 1 и 3, и представя доклад на Европейския парламент и Съвета, придружен, когато е целесъобразно, от законодателни предложения, съдържащи допълнителни мерки за подобряване на*

енергийната ефективност, включително за установяване на минимални стандарти за ефективност, и оценка на осъществимостта на прехода към сектор на центрoвете за данни с нулеви нетни емисии, в тесни консултации със съответните заинтересовани страни. В предложенията може да се определи срок, в рамките на който се изисква съществуващите центрове за данни да постигнат на минимално ниво на ефективност.

Член 13

Измерване на потреблението на природен газ

1. Държавите членки гарантират, че доколкото това е технически осъществимо, финансово разумно и пропорционално спрямо потенциалните икономии на енергия, крайните потребители на природен газ са оборудвани с индивидуални измервателни уреди на конкурентни цени, които точно отразяват действителното енергийно потребление на съответния краен потребител и дават информация за действителното време на потреблението.

Такъв индивидуален измервателен уред на конкурентна цена се осигурява, когато:

- а) се подменя съществуващ уред, освен в случаите, когато това е технически невъзможно или нерентабилно по отношение на очакваните потенциални икономии в дългосрочен план;
- б) се прави свързване на нова сграда или основен ремонт на съществуваща сграда по смисъла на Директива 2010/31/ЕС.

2. Когато и доколкото държавите членки прилагат интелигентни измервателни системи и са въвели интелигентни измервателни уреди за природен газ в съответствие с Директива 2009/73/ЕО:

- а) те правят необходимото измервателните системи да осигуряват информация на крайните клиенти относно реалния период на потребление, както и да се вземат изцяло под внимание целите за енергийна ефективност и ползите за крайния клиент при определяне на минимално допустимите функционални характеристики на измервателните уреди и задълженията, наложени на участниците на пазара;
- б) те гарантират сигурността на интелигентните измервателни уреди и предаването на данни, както и неприкосновеността на личния живот на крайните клиенти, при спазване на съответното право на Съюза относно защита на данните и неприкосновеността на личния живот;
- в) те изискват по време на монтирането на интелигентни измервателни уреди на потребителите да се дават подходящи съвети и информация, по-специално за пълните възможности на тези уреди по отношение на управлението на отчитането на показанията и наблюдението на потреблението на енергия.

Член 14

Отчитане на отоплението, охлаждането и топлата вода за битови нужди

1. Държавите членки гарантират, че за централните отоплителни и охладителни системи и топлата вода за битови нужди крайните клиенти получават измервателни уреди на конкурентни цени, които отразяват вярно тяхното реално потребление на енергия.
2. В случаите, когато топлинна енергия, енергия за охлаждане или топла вода за битови нужди за дадена сграда се подават от централен източник, обслужващ множество сгради, или от централна отоплителна или централна охладителна система, при топлообменника или точката на доставка се монтира измервателен уред.

Член 15

Отчитане на разпределението и дялово разпределяне на разходите за отопление, охлаждане и топла вода за битови нужди

1. В многофамилните и многофункционалните сгради с централен източник на топлинна енергия или централен източник на енергия за охлаждане, или снабдявани от централна отоплителна или централна охладителна система, се монтират индивидуални измервателни уреди за измерване на консумацията на топлинна енергия, енергия за охлаждане или топла вода за битови нужди във всяка обособена част от сградата, когато това е технически осъществимо и икономически ефективно от гледна точка на пропорционалността спрямо потенциалните икономии на енергия.

В случаите, при които използването на индивидуални измервателни уреди не е технически осъществимо или икономически ефективно за измерване на потреблението на топлинната енергия във всяка обособена част от сградата, се използват индивидуални топлинни разпределители за определяне на потреблението на топлинна енергия при всеки радиатор, освен ако въпросната държава членка докаже, че монтирането на подобни топлинни разпределители не би било икономически ефективно. В такива случаи може да бъде разгледана възможността за използване на алтернативни икономически ефективни методи за измерване на потреблението на топлинна енергия. Общите критерии, методики и процедури за определяне на техническата неосъществимост и липсата на икономическа ефективност се определят ясно и се публикуват от всяка държава членка.

2. Независимо от параграф 1, първа алинея, индивидуални измервателни уреди се предоставят за топла вода за битови нужди в нови многофамилни сгради и в жилищната част на нови многофункционални сгради, които са оборудвани с централен източник на топлинна енергия за топла вода за битови нужди или се снабдяват от централни отоплителни системи.

3. В случаите, при които многофамилни или многофункционални сгради се снабдяват от централна отоплителна или централна охладителна система, или когато в такива сгради преобладават собствени, общи за сградата отоплителни или охладителни системи, с цел осигуряване на прозрачност и точност на отчитането на индивидуалното потребление държавите членки гарантират, че разполагат с прозрачни, обществено достъпни национални правила за разпределение на разходите за потреблението на топлинна енергия, енергия за охлаждане или топла вода за битови нужди в такива сгради. Когато е целесъобразно, тези правила включват насоки за начина на разпределяне на разходите за енергия, която се използва за:
- а) топла вода за битови нужди;
 - б) топлинна енергия, отдавана от сградната инсталация и с цел отопление на общите помещения, когато стълбищата и коридорите са оборудвани с радиатори;
 - в) отопляване или охлаждане на апартаментите.

Член 16

Изискване за дистанционно отчитане

1. За целите на членове 14 и 15 новомонтираните измервателни уреди и топлинни разпределители са уреди с дистанционно отчитане. Прилагат се условията за техническата приложимост и икономическата ефективност, установени в член 15, параграф 1.
2. До 1 януари 2027 г. съответните измервателни уреди и топлинните разпределители, които вече са монтирани, но не са с дистанционно отчитане, трябва или да бъдат преустроени така, че да могат да се отчитат дистанционно, или да бъдат заменени с уреди с дистанционно отчитане, освен ако съответната държава членка не докаже, че това е икономически неефективно.

Член 17

Информация за фактурирането на потреблението на природен газ

1. В случаите, при които крайните клиенти не разполагат с интелигентните измервателни уреди за природен газ, посочени в Директива 2009/73/ЕО, държавите членки трябва да гарантират, че информацията за фактурирането относно потреблението на природен газ да е надеждна, точна и основана на действителното потребление, в съответствие с приложение VIII, точка 1.1, когато това е технически възможно и икономически оправдано.

Това задължение може да бъде изпълнено чрез система за редовно самоотчитане от крайните клиенти, при която те съобщават показанията от своя измервателен уред на енергийния доставчик. Единствено когато крайният клиент не съобщи показанията от измервателния си уред за даден период на фактуриране, фактурирането се основава на прогнозно потребление или на фиксирана стойност.

2. Измервателните уреди, монтирани в съответствие с Директива 2009/73/ЕО, трябва да предоставят точна информация за фактурирането, основана на реалното потребление. Държавите членки гарантират, че крайните клиенти имат възможност за лесен достъп до допълнителна информация относно предходно потребление, която позволява подробни самостоятелни проверки.

Допълнителната информация относно предходното потребление включва:

- а) кумулативни данни за срок от най-малко три предходни години или за периода от началото на договора за доставка, ако той е по-кратък;
- б) подробни данни според времето на използване за който и да е ден, седмица, месец и година.

Данните, посочени във втора алинея, буква а), съответстват на интервалите, за които е предоставена информацията от честото фактуриране.

Данните, посочени във втора алинея, буква б), се предоставят на крайния клиент чрез интернет или чрез интерфейса на измервателния уред, като обхваща срок от поне 24 предходни месеца или периода от началото на договора за доставка, ако той е по-кратък.

3. Независимо дали са монтирани интелигентни измервателни уреди, държавите членки:

- а) изискват — доколкото информацията за енергийното фактуриране и за предходното потребление на крайните клиенти е налична — по искане на крайния клиент тази информация да се предоставя на доставчик на услуги за енергийна ефективност, посочен от съответния краен клиент;
- б) гарантират, че на крайните клиенти се предлага възможност за електронна информация за фактурирането и електронни фактури и че при поискване те получават ясно и разбираемо обяснение за начина на изчисляване на тяхната сметка, особено когато сметките не се основават на действително потребление;

- в) гарантират, че наред с фактурата на крайните клиенти се предоставя и подходяща информация, която съдържа подробно описание на текущите енергийни цени, в съответствие с приложение VIII;
- г) могат да предвидят, че по искане на крайния клиент информацията, съдържаща се в тези сметки, не се приема като искане за плащане. В подобни случаи държавите членки гарантират, че доставчиците на енергийни източници предлагат гъвкави условия за самите плащания;
- д) изискват на потребителите да се предоставят при поискване информация и оценка на разходите за енергия своевременно и в лесно разбираем формат, който им позволява да сравняват търговските условия на сходна основа.

Член 18

Информация за фактурирането и потреблението на отопление, охлаждане и топла вода за битови нужди

1. Когато са монтирани измервателни уреди или топлинни разпределители, държавите членки гарантират, че информацията за фактурирането и потреблението е надеждна, точна и се основава на реалното потребление или на показанията на топлинния разпределител, в съответствие с приложение IX, точки 1 и 2 за всички крайни ползватели.

Това задължение може, когато дадена държава членка предвижда това и с изключение на случаите, когато се измерва разпределението на потреблението въз основа на топлинни разпределители съгласно член 15, да бъде изпълнено чрез система за редовно самоотчитане от крайния клиент или крайния ползвател, при която той съобщава показанията от своя измервателен уред. Единствено когато крайният клиент или крайният ползвател не е съобщил показанията от измервателния си уред за даден период на фактуриране, фактурирането се основава на оценка на потреблението или на фиксирана стойност.

2. Държавите членки:
 - а) изискват — в случай, че има налична информация за фактурирането на енергията и за предходното потребление или показания на топлинния разпределител на крайните ползватели — тази информация да се предоставя, по искане на крайния ползвател, на посочен от крайния ползвател доставчик на услуги за енергийна ефективност;
 - б) гарантират, че на крайните клиенти се предлага възможност за електронна информация за фактурирането и електронни фактури;
 - в) гарантират, че на всички крайни ползватели се предоставя ясна и разбираема информация за фактурирането, в съответствие с приложение IX, точка 3;
 - г) насърчават киберсигурността и гарантират правото на неприкосновеност на личния живот и защитата на данните на крайните ползватели в съответствие с приложимото право на Съюза.

Държавите членки могат да предвидят, че по искане на крайния клиент, предоставянето на информация за фактурирането не се счита за искане за плащане. В такива случаи държавите членки гарантират предлагането на гъвкави схеми за действително плащане.

3. Държавите членки решават кой трябва да отговаря за предоставянето на информацията по параграфи 1 и 2 за крайните ползватели, които нямат пряк или индивидуален договор с доставчик на енергия.

Член 19

Разходи за достъп до информация за измерването и до информация за фактурирането на потреблението на природен газ

Държавите членки гарантират, че крайните клиенти получават безплатно всички свои сметки за потребление на енергия и информация за фактурирането, както и че разполагат с безплатен достъп по подходящ начин до данните за своето потребление.

Член 20

Разходи за достъп до информация за отчитането, фактурирането и потреблението на отопление, охлаждане и топла вода за битови нужди

1. Държавите членки гарантират, че крайните ползватели получават безплатно всички свои сметки за потребление на енергия и информация за фактурирането, както и че разполагат с безплатен достъп по подходящ начин до данните за своето потребление.
2. Независимо от параграф 1 от настоящия член, разпределението на разходите за информация за фактурирането по отношение на индивидуалното потребление на енергия за отопление, охлаждане и топла вода за битови нужди в многофамилни и многофункционални сгради съгласно член 15 се извършва, без да се формира печалба. Разходите, произтичащи от възлагането на тази задача на трето лице, обикновено доставчик на услуги или местен доставчик на енергия, които покриват измерването, дяловото разпределяне и отчитането на реалното индивидуално потребление в такива сгради, могат да бъдат прехвърлени на крайните ползватели, доколкото тези разходи са разумни.
3. За да се гарантира, че разходите за посочените в параграф 2 услуги по отчитане на разпределението са разумни, държавите членки могат да стимулират конкуренцията в този сектор на услугите, като предприемат необходимите мерки, например като препоръчват или по друг начин насърчават използването на тръжни процедури или използването на оперативно съвместими уреди и системи, улесняващи смяната на доставчиците на услуги.

ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ВЪЗМОЖНОСТИ НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ

Член 21

Основни договорни права по отношение на отоплението, охлаждането и топлата вода за битови нужди

1. Без да се засягат правилата на Съюза относно защитата на потребителите, и по-специално Директива 2011/83/ЕС на Европейския парламент и на Съвета⁴³ и Директива 93/13/ЕИО на Съвета⁴⁴, държавите членки гарантират, че крайните клиенти и, когато е изрично посочено, крайните ползватели имат правата, предвидени в параграфи 2—9 от настоящия член.
2. Крайните клиенти имат право да сключват със своя доставчик договор, в който се посочват:
 - а) идентификационните данни, адресът и *данните за контакт* на доставчика;
 - б) предоставяните услуги и *включените* нива на качество на услугите;
 - в) видовете услуги по поддръжката, *включени в договора без допълнителни такси*;
 - г) средствата, чрез които може да се получи актуална информация за всички приложими тарифи, такси за поддръжка и продукти или услуги в пакета;

⁴³ Директива 2011/83/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2011 г. относно правата на потребителите, за изменение на Директива 93/13/ЕИО на Съвета и Директива 1999/44/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 85/577/ЕИО на Съвета и Директива 97/7/ЕО на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 304, 22.11.2011 г., стр. 64).

⁴⁴ Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 г. относно неравноправните клаузи в потребителските договори (ОВ L 95, 21.4.1993 г., стр. 29).

- д) продължителността на договора, условията за подновяване и прекратяване на договора и услугите, включително продуктите или услугите, които се предоставят в пакет с посочените услуги, както и дали се разрешава прекратяване на договора, без да се заплаща такса;
- е) договорености за обезщетение и възстановяване на суми, които се прилагат, ако не са спазени нивата на качество на договорената услуга, включително неточно или забавено фактуриране;
- ж) способът за започване на извънсъдебни процедури за решаване на спорове в съответствие с член 22;
- з) информация относно правата на потребителите, включително информация относно разглеждането на жалби и цялата информация, посочена в настоящия параграф, като данните се посочват ясно във фактурата или на уебсайта на предприятието **и се включват данните за връзка или линк към уебсайта на единните точки за контакт, посочени в член 22, параграф 3, буква д);**
- и) **данните за контакт, които дават възможност на клиента да определи съответните звена за обслужване на едно гише, посочени в член 22, параграф 3, буква а).**

Условията на доставчиците трябва да са справедливи и да се предоставят предварително на крайните клиенти. Информацията, посочена в настоящия параграф, се предоставя преди сключването или потвърждаването на договора. Когато договорите се сключват чрез посредници, тази информация също се предоставя преди сключването на договора.

На крайните клиенти и крайните ползватели се предоставя резюме на основните договорни условия, **включително цените и тарифите**, което е формулирано на разбираем език и по кратък и опростен начин.

На крайните клиенти се предоставя копие от договора и ясна, поднесена по прозрачен начин информация за приложимите цени и тарифи и за стандартните ред и условия във връзка с достъпа до услуги за отопление, охлаждане и топла вода за битови нужди и тяхното използване.

Държавите членки решават кой трябва да отговаря за предоставянето на информацията по настоящия параграф за крайните ползватели, които нямат пряк или индивидуален договор с доставчик, при поискване, безплатно и по подходящ начин.

3. Крайните клиенти се уведомяват по подходящ начин за всяко намерение за промяна в договорните условия. Доставчиците уведомяват крайните си клиенти директно, по прозрачен и разбираем начин, за всяко преизчисляване на цената за доставка, както и за причините и предварителните условия за преизчисляването и за неговия обхват, в подходящ момент, не по-късно от две седмици или не по-късно от един месец за битовите потребители, преди преизчисляването да започне да се прилага. ***Крайните клиенти незабавно информират крайните ползватели за новите условия.***
4. Доставчиците предлагат на крайните клиенти широк набор методи на плащане. Тези методи на плащане не дискриминират неправомерно клиентите. Разликите в таксите, свързани с методите на плащане или системите за авансови плащания, трябва да са обективни, недискриминационни и пропорционални и да не надвишават преките разходи, дължими от получателя на плащането за използването на конкретния метод на плащане или система за авансово плащане, в съответствие с член 62 от Директива (ЕС) 2015/2366 на Европейския парламент и на Съвета⁴⁵.

⁴⁵ Директива (ЕС) 2015/2366 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2015 г. за платежните услуги във вътрешния пазар, за изменение на директиви 2002/65/ЕО, 2009/110/ЕО и 2013/36/ЕС и Регламент (ЕС) № 1093/2010 и за отмяна на Директива 2007/64/ЕО (ОВ L 337, 23.12.2015 г., стр. 35).

5. Съгласно параграф 4 битовите клиенти, които имат достъп до системи за авансови плащания, не трябва да са поставени в по-неблагоприятно положение поради този факт.
6. На крайните клиенти и **когато е приложимо** — на крайните ползватели, **се предоставят** справедливи и прозрачни общи условия, които са формулирани ясно и недвусмислено и не включват извъндоговорни пречки за упражняването на правата на потребителите, например прекомерна договорна документация. Крайните ползватели получават достъп до тези общи условия при поискване. Крайните клиенти и крайните ползватели са защитени от непочтени или подвеждащи методи на продажба. На крайните клиенти с увреждания се предоставя цялата информация от значение относно техния договор с доставчика им в достъпен формат.
7. Крайните клиенти и крайните ползватели имат право да получават от своите доставчици добро качество на обслужване и разглеждане на жалбите. Доставчиците разглеждат жалбите по опростен, справедлив и бърз начин.
8. **Компетентните органи гарантират прилагането на мерките за защита на потребителите, предвидени в настоящата директива. Компетентните органи действат независимо от всякакви пазарни интереси.**
9. **В случай на планирано изключване на съответните крайни клиенти се предоставя подходяща информация за алтернативни мерки достатъчно рано, но не по-късно от един месец преди планираното изключване, и без допълнителни разходи.**

Член 22

Информиране и повишаване на осведомеността

1. Държавите членки, *в сътрудничество с регионалните и местните органи, когато е приложимо*, гарантират, че информацията относно наличните мерки за подобряване на енергийната ефективност, отделните действия и финансовите и правните рамки е прозрачна, *достъпна* и се разпространява широко до всички заинтересовани участници на пазара като крайни клиенти, крайни ползватели, потребителски организации, представители на гражданското общество, общности за енергия от възобновяеми източници, граждански енергийни общности, местни и регионални органи, енергийни агенции, доставчици на социални услуги, строители, архитекти, инженери, одитори по околната среда и лица, извършващи обследвания за енергийна ефективност, както и монтажници на сградни компоненти съгласно определението в член 2, точка 9 от Директива 2010/31/ЕС.
2. Държавите членки предприемат подходящи мерки за насърчаване и улесняване на ефикасното използване на енергия от крайните клиенти и крайните ползватели. Тези мерки трябва да бъдат част от национална стратегия, например от интегрирания национален план в областта на енергетиката и климата, предвиден в Регламент (ЕС) 2018/1999, или от дългосрочната стратегия за санирането, утвърдена съгласно член 2а от Директива 2010/31/ЕС.

За целите на настоящия член тези мерки включват набор от инструменти и политики за насърчаване на промени в поведението, като:

- а) фискални стимули;
- б) достъп до финансиране, ваучери, безвъзмездни средства или субсидии;

в) оценки на потреблението на енергия, подкрепени от публичните органи, и консултантски услуги и подкрепа, насочени специално към битовите потребители, по-специално хората, засегнати от енергийна бедност, уязвимите клиенти и когато е приложимо, хората, живеещи в социални жилища;

г) консултантски услуги, насочени специално към МСП и микропредприятията;

д) предоставяне на информация в достъпна форма на хора с увреждания;

е) примерни проекти;

ж) дейности на работното място;

з) обучения;

и) цифрови инструменти;

й) стратегии за ангажиране.

3. За целите на настоящия член мерките, посочени в параграф 2, обхващат **създаването на рамка за подкрепа за** участници на пазара като посочените в параграф 1, **по-специално с цел:**

а) създаване на звена за обслужване на едно гише или подобни механизми за предоставяне на технически, административни и финансови консултации и помощ във връзка с енергийната ефективност, **сред които контрол на разхода на енергия на домакинствата**, енергийно саниране на сгради, **информация за подмяна на стари и неефективни отоплителни системи с модерни и по-ефективни уреди** и внедряване на енергия от възобновяеми източници **и на съхраняване на енергия** за сградите, на крайните клиенти и крайните ползватели, особено битовите и малките небитови крайни клиенти и ползватели, **включително МСП и микропредприятията;**

- б) сътрудничество с частни субекти, които предоставят услуги като обследвания за енергийна ефективност и оценки на потреблението на енергия, решения за финансиране и извършване на енергийно саниране;*
- в) предоставяне на информация за **разходно ефективни и лесно осъществими промени в потреблението на енергия;***
- г) разпространение на информация за мерките за енергийна ефективност и финансовите инструменти за тази цел;*
- д) създаване на единни точки за контакт с цел предоставяне на крайните клиенти и крайните ползватели на цялата необходима информация относно техните права, приложимото право и механизмите за решаване на спорове, с които разполагат в случай на спор. Такива точки за контакт могат да са част от пунктове за обща информация за потребителите.*

4. За целите на настоящия член държавите членки, в сътрудничество с компетентните органи и, когато е целесъобразно, със заинтересовани страни от частния сектор, създават специализирани звена за обслужване на едно гише или подобен механизъм за предоставяне на технически, административни и финансови консултации за енергийна ефективност. Тези структури:

- а) предоставят целенасочена информация за техническите и финансовите възможности и решения на домакинствата, МСП, микропредприятията, публичните органи;*
- б) предоставят цялостна подкрепа за всички домакинства, като обръщат специално внимание на домакинствата, засегнати от енергийна бедност, и сградите с най-лоши характеристики, както и на акредитираните дружества и монтажни предприятия, предоставящи услуги за модернизиране, адаптирани към различните видове жилища и географския обхват, и предоставят подкрепа на различните етапи на проекта за модернизиране, включително с цел улесняване на прилагането на минимален стандарт за енергийни характеристики, когато такъв стандарт е предвиден в законодателен акт на Съюза;*
- в) предоставят съвети относно поведението, свързано с потреблението на енергия.*

5. *Когато е целесъобразно, специализираните структури за обслужване на едно гише, посочени в параграф 4:*
- a) *предоставят информация за квалифицирани специалисти в областта на енергийната ефективност;*
 - б) *събират агрегирани данни по типове проекти за енергийна ефективност, обменят опит и го оповестяват публично;*
 - в) *свързват потенциални проекти с участници на пазара, по-специално по-малки проекти с местен характер.*

За целите на първа алинея, буква б) Комисията оказва съдействие на държавите членки с цел да се улесни споделянето на добри практики и да се засили трансграничното сътрудничество във връзка с тях.

6. *Звената за обслужване на едно гише, посочени в параграф 5, предлагат специализирани услуги за хората, засегнати от енергийна бедност, уязвимите клиенти и хората от домакинства с ниски доходи.*

Комисията дава на държавите членки насоки за разработване на звена за обслужване на едно гише с цел да се изгради хармонизиран подход в целия Съюз. С тези насоки се насърчава сътрудничеството между публичните органи, енергийните агенции и инициативите, ръководени от общностите.

7. *Държавите членки установяват съответни условия за участниците на пазара с цел предоставяне на подходяща и целева информация и консултации **по въпроси на** енергийната ефективност на крайните клиенти, включително хората, засегнати от енергийна бедност, уязвимите клиенти и когато е приложимо, хората, живеещи в социални жилища, **МСП и микропредприятията.***

8. Държавите членки гарантират, че крайните клиенти, крайните ползватели, хората, засегнати от енергийна бедност, уязвимите клиенти и когато е приложимо, хората, живеещи в социални жилища, имат достъп до опростен, справедлив, прозрачен, независим, ефективен и ефикасен механизъм за извънсъдебно решаване на спорове във връзка с правата и задълженията, предвидени в настоящата директива, чрез независим механизъм като енергиен омбудсман или орган за защита на потребителите или чрез регулаторен орган. Когато крайният клиент е потребител съгласно определението в член 4, параграф 1, буква а) от Директива 2013/11/ЕС на Европейския парламент и на Съвета⁴⁶, тези извънсъдебни механизми за решаване на спорове трябва да отговарят на изискванията, предвидени в посочената директива. ***Вече съществуващите в държавите членки механизми за извънсъдебно решаване на спорове могат да бъдат използвани за тази цел, при условие че са също толкова ефективни.***

Ако е необходимо, държавите членки гарантират, че органите за алтернативно решаване на спорове си сътрудничат с цел да осигурят опростени, справедливи, прозрачни, независими, ефективни и ефикасни механизми за извънсъдебно решаване на спорове във връзка с продукти или услуги, които са обвързани с продукти или услуги, попадащи в обхвата на настоящата директива, или са част от пакети, съдържащи такива продукти или услуги.

⁴⁶ Директива 2013/11/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 21 май 2013 г. за алтернативно решаване на потребителски спорове и за изменение на Регламент (ЕО) № 2006/2004 и Директива 2009/22/ЕО (Директива за АРС за потребители) (ОВ L 165, 18.6.2013 г., стр. 63).

Участието на предприятия в механизмите за извънсъдебно решаване на спорове на битовите потребители е задължително, освен ако държавата членка не докаже пред Комисията, че други механизми са еднакво ефективни.

9. Без да се засягат основните принципи на правото на държавите членки в областта на собствеността и наемните правоотношения, държавите членки предприемат необходимите мерки за отстраняване на регулаторни и нерегулаторни пречки за енергийната ефективност във връзка с разделянето на стимулите между собствениците и наемателите на дадена сграда или между собствениците на дадена сграда или обособена част от сграда с оглед да се гарантира, че тези лица не се въздържат да извършват инвестиции за подобряване на енергийната ефективност каквито в противен случай биха осъществили поради факта, че няма да получат всички ползи за себе си или поради липсата на правила за разпределяне на разходите и ползите помежду им.

Мерките за отстраняване на такива пречки могат да включват осигуряване на стимули, отмяна или изменение на правни или регулаторни разпоредби, приемане на указания и тълкувателни актове, опростяване на административните процедури, включително национални правила и мерки за регулиране на процеса за вземане на решения при наличие на много собственици, **както и възможността за използване на решения на трети лица за финансиране**. Тези мерки могат да бъдат съчетани с осигуряване на образование, обучение и специфична информация, както и техническо съдействие в областта на енергийната ефективност за участници на пазара като посочените в параграф 1.

Държавите членки предприемат подходящи мерки в подкрепа на многостранния диалог между *значими партньори като местни и регионални органи, социалните партньори*, организации на собственици и наематели, организации на потребителите, *енергоразпределителни предприятия или предприятия за продажба на енергия на дребно, ДПЕУ*, общности за енергия от *възобновяеми източници, граждански енергийни общности*, публични органи и агенции, с цел да бъдат определени предложения за съвместно приемани мерки, стимули и насоки, свързани с разделянето на стимулите между собствениците и наемателите или между собствениците на сгради или обособени части от сгради.

Всяка държава членка докладва за такива пречки и за мерките, предприети в нейната дългосрочна стратегия за саниране, утвърдена съгласно член 2а от Директива 2010/31/ЕС и съгласно Регламент (ЕС) 2018/1999.

10. Комисията насърчава обмена и широкото разпространение на информация относно добри практики и методики в областта на енергийната ефективност и *предоставя техническа помощ* за смекчаване на разделянето на стимулите в държавите членки.

Член 23

Партньорства за енергийна ефективност

1. *До... [12 месеца след датата на влизане в сила на настоящата директива] Комисията прави оценка дали съществуващите партньорства обхващат въпросите на енергийната ефективност. Ако оценката покаже, че съществуващите партньорства не обхващат в достатъчна степен въпросите на енергийната ефективност, Комисията установява секторни партньорства за енергийна ефективност на равнището на Съюза с подпартньорства за всеки липсващ сектор, като обединява по приобщаващ и представителен начин основните заинтересовани страни, включително социалните партньори, в сектори като ИКТ, транспорта, финансите и строителството.*

Ако бъде установено партньорство, Комисията определя, когато е целесъобразно, председател за всяко секторно партньорство на Съюза за енергийна ефективност.

2. *Партньорствата, посочени в параграф 1, имат за цел да улесняват диалозите по въпросите на климата и енергийния преход между заинтересованите страни и да насърчават секторите да изготвят пътни карти за енергийна ефективност, за да се очертаят наличните мерки и технологични варианти за постигане на икономии на енергия, с цел подготовка за енергията от възобновяеми източници и декарбонизиране на секторите.*

Тези пътни карти биха имали ценен принос за подпомагане на секторите да планират инвестициите, необходими за постигането на целите на настоящата директива и на Регламент (ЕС) 2021/1119, както и да улеснят трансграничното сътрудничество между участниците с цел укрепване на вътрешния пазар.

Член 24

Предоставяне на възможности и защита на уязвимите клиенти и намаляване на енергийната бедност

1. **Без да се засягат техните национални икономически и социални политики, както и задълженията им съгласно правото на Съюза,** държавите членки предприемат подходящи мерки за предоставяне на възможности и защита на хората, засегнати от енергийна бедност, уязвимите клиенти, **хората от домакинства с ниски доходи** и когато е приложимо, хората, живеещи в социални жилища.

При определянето на понятието „уязвими клиенти“ съгласно член 3, параграф 3 от Директива 2009/73/ЕО и член 28, параграф 1 от Директива (ЕС) 2019/944, държавите членки вземат предвид крайните ползватели.

2. **Без да се засягат техните национални икономически и социални политики, както и задълженията им съгласно правото на Съюза,** държавите членки прилагат мерки за подобряване на енергийната ефективност и сродни мерки за защита или информиране на потребителите, по-специално посочените в член 8, параграф 3 и член 22 от настоящата директива, като приоритет сред хората, засегнати от енергийна бедност, уязвимите клиенти, **хората от домакинства с ниски доходи** и когато е приложимо, хората, живеещи в социални жилища, с цел облекчаване на енергийната бедност. **Наблюдението и докладването на тези мерки се извършват в рамките на съществуващите изисквания за докладване, предвидени в член 24 от Регламент (ЕС) 2018/1999.**

3. За да окажат подкрепа на хората, засегнати от енергийна бедност, уязвимите клиенти, *хората от домакинства с ниски доходи* и когато е приложимо, хората, живеещи в социални жилища, държавите членки, когато е *по целесъобразно*:
- а) прилагат мерки за подобряване на енергийната ефективност с цел смекчаване на ефектите от разпределението, дължащи се на други политики и мерки, като например данъчни мерки в съответствие с член 10 от настоящата директива или схеми за търговия с емисии за сградния и транспортния сектор в съответствие с Директива 2003/87/ЕО;
 - б) използват по най-добрия възможен начин публичното финансиране, което е на разположение на равнището на Съюза и на национално равнище, включително, когато е приложимо, финансовата вноска, която държавите членки получават от Социалния фонд за климата съгласно членове 9 и 14 от Регламент (ЕС) 2023/955, и приходите от търгове за квоти от търговия с емисии съгласно СТЕ на ЕС в съответствие с Директива 2003/87/ЕО, за инвестиции в мерки за подобряване на енергийната ефективност като приоритетни действия;
 - в) **■** правят своевременни, ориентирани към бъдещето инвестиции в мерки за подобряване на енергийната ефективност, преди да се е проявило въздействието на други политики и мерки за разпределяне;

- г) насърчават техническата помощ и въвеждането на подходящи инструменти за финансиране, като например схеми със сметки за комунални услуги, местен резерв за загуби по заеми, гаранционни фондове, фондове, насочени към основно саниране и саниране за достигане на минимално равнище на икономии на енергия;
- д) насърчават техническата помощ за социалните участници с цел да се поощри активното участие на уязвимите клиенти на енергийния пазар и да се постигнат положителни промени в тяхното поведение при потреблението на енергия;
- е) осигуряват достъп до финансиране, безвъзмездни средства или субсидии, обвързани с достигането на минимално равнище на икономии на енергия, **и по този начин улесняват достъпа до финансово достъпни банкови заеми или специални кредитни линии.**

4. Държавите членки създават мрежа от експерти от различни сектори, като здравеопазването, сградния сектор и социалния сектор, и възлагат на тази мрежа — или на вече съществуваща мрежа — разработването на стратегии за подпомагане на вземащите решения на местно и национално равнище при прилагането на мерки за подобряване на енергийната ефективност, **на инструменти за техническа помощ и финансови инструменти, насочени към намаляване** на енергийната бедност. Държавите членки се стремят да осигурят мрежа от експерти, чийто състав осигурява баланс между половете и отразява гледните точки на **всички хора** .

Държавите членки могат да възложат на мрежата от експерти **да предоставя съвети относно:**

- а) **■** националните определения, показатели и критерии за енергийна бедност, засегнати от енергийна бедност и уязвими клиенти, включващо крайни ползватели;

- б) **разработването или подобряването на** съответните показатели и набори от данни, свързани с проблема за енергийната бедност, които следва да се използват и докладват;
- в) ■ методите и мерките за осигуряване на икономическата достъпност на **разходите за живот** и насърчаването на неутралността по отношение на разходите за жилища или подходи, които гарантират, че публичното финансиране, инвестирано в мерки за подобряване на енергийната ефективност, е от полза както за собствениците, така и за наемателите на сгради и обособени части от сгради, по-специално по отношение на хората, засегнати от енергийна бедност, уязвимите клиенти, **хората от домакинства с ниски доходи** и, когато е приложимо, хората, живеещи в социални жилища;
- г) ■ мерките за предотвратяване или смекчаване на ситуации, в които определени групи от населението са по-засегнати или по-изложени на риск от енергийна бедност или по-податливи на последиците от нея ■ , например **въз основа на техните доходи, пол, здравословно състояние или принадлежност към малцинствена група и демография.**

ГЛАВА V

ЕФЕКТИВНОСТ НА ЕНЕРГОСНАБДЯВАНЕТО

Член 25

Оценка и планиране на отоплението и охлаждането

1. Като част от интегрирания национален *план в областта на енергетиката и климата и неговите актуализации* съгласно Регламент (ЕС) 2018/1999 всяка държава членка представя на Комисията всеобхватна оценка на отоплението и охлаждането. Тази всеобхватна оценка съдържа информацията, посочена в приложение X към настоящата директива, и се придружава от оценката, извършена съгласно член 15, параграф 7 от Директива (ЕС) 2018/2001.
2. Държавите членки предприемат необходимите мерки, за да могат *заинтересованите страни, засегнати от всеобхватната оценка, посочена в параграф 1*, да участват в подготовката на планове за отопление и охлаждане, всеобхватната оценка и политиките и мерките, *като същевременно се гарантира, че компетентните органи не разкриват, нито публикуват търговски или дружествени тайни, които са били определени като такива.*

3. За целите на посочената в параграф 1 всеобхватна оценка държавите членки извършват анализ на разходите и ползите, който обхваща тяхната територия, **въз основа на** климатичните условия, икономическата осъществимост и техническата съвместимост. Анализът на разходите и ползите трябва да може да улесни намирането на най-ефективните по отношение на ресурсите и разходите решения за посрещане на нуждите от отопление и охлаждане, **като се отчита принципът „енергийната ефективност на първо място“**. Анализът на разходите и ползите може да бъде част от екологична оценка съгласно Директива 2001/42/ЕО на Европейския парламент и на Съвета⁴⁷.

Държавите членки определят компетентните органи, отговорни за изготвянето на анализите на разходите и ползите, осигуряват подробна методика и допускания в съответствие с приложение XI и установяват и публикуват процедурите за изготвяне на икономическия анализ.

4. Когато във всеобхватната оценка, посочена в параграф 1 от настоящия член, и в анализа, посочен в параграф 3 от настоящия член, се установи потенциал за използване на високоефективно комбинирано производство на енергия и/или ефективни централни отоплителни и охладителни системи **на база отпадна топлина**, ползите от които превишават разходите, държавите членки предприемат подходящи мерки за развитието на инфраструктура за ефективни централни отоплителни и охладителни системи, за **насърчаване на разработването на инсталации за оползотворяване на отпадна топлина, включително в промишления сектор, и/или за** осигуряване на развитието на високоефективно комбинирано производство на енергия **и** използване на топлинна енергия и енергия за охлаждане, генерирани на база отпадна топлина и възобновяеми енергийни източници, в съответствие с параграф 1 от настоящия член и с член 26, параграфи 7 и 9.

⁴⁷ Директива 2001/42/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 27 юни 2001 г. относно оценката на последиците на някои планове и програми върху околната среда (ОВ L 197, 21.7.2001 г., стр. 30).

Когато във всеобхватната оценка, посочена в параграф 1 от настоящия член, и в анализа, посочен в параграф 3 от настоящия член, не бъде отчетен потенциал, ползите от който да превишават разходите, включително административните разходи за извършване на посочения в член 26, параграф 7 анализ на разходите и ползите, съответната държава членка, **заедно с местните и регионалните органи, когато е приложимо**, може да освободи инсталации от спазването на изискванията, предвидени в параграфи 1 и 3 от настоящия член.

5. Държавите членки приемат политики и мерки, които гарантират използването на потенциала, установен в рамките на всеобхватните оценки, извършени съгласно параграф 1 от настоящия член. Тези политики и мерки включват най-малко информацията, посочена в приложение X. Всяка държава членка съобщава тези политики и мерки като част от актуализацията на своя интегриран национален план в областта на енергетиката и климата, представена съгласно член 14, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2018/1999, от последващия си интегриран национален план в областта на енергетиката и климата, съобщен съгласно член 3 и членове 7—12 от същия регламент, и съответния национален доклад за напредъка в областта на енергетиката и климата, представен съгласно същия регламент.
6. Държавите членки **гарантират, че** регионалните и местните органи **█** изготвят местни планове за отопление и охлаждане най-малко в общини с общо население над **45 000 души**. Тези планове следва най-малко:

- а) да се основават на информацията и данните, предоставени във всеобхватните оценки, извършени съгласно параграф 1, и да съдържат оценка и карта на потенциала за повишаване на енергийната ефективност, включително чрез *готовност за централни отоплителни системи с ниски температури, високоефективно комбинирано производство на енергия*, повторно използване на отпадната топлина и енергия от възобновяеми източници за отопление и охлаждане в конкретната зона;
- б) *да са съобразени с принципа „енергийната ефективност на първо място“;*
- в) да включват стратегия за използване на установения потенциал съгласно буква а);
- г) да са изготвени с участието на всички съответни регионални или местни заинтересовани страни и да гарантират участието на широката общественост, *включително оператори на местната енергийна инфраструктура;*
- д) *да отчитат съответната съществуваща енергийна инфраструктура;*
- е) да вземат под внимание общите потребности на местните общности и множество местни или регионални административни единици или региони;
- ж) *да оценяват ролята на енергийните общности и други ръководени от потребителите инициативи, които могат активно да допринесат за изпълнението на местни проекти за отопление и охлаждане;*
- з) *да включват анализ на отоплителните и охладителните уреди и системи в местния сграден фонд, като се отчита специфичният за района потенциал за мерки за енергийна ефективност и се вземат мерки по отношение на сградите с най-лоши характеристики и потребностите на уязвимите домакинства;*

- и) да определят начини за финансиране на изпълнението на политиките и мерките и да набелязват финансови механизми, позволяващи на потребителите да преминат към отопление и охлаждане с енергия от възобновяеми източници;*
- й) да включват траектория за постигане на целите на плановете в съответствие с климатичната неутралност, както и наблюдение на напредъка при изпълнението на набелязаните политики и мерки;*
- к) да се стремят към замяна на старите и неефективни отоплителни и охладителни уреди в сградите на публичните органи с високоефективни алтернативи с оглед на постепенното премахване на изкопаемите горива;*
- л) да оценяват потенциалните полезни взаимодействия с плановете на съседни регионални или местни органи с цел насърчаване на съвместните инвестиции и ефективността на разходите.*

Държавите членки гарантират, че *на всички съответни лица, включително публичните и съответните частни заинтересовани страни*, се предоставя възможност да участват в подготовката на плановете за отопление и охлаждане, всеобхватната оценка, посочена в параграф 1, и политиките и мерките, посочени в параграф 5.

За тази цел държавите членки разработват препоръки, които да подкрепят прилагането от страна на регионалните и местните органи на политики и мерки за енергийно ефективно и основано на енергия от възобновяеми източници отопление и охлаждане на регионално и местно равнище, като се използва установеният потенциал. Държавите членки оказват подкрепа на регионалните и местните органи във възможно най-голяма степен чрез всякакви средства, включително чрез схеми за финансова подкрепа и техническа помощ.

Държавите членки гарантират, че плановете за отопление и охлаждане са приведени в съответствие с други местни изисквания на планирането в областта на климата, енергията и околната среда, за да се избегне административната тежест за местните и регионалните органи и да се насърчи ефективното изпълнение на плановете.

Местните плановете за отопление и охлаждане могат да се изпълняват съвместно от група от няколко съседни местни органа, при наличие на подходящи географски и административен контекст, както и инфраструктура за отопление и охлаждане.

Местните плановете за отопление и охлаждане се оценяват от компетентен орган и при необходимост се придружават от подходящи мерки за изпълнение.

Член 26

Доставка на топлинна енергия и на енергия за охлаждане

1. С оглед **да се гарантира по-ефективно потребление** на първичната енергия и **да се увеличи** дялът на енергията от възобновяеми източници в доставките на енергия за отопление и охлаждане, **постъпващи в мрежата**, ефективната централна отоплителна и охладителна система трябва да отговаря на следните критерии:
- а) до 31 декември **2027** г. — система, използваща най-малко 50 % енергия от възобновяеми източници, 50 % отпадна топлина, 75 % топлинна енергия от комбинирано производство на енергия или 50 % от съчетание на такава енергия и топлина;
 - б) от 1 януари **2028** г. — система, използваща най-малко 50 % енергия от възобновяеми източници, 50 % **отпадна топлина, 50 % енергия от възобновяеми източници и** отпадна топлина, 80 % топлинна енергия от високоефективно комбинирано производство или най-малко съчетание от такава топлинна енергия, постъпваща в мрежата, като дялът на енергията от възобновяеми източници е най-малко 5 %, а общият дял на енергията от възобновяеми източници, отпадната топлина или топлинната енергия от високоефективно комбинирано производство е най-малко 50 %;
 - в) от 1 януари 2035 г. — система, използваща най-малко 50 % енергия от възобновяеми източници, **50 % отпадна топлина или 50 % енергия от възобновяеми източници и** отпадна топлина **или система**, при която **общият** дял на енергията от възобновяеми източници, **отпадната топлина или топлинната енергия от високоефективно комбинирано производство** е най-малко **80 % и освен това общият дял на енергията от възобновяеми източници или отпадната топлина е най-малко 35 %;**

- г) от 1 януари **2040 г.** — система, използваща най-малко **75 %** енергия от възобновяеми източници, **75 % отпадна топлина или 75 % енергия от възобновяеми източници** и отпадна топлина, **или система, използваща най-малко 95 % енергия от възобновяеми източници, отпадна топлина и топлинна енергия от високоефективно комбинирано производство, и освен това общият дял на енергията от възобновяеми източници или отпадната топлина е най-малко 35 %;**
- д) **от 1 януари 2045 г.** — система, използваща най-малко **75 % енергия от възобновяеми източници, 75 % отпадна топлина или 75 % енергия от възобновяеми източници и отпадна топлина;**
- е) от 1 януари 2050 г. — система, използваща само енергия от възобновяеми източници, **само отпадна топлина или само съчетание** от енергия от възобновяеми източници **и отпадна топлина.**

2. Държавите членки могат също така да изберат, вместо критериите, изложени в параграф 1 от настоящия член, критерии за показатели за устойчивост въз основа на количеството емисии на ПГ от централната отоплителна и охладителна система за единица топлинна енергия или енергия за охлаждане, доставяни на клиентите, като се вземат предвид мерките, предприети в изпълнение на задължението съгласно член 24, параграф 4 от Директива (ЕС) 2018/2001. Когато се избират тези критерии, ефективната централна отоплителна и охладителна система е система, при която на клиентите се доставя следното максимално количество емисии на ПГ на единица топлинна енергия или енергия за охлаждане:

- а) **до 31 декември 2025 г.: 200 g/kWh;**
- б) **от 1 януари 2026 г.: 150 g/kWh**
- в) **от 1 януари 2035 г.: 100 g/kWh**
- г) **от 1 януари 2045 г.: 50 g/kWh;**
- д) **от 1 януари 2050 г.: 0 g/kWh.**

3. *Държавите членки могат да изберат да прилагат критериите за емисии на ПГ на единица топлинна енергия или енергия за охлаждане за всеки период, посочен в параграф 2, букви а)–д) от настоящия член. Ако направят този избор, те уведомяват Комисията до ... [три месеца след датата на влизането в сила на настоящата директива] за периода, посочен в параграф 2, буква а) от настоящия член, и най-малко шест месеца преди началото на съответните периоди, посочени в параграф 2, букви б)–д) от настоящия член. Уведомяването включва мерките, взети в изпълнение на задължението съгласно член 24, параграф 4 от Директива (ЕС) 2018/2001, ако те вече са били съобщени в последната актуализация на техния национален план в областта на енергетиката и климата.*
4. *За да се счита, че дадена централна отоплителна и охладителна система е ефективна, държавите членки гарантират, че когато тя се изгражда или нейните **захранващи блокове се** преоборудват значително, **централната отоплителна и охладителна система отговаря на** критериите, посочени в параграфи 1 **или 2**, приложими към момента, в който тя започва или продължава да функционира след преоборудването. Освен това държавите членки гарантират, че когато дадена централна отоплителна и охладителна система се изгражда или **нейните захранващи блокове се** преоборудват значително:*
- а) използването на изкопаеми горива, различни от природен газ, не нараства спрямо средната годишна стойност за последните три години на пълноценна експлоатация преди преоборудването; и*
 - б) новите източници на топлинна енергия в системата не използват изкопаеми горива, с изключение на природен газ, ако системата е била изградена или значително преоборудвана до 2030 г.*

5. Държавите членки гарантират, че считано от 1 януари 2025 г. и на всеки пет години след това операторите на всички съществуващи централни отоплителни и охладителни системи с обща отдадена **топлинна и охладителна** мощност над 5 MW, които не отговарят на критериите, посочени в параграф 1, букви б)—д), изготвят план за **гарантиране на по-ефективно потребление на** първичната енергия, **за намаляване на загубите при разпределението и за увеличаване на дела на** енергията от възобновяеми източници в **доставките на енергия за отопление и охлаждане**. Планът включва мерки за изпълнение на критериите, посочени в параграф 1, букви б)—д), и изисква одобрението на компетентния орган.
6. **Държавите членки гарантират, че център за данни с обща номинална входяща енергийна мощност над 1 MW използва отпадната топлина или други приложения за повторно използване на отпадната топлина, освен ако може да докаже, че това не е технически или икономически осъществимо в съответствие с оценката, посочена в параграф 7.**
7. С цел да оценят икономическата осъществимост на увеличаването на енергийна ефективност на услугите за отопление и охлаждане, държавите членки осигуряват извършването на анализ на разходите и ползите на равнището на инсталацията в съответствие с приложение XI, когато посочените по-долу инсталации представляват планирани нови инсталации или значително преоборудвани инсталации:

- а) топлоелектрическа инсталация за производство на електрическа енергия със средна годишна обща входяща енергийна мощност над **10 MW**, за да бъдат оценени разходите и ползите от проектиране на инсталация, която да функционира като инсталация за високоефективно комбинирано производство на енергия;
- б) промишлена инсталация със средна годишна обща входяща енергийна мощност над **8 MW**, за да се оцени оползотворяването на отпадната топлина на обекта и извън него;
- в) обслужващо съоръжение със средна годишна обща входяща енергийна мощност над **7 MW**, като например съоръжения за пречистване на отпадъчни води и съоръжения за ВНГ, за да се оцени оползотворяването на отпадната топлина на обекта и извън него;
- г) център за данни със средна годишна обща входяща енергийна мощност над **1 MW**, за да бъдат оценени **анализът на разходите и ползите, включително, но не само, техническата осъществимост, разходната ефективност и въздействието върху енергийната ефективност и търсенето на топлинна енергия на местно равнище при отчитане на сезонните вариации**, на използването на отпадната топлина за задоволяване на икономически оправдано търсене, както и на свързването на тази инсталация с централна отоплителна мрежа или ефективна/използваща енергия от ВЕИ централна охладителна система, **или други приложения за повторно използване на отпадната топлина.**

При анализа, посочен в първа алинея, буква г), се вземат предвид решения за охладителната система, които позволяват отстраняване или улавяне на отпадната топлина при полезно температурно ниво с минимални вложени допълнителни количества енергия.

Държавите членки се стремят да премахнат пречките пред оползотворяването на отпадната топлина и да предоставят подкрепа за използването на отпадна топлина в случай на планирани нови или преоборудвани инсталации.

Монтирането на оборудване, с което да се улавя въглероден диоксид, произведен от горивна инсталация, с оглед на съхранението му в геоложки формации в съответствие с Директива 2009/31/ЕО, не се счита за преоборудване за целите на букви б) и в) от настоящия параграф.

Държавите членки изискват анализът на разходите и ползите да бъде извършен в сътрудничество с дружествата, отговарящи за експлоатацията на съоръжението.

8. Държавите членки могат да освободят от прилагането на параграф 7:

- а) инсталациите за производство на електрическа енергия през пиковите часове и резервните инсталации за производство на електрическа енергия, планирани да работят при по-малко от 1500 експлоатационни часа годишно като плаваща средна стойност, изчислена за период от пет години, въз основа на създадена от държавите членки процедура за проверка, с която се гарантира, че този критерий за освобождаване е изпълнен;
- б) инсталациите, които е необходимо да бъдат разположени в близост до геоложка формация за съхранение на въглероден диоксид, одобрено съгласно Директива 2009/31/ЕО;
- в) центровете за данни, чиято отпадна топлина се използва или ще се използва в централна отоплителна мрежа или директно за отопление на помещения, за подготовка на топла вода за битови нужди или за други

цели в сградата, групата сгради *или съоръженията*, в които са поместени.

Държавите членки могат да установят прагове, изразени посредством наличното количество полезна отпадна топлина, търсенето на топлина или разстоянието между промишлените инсталации и централните отоплителни мрежи, за освобождаване на отделните инсталации от прилагането на параграф 7, букви в) и г).

Държавите членки уведомяват Комисията за актове за освобождаване, приети по настоящия параграф.

9. Държавите членки приемат критерии за предоставяне на разрешения по член 8 от Директива (ЕС) 2019/944 или равностойни критерии за разрешение с цел:
- а) да се вземат предвид резултатите от всеобхватната оценка, посочена в член 25, параграф 1;
 - б) да се осигури спазване на изискванията, установени в параграф 7;
 - в) да се вземат предвид резултатите от анализа на разходите и ползите, посочен в параграф 7.

10. Държавите членки могат да освободят отделни инсталации от изисквания, свързани с критериите за предоставяне на разрешения или с равностойните критерии за разрешения, посочени в параграф 9, да приложат възможности, ползите от които превишават разходите по тях, ако за това са налице наложителни причини от правен или финансов характер или причини, свързани със собствеността. В такива случаи съответните държави членки представят на Комисията обосновано решение в рамките на три месеца от датата на вземане на това решение. Комисията може да представи становище по решението в срок от три месеца след получаването му.
11. Параграфи 7, 8, 9 и 10 от настоящия член се прилагат за инсталации, обхванати от Директива 2010/75/ЕС, без да се засягат установените в нея изисквания.
12. Държавите членки събират информация относно анализите на разходите и ползите, извършени в съответствие с параграф 7, букви а)—г). Тази информация следва да съдържа най-малко данни за наличните количества топлинна енергия и топлинните параметри, броя на планираните работни часове за всяка година и географското местоположение на обектите. Тези данни се публикуват при надлежно зачитане на тяхната потенциална чувствителност.

13. Въз основа на хармонизираните референтни стойности на ефективност, посочени в приложение III, буква е), държавите членки осигуряват възможност произходът на електрическата енергия, произведена чрез високоефективно комбинирано производство на енергия, да се гарантира в съответствие с обективни, прозрачни и недискриминационни критерии, определени от всяка държава членка. Държавите членки правят необходимото тези гаранции за произход да съответстват на изискванията, установени в приложение XII, както и да съдържат най-малко информацията, посочена в него. Държавите членки взаимно признават своите гаранции за произход, изключително като доказателство за информацията, посочена в настоящия параграф. Всеки отказ за признаване на гаранция за произход като такова доказателство, по-специално поради причини, свързани с предотвратяването на измами, се основава на обективни, прозрачни и недискриминационни критерии. Държавите членки уведомяват Комисията за всеки такъв отказ и излагат основанията за него. В случай на отказ да бъде призната гаранция за произход Комисията може да приеме решение да принуди отказалото го лице да признае гаранцията, по-специално с оглед на обективните, прозрачни и недискриминационни критерии, на които се основава подобно признаване.
14. Държавите членки гарантират, че цялата налична подкрепа за комбинирано производство на енергия се насочва към електрическата енергия, произвеждана чрез високоефективно комбинирано производство на енергия, а отпадната топлина се използва ефективно за постигане на икономии на първична енергия. Публичната подкрепа за комбинираното производство на енергия и за производството на енергия от районни топлоцентрали и мрежи се подчинява на правилата за държавна помощ в случаите, когато е приложимо.

Член 27

Преобразуване, пренос и разпределение на енергия

1. Националните енергийни регулаторни органи прилагат принципа „енергийната ефективност на първо място“ в съответствие с член 3 от настоящата директива, когато изпълняват регулаторните задачи, предвидени в директиви 2009/73/ЕО и (ЕС) 2019/944, относно решенията си във връзка с експлоатацията на газовата и електроенергийната инфраструктура, включително решенията за мрежовите тарифи. *Освен принципа „енергийната ефективност на първо място“ националните енергийни регулаторни органи могат да вземат предвид разходната ефективност, ефективността на системата и сигурността на доставките, пазарната интеграция, като същевременно спазват целите на Съюза в областта на климата и устойчивостта съгласно член 18 от Регламент (ЕС) 2019/943 и член 13 от Регламент (ЕО) № 715/2009.*

2. Държавите членки гарантират, че операторите на преносни и разпределителни системи за газ и електрическа енергия прилагат принципа „енергийната ефективност на първо място“ в съответствие с член 3 от настоящата директива, когато вземат решения във връзка с планирането и развитието на мрежите и инвестициите в тях. ***Националните регулаторни органи или други определени национални органи се уверяват, че в методиките, използвани от операторите на преносни системи и операторите на разпределителни системи, се оценяват алтернативите при анализа на разходите и ползите и се вземат предвид по-широките ползи на енергийно ефективните решения, гъвкавостта от страната на търсенето и инвестициите в активи, които допринасят за смекчаването на изменението на климата. Националните регулаторни органи и други определени органи също така проверяват прилагането на принципа „енергийната ефективност на първо място“ от операторите на преносни системи или операторите на разпределителни системи, когато се одобряват, проверяват или наблюдават техните проекти и планове за развитие на мрежата съгласно член 22 от Директива 2009/73/ЕО и член 32, параграф 3 и член 51 от Директива (ЕС) 2019/944. Националните регулаторни органи могат да представят методики и насоки за начините на оценяване на алтернативите в анализа на разходите и ползите, в тясно сътрудничество с операторите на преносни системи и операторите на разпределителни системи, които могат да споделят основни технически експертни познания.***

3. Държавите членки гарантират, че операторите на преносни и разпределителни системи **наблюдават и правят количествена оценка на общия обем** загуби в мрежата и **когато е технически и финансово осъществимо, оптимизират мрежите и подобряват тяхната ефективност**. Операторите на преносни и разпределителни системи докладват на националния енергиен регулаторен орган тези мерки и очакваните икономии на енергия от намаляването на загубите в мрежата. ■ Държавите членки гарантират, че операторите на преносни и на разпределителни системи извършват оценка на мерките за подобряване на енергийната ефективност по отношение на своите съществуващи преносни или разпределителни системи за газ или електрическа енергия и подобряват енергийната ефективност при проектирането и експлоатацията на инфраструктурата, **по-специално по отношение на разгръщането на интелигентни мрежи**. Държавите членки насърчават операторите на преносни и разпределителни системи да разработват иновативни решения за подобряване на енергийната ефективност на съществуващите **и бъдещите** системи чрез регулиране, основано на стимули, **в съответствие с тарифните принципи, изложени в член 18 от Регламент (ЕС) 2019/943 и член 13 от Регламент (ЕО) № 715/2009**.
4. Националните енергийни регулаторни органи включват специален раздел относно постигнатия напредък в подобряването на енергийната ефективност по отношение на експлоатацията на газовата и електроенергийната инфраструктура в годишния доклад, който се изготвя съгласно член 41 от Директива 2009/73/ЕО и съгласно член 59, параграф 1, буква и) от Директива (ЕС) 2019/944. В тези доклади националните енергийни регулаторни органи предоставят оценка на **общата ефективност** при експлоатацията на газовата и електроенергийната инфраструктура, мерките, предприети от операторите на преносни и разпределителни системи и когато е приложимо, дават препоръки за подобрения на енергийната ефективност, **включително икономически ефективни алтернативи, които намаляват върховите натоварвания и цялостното потребление на електрическа енергия**.

5. По отношение на електрическата енергия държавите членки правят необходимото регулирането на мрежите, както и мрежовите тарифи да съответстват на критериите, изложени в приложение XIII, като се вземат предвид свързаните с мрежите кодекси и насоки, разработени съгласно Регламент (ЕС) 2019/943, **и задължението, предвидено в член 59, параграф 7, буква а) от Директива (ЕС) 2019/944, за да се даде възможност необходимите инвестиции в мрежите да се извършват по начин, който гарантира жизнеспособността на мрежите.**
6. Държавите членки могат да разрешават елементи от схемите и тарифните структури, които имат социална цел във връзка с мрежовия пренос и разпределението на енергия, при условие че отрицателните последици върху преносната или разпределителната система бъдат сведени до необходимия минимум и че те не са непропорционални спрямо социалната цел.
7. Националните регулаторни органи осигуряват премахването на онези стимули в тарифите за пренос и разпределение, които са в ущърб на енергийната ефективност на производството, преноса, разпределението и доставките на електрическа енергия и газ. **Държавите членки гарантират ефективност при проектирането на инфраструктурата и експлоатацията на съществуващата инфраструктура в съответствие с Регламент (ЕС) 2019/943, както и че тарифите дават възможност за реакция при потреблението.**

8. Операторите на преносни системи и операторите на разпределителни системи са в съответствие с приложение XIII.
9. Когато е целесъобразно, националните регулаторни органи могат да изискват от операторите на преносни системи и операторите на разпределителни системи да насърчават разполагането на инсталации за високоефективно комбинирано производство на енергия в близост до области с търсене на топлинна енергия, чрез намаляване на таксите за свързване и използване на системата.
10. Държавите членки могат да разрешат на производителите на електрическа енергия от високоефективно комбинирано производство на енергия, желаещи да бъдат свързани към мрежата, да обявят търг за техническото осъществяване на свързването.
11. При докладване по Директива 2010/75/ЕС и без да се засяга член 9, параграф 2 от същата директива, държавите членки разглеждат възможността да включат информация относно равнищата на енергийна ефективност на инсталации, в които се извършва изгаряне на горива, с обща номинална входяща топлинна мощност от 50 MW или повече, от гледна точка на най-добрите налични техники, разработени в съответствие с Директива 2010/75/ЕС.

ГЛАВА VI

ХОРИЗОНТАЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 28

Осигуряване на схеми за квалификация, акредитиране и сертифициране

1. Държавите членки *създават мрежа, осигуряваща* подходящо ниво на компетентност за професиите, *свързани с* енергийната ефективност, което отговаря на нуждите на пазара. Държавите членки, в тясно сътрудничество със социалните партньори, гарантират, че са налице схеми за сертифициране или равностойни схеми за квалификация, включително, когато е необходимо, подходящи програми за обучение за професии, *свързани с* енергийната ефективност, включително доставчици на услуги за енергийна ефективност, лица, извършващи обследвания за енергийна ефективност, енергийни ръководители, независими експерти и монтажници на сградни компоненти, посочени в Директива 2010/31/ЕС, *и доставчици на интегрирани ремонтни дейности*, които схеми са надеждни и допринасят за постигането на националните цели за енергийна ефективност и общите цели на Съюза за декарбонизация.

Държавите членки гарантират, че доставчиците на схеми за сертифициране или равностойни схеми за квалификация, включително, когато е необходимо, на подходящи програми за обучение, *са* акредитирани в съответствие с Регламент (ЕО) № 765/2008 на Европейския парламент и на Съвета⁴⁸ *или одобрени съгласно сходно национално законодателство или стандарти.*

⁴⁸ Регламент (ЕО) № 765/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 9 юли 2008 г. за изискванията за акредитация и за отмяна на Регламент (ЕИО) № 339/93 (ОВ L 218, 13.8.2008 г., стр. 30).

2. *Държавите членки насърчават участието в програми за сертифициране, образование и обучение, за да осигурят подходящо ниво на компетентност в професиите в областта на енергийната ефективност, което отговаря на нуждите на пазара.*

3. *До ... [12 месеца след датата на влизане в сила на настоящата директива] Комисията:*
 - a) *в сътрудничество с група експерти, определени от държавите членки, създава рамка или разработва кампания за привличане на повече хора към професиите в областта на енергийната ефективност, като същевременно се гарантира спазването на принципа на недискриминация;*

 - b) *оценява доколко е перспективно създаването на платформа с единна точка на достъп, като се използват по възможност съществуващи инициативи, с цел да се предостави подкрепа на държавите членки при определянето на техните мерки за осигуряване на подходящо ниво на квалифицирани специалисти, необходими, за да се следват темповете на напредъка в енергийната ефективност с оглед на постигането на целите на Съюза в областта на климата и енергетиката. Платформата би могла да обединява експерти от държавите членки, социални партньори, образователни институции, академични институции и други заинтересовани страни с цел насърчаване и популяризиране на най-добрите практики, свързани със схемите за квалификация и програмите за обучение, с оглед на осигуряването на повече специалисти в областта на енергийната ефективност, както и на преквалифицирането и повишаването на квалификацията на съществуващите специалисти, така че да се отговори на нуждите на пазара.*

4. Държавите членки гарантират, че при националните схеми за сертифициране или равностойните схеми за квалификация, включително, когато е необходимо, програмите за обучение, са взети предвид съществуващите европейски или международни стандарти *за енергийна ефективност*.
5. Държавите членки оповестяват публично схемите за сертифициране, равностойните схеми за квалификация или подходящите програми за обучение, посочени в параграф 1, и сътрудничат помежду си и с Комисията във връзка със сравнения между тези схеми и тяхното признаване.

Държавите членки предприемат подходящи мерки за информиране на потребителите за наличието на схемите в съответствие с член 29, параграф 1.

6. До 31 декември 2024 г. **и най-малко** на всеки четири години след това държавите членки оценяват дали схемите осигуряват необходимото ниво на компетентност, **както и равен достъп на всички лица в съответствие с принципа на недискриминация**, на доставчиците на услуги за енергийна ефективност, лицата, извършващи обследвания за енергийна ефективност, енергийните ръководители, независимите експерти, монтажниците на сградни компоненти по Директива 2010/31/ЕС **и доставчиците на интегрирани ремонтни дейности**. **Държавите членки оценяват също така разликата между броя на наличните и необходимите специалисти**. **Държавите членки** оповестяват **публично** оценката и препоръките от нея **и ги представят чрез електронната платформа, създадена в съответствие с член 28 от Регламент (ЕС) 2018/1999**.

Член 29

Услуги за енергийна ефективност

1. Държавите членки насърчават пазара на услуги за енергийна ефективност и достъпа до него на МСП, като **разпространяват ясна и лесно достъпна информация относно:**
 - а) наличните договори за услуги за енергийна ефективност и клаузите, които следва да се включват в тези договори, за да се гарантират икономии на енергия и правата на крайните клиенти;
 - б) финансовите инструменти, стимулите, безвъзмездните средства, револвиращите фондове, гаранциите, схемите за застраховане, и заемите за подпомагане на проекти за услуги, свързани с енергийната ефективност;
 - в) наличните доставчици на услуги за енергийна ефективност, **например ДПЕУ**, които са квалифицирани или сертифицирани и чиито квалификации или сертификати са в съответствие с член 28;
 - г) наличните методики за наблюдение и проверка и схеми за контрол на качеството.
2. Държавите членки насърчават разработването на етикети за качество, *inter alia*, от търговски асоциации, които се основават на европейски или международни стандарти, когато е приложимо.
3. Държавите членки оповестяват публично и актуализират редовно списък на квалифицираните или сертифицираните доставчици на услуги за енергийна ефективност и на техните квалификации или сертификати в съответствие с член 28 или осигуряват интерфейс в случаите, когато доставчиците на услуги за енергийна ефективност могат да предоставят тази информация.

4. Държавите членки **насърчават и гарантират, когато е технически и икономически осъществимо**, използването на възможността за сключване на договори за спестяване на енергия с гарантиран резултат при санирането на големи сгради, **които се притежават от публични органи**. По отношение на санирането на големи нежилищни сгради с **разгъната** използвана застроена площ над **750 m²** държавите членки гарантират, че публичните органи извършват оценка на осъществимостта на използването на възможността за сключване на договори за спестяване на енергия с гарантиран резултат **и на други услуги за енергийна ефективност, основани на резултатите**.

Държавите членки могат да насърчават публичните органи да комбинират сключването на договори за спестяване на енергия с гарантиран резултат с разширени услуги за енергийна ефективност, включително реакция на потреблението и акумулиране, **за да се осигурят икономии на енергия и да се поддържат получените резултати във времето чрез непрекъснато наблюдение, ефективна експлоатация и поддръжка**.

5. Държавите членки подкрепят публичния сектор при приемането на оферти за услуги за енергийна ефективност, и по-специално за преоборудване на сгради, чрез:
- а) осигуряване на примерни договори за целите на сключване на договори за спестяване на енергия с гарантиран резултат, които съдържат най-малко елементите, посочени в приложение XIV, и при които са взети предвид съществуващите европейски или международни стандарти, наличните насоки за тръжни процедури и ръководство на Евростат за статистическото третиране на договорите за спестяване на енергия с гарантиран резултат в сметките на държавното управление;
 - б) предоставяне на информация относно най-добрите практики при сключване на договори за спестяване на енергия с гарантиран резултат, включително— ако има такъв — и анализ на разходите и ползите, като се използва подходът на жизнения цикъл;

- в) **насърчаване и** предоставяне на публичен достъп до бази данни с текущи и изпълнени проекти за сключване на договори за спестяване на енергия с гарантиран резултат, която включва предвидените и постигнатите икономии на енергия.

6. Държавите членки подкрепят доброто функциониране на пазара на услуги за енергийна ефективност, като вземат следните мерки:
- а) определят и оповестяват информация за една или повече точки за контакт, където крайните клиенти могат да получат посочената в параграф 1 информация;
 - б) премахват регулаторните и нерегулаторните пречки, които пречат навлизането на договорите за спестяване на енергия с гарантиран резултат и на други модели на услуги за енергийна ефективност, с цел определяне и/или прилагане на мерки за спестяване на енергия;
 - в) създават и засилват ролята на консултативни органи и независими пазарни посредници, включително обслужване на едно гише или сходни помощни механизми за насърчаване на развитието на пазара по отношение на предлагането и на търсенето, и предоставят *публично* информацията за тези помощни механизми, както и достъп до нея на участниците на пазара.
7. С цел подпомагане на правилното функциониране на пазара на услуги за енергийна ефективност държавите членки могат да създадат отделен механизъм или да определят омбудсман, за да гарантират ефикасното разглеждане на жалби и извънсъдебното решаване на спорове, произтичащи от договорите за услуги за енергийна ефективност и за спестяване на енергия с гарантиран резултат.
8. Държавите членки гарантират, че енергоразпределителните предприятия, операторите на разпределителни системи и предприятията за продажба на енергия на дребно се въздържат от всякакви дейности, които могат да затруднят търсенето и предоставянето на услуги за енергийна ефективност или мерки за подобряване на енергийната ефективност или да попречат на развитието на пазарите за такива услуги или мерки, включително недопускане на конкуренти на пазара или злоупотреба с господстващо положение.

Член 30

Национален фонд за енергийна ефективност, финансиране и техническа помощ

1. Без да се засягат членове 107 и 108 ДФЕС, държавите членки способстват за създаването на финансови механизми или използването на съществуващи такива за мерки за подобряване на енергийната ефективност, така че да се увеличат максимално ползите от различните потоци на финансиране и от съчетаването на безвъзмездни средства, финансови инструменти и техническа помощ.
2. Когато е целесъобразно, Комисията съдейства, пряко или чрез финансовите институции, на държавите членки при създаването на инструменти за финансиране и механизми за подпомагане на разработването на проекти на национално, регионално и местно равнище с цел инвестиции в увеличаването на енергийната ефективност в различните отрасли ■ и предоставяне на права и защита на хората, засегнати от енергийна бедност, уязвимите клиенти, **хората от домакинства с ниски доходи** и когато е приложимо, хората, живеещи в социални жилища, включително като се отразява аспектът на равеност, така че да не бъде пренебрегнат никой.

3. Държавите членки приемат мерки, които **насърчават** кредитните продукти за финансиране на енергийната ефективност, като „зелени“ ипотeki и „зелени“ кредити - обезпечени или необезпечени, **и гарантират, че те** се предлагат широко и по недискриминационен начин от финансовите институции, че са видими и достъпни за потребителите. Държавите членки предприемат мерки за улесняване на използването на схемите за финансиране, свързани със сметките за комунални услуги и данъчното облагане, **като вземат предвид насоките на Комисията, дадени в съответствие с параграф 10**. Държавите членки гарантират, че банките и другите финансови институции получават информация относно възможности за участие във финансирането на мерки за подобряване на енергийната ефективност, включително чрез установяване на публично-частни партньорства. **Държавите членки насърчават създаването на механизми за гарантиране на заеми за инвестиции в енергийната ефективност.**
4. **Без да се засягат членове 107 и 108 ДФЕС, държавите членки насърчават създаването на схеми за финансова подкрепа с цел да се разшири въвеждането на мерки за подобряване на енергийната ефективност, насочени към значително преоборудване на индивидуалните и централните отоплителни и охладителни системи.**
5. **Държавите членки насърчават натрупването на експертен опит и осигуряването на техническа помощ на местно равнище, при целесъобразност чрез съществуващи мрежи и съоръжения, за предоставяне на консултации относно най-добрите практики, свързани с декарбонизацията на централните отоплителни и охладителни системи по места, като достъп до целева финансова подкрепа.**

6. Комисията улеснява обмена на най-добри практики между компетентните национални или регионални институции или органи, включително посредством годишни срещи на регулаторните органи, публични бази данни с информация относно изпълнението на мерките от държавите членки и съпоставки *между различните държави*.
7. С цел да се привлече частно финансиране за мерки за енергийна ефективност и енергийно обновяване и *да се допринесе за постигането на целите на Съюза за енергийна ефективност и на националните приноси съгласно член 4 от настоящата директива, както и на целите в Директива 2010/31/ЕС*, Комисията води диалог с публични и частни финансови институции *и с конкретни сектори* с оглед да набележи *потребностите и* възможните действия, които може да предприеме.
8. Действията, посочени в параграф 7, включват следните елементи:
- а) привличане на капиталови инвестиции в енергийна ефективност чрез отчитане на по-широкото въздействие на икономии на енергия;
 - б) *улесняване на прилагането на специални финансови инструменти за енергийна ефективност и схеми за финансиране в голям мащаб, които да бъдат създадени от финансовите институции;*
 - в) осигуряване на по-добри енергийни и финансови данни за резултатите от:
 - i) допълнителното проучване на начините, по които инвестициите в енергийна ефективност подобряват базовата стойност на активите;
 - ii) спомагателните проучвания за оценка на паричното изражение на неенергийните ползи от инвестициите за енергийна ефективност.

9. С цел да се привлече частно финансиране за мерки за енергийна ефективност и енергийно обновяване, държавите членки при прилагането на настоящата директива:
- а) обмислят начините за по-добро използване на *системите за енергийно управление и обследванията за енергийна ефективност* съгласно член 11 като фактор при вземането на решения;
 - б) използват в най-голяма степен възможностите и инструментите, достъпни в бюджета на Съюза и предлагани от инициативата „Интелигентно финансиране за интелигентни сгради“ и съобщението на Комисията от 14 октомври 2020 г., озаглавено „Вълна на саниране за Европа — екологизиране на нашите сгради, създаване на работни места, подобряване на качеството на живот“.
10. До 31 декември **2024 г.** Комисията дава на държавите членки и участниците на пазара насоки относно начините за осигуряване на частни инвестиции.

Насоките имат за цел да подпомогнат държавите членки и участниците на пазара при развитието и прилагането на техните инвестиции в енергийната ефективност, **включително** в различните програми на Съюза, и предлагат подходящи финансови механизми и **иновативни решения за финансиране** с комбинация от безвъзмездни помощи, финансови инструменти и помощ за развитието на проекти, за да се увеличи мащабът на съществуващите инициативи и да се използват **програмите** на Съюза като катализатор за увеличаване на ефекта и привличане на частни инвестиции.

11. Държавите членки могат да създадат **национален** фонд за енергийна ефективност. Целта на този фонд е да се прилагат мерки за енергийна ефективност, **които да осигурят подкрепа на държавите членки при постигането на националните им приноси за енергийна ефективност и техните индикативни криви, посочени в член 4, параграф 2.** Националният фонд за енергийна ефективност **може да бъде създаден като специален фонд в рамките на вече съществуващ национален механизъм за насърчаване на капиталовите инвестиции.** Националният фонд за енергийна ефективност може да се финансира с приходите от провежданите в сградния и транспортния сектор търгове за квоти по СТЕ на ЕС.
12. **Когато държавите членки създават национални фондове за енергийна ефективност, посочени в параграф 11 от настоящия член, те създават финансови инструменти, включително публични гаранции, с цел увеличаване на частните инвестиции в енергийна ефективност и използването на кредитни продукти за финансиране на енергийната ефективност и на иновативни схеми, посочени в параграф 3 от настоящия член. Съгласно член 8, параграф 3 и член 24 националният фонд за енергийна ефективност подкрепя приоритетното прилагане на мерките сред хората, засегнати от енергийна бедност, уязвимите клиенти, хората от домакинства с ниски доходи и когато е приложимо, хората, живеещи в социални жилища. Тази подкрепа включва финансиране за мерки за енергийна ефективност за МСП с цел привличане и стимулиране на частно финансиране за МСП.**

13. Държавите членки могат да допуснат публичните органи да изпълняват задълженията, предвидени в член 6, параграф 1, посредством ежегодна вноска в националния фонд за енергийна ефективност на сума, равностойна на инвестициите, необходими за посрещане на тези задължения.
14. Държавите членки могат да предвидят изпълнението на задълженията, посочени в член 8, параграфи 1 и 4, на задължените лица да става чрез ежегодна вноска в националния фонд за енергийна ефективност на сума, равна на инвестициите, необходими за посрещане на тези задължения.
15. Държавите членки могат да използват приходите си от годишното разпределено количество емисии съгласно Решение № 406/2009/ЕО за разработване на иновативни механизми за финансиране на подобрения на енергийната ефективност.
16. ***Комисията прави оценка на ефективността и ефикасността на оказваната на равнището на Съюза и на национално равнище подкрепа за публичното финансиране за енергийна ефективност, както и на способността на държавите членки да увеличат използването на частни инвестиции в енергийната ефективност, като същевременно взема предвид потребностите от публично финансиране, изразени в националните планове в областта на енергетиката и климата. Комисията оценява дали създаването на механизъм за енергийна ефективност на равнището на Съюза, предназначен да предоставя гаранция на Съюза, техническа помощ и свързани безвъзмездни средства с оглед на прилагането на финансовите инструменти, и на схеми за финансиране и подкрепа на национално равнище би могло да подпомогне по икономически ефективен начин постигането на целите на Съюза в областта на енергийната ефективност и климата, и когато е целесъобразно, предлага създаването на подобен механизъм.***
- За тази цел до 30 март 2024 г. Комисията представя доклад на Европейския парламент и на Съвета, който, когато е целесъобразно, може да бъде придружен от законодателни предложения.***

17. Държавите членки докладват на Комисията, до 15 март 2025 г. и на всеки две години след това, като част от своите интегрирани национални доклади за напредъка в областта на енергетиката и климата, представени съгласно член 17 и в съответствие с член 21 от Регламент (ЕС) 2018/1999, следните данни:

- а) обема на публичните инвестиции в енергийна ефективност и средния коефициент на ливъридж, постигнат чрез публично финансиране в подкрепа на мерки за енергийна ефективност;*
- б) обема на кредитните продукти за финансиране на енергийната ефективност, като се прави разграничение между различните продукти;*
- в) когато е приложимо, национални програми за финансиране, въведени с цел увеличаване на прилагането на енергийна ефективност и най-добри практики, както и иновативни схеми за финансиране на енергийната ефективност.*

За да се улесни изготвянето на доклада, посочен в първа алинея от настоящия параграф, Комисията включва установените в същата алинея изисквания в общия образец, утвърден в актовете за изпълнение, приети съгласно член 17, параграф 4 от Регламент (ЕС) 2018/1999.

18. За целите на изпълнението на задължението, посочено в параграф 17, буква б), и без да се засягат допълнителните национални мерки, държавите членки вземат предвид съществуващите задължения за разкриване на информация, приложими за финансовите институции, включително:

- а) правилата за разкриване на информация, приложими за кредитните институции съгласно Делегиран регламент (ЕС) 2021/2178 на Комисията⁴⁹;*
- б) изискванията за разкриване на рисковете от екологичен, социален и управленски характер за кредитните институции в съответствие с член 449а от Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета⁵⁰.*

За да улесни събирането и агрегирането на данни за обема на кредитните продукти за финансиране на енергийната ефективност с цел изпълнение на задължението, посочено в параграф 17, буква б), до 15 март 2024 г. Комисията дава насоки на държавите членки относно реда за достъп, събиране и агрегиране на данни за обема на кредитните продукти за финансиране на енергийната ефективност на национално равнище.

⁴⁹ Делегиран регламент (ЕС) 2021/2178 на Комисията от 6 юли 2021 г. за допълнение на Регламент (ЕС) 2020/852 на Европейския парламент и на Съвета чрез определяне на съдържанието и представянето на информацията, която трябва да бъде оповестявана от предприятията, обхванати от член 19а или 29а от Директива 2013/34/ЕС, по отношение на екологично устойчивите икономически дейности, и чрез определяне на методиката за изпълнение на това задължение за оповестяване (ОВ L 443, 10.12.2021 г., стр. 9).

⁵⁰ Регламент (ЕС) № 575/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно пруденциалните изисквания за кредитните институции и за изменение на Регламент (ЕС) № 648/2012 (ОВ L 176, 27.6.2013 г., стр. 1).

Член 31

Коефициенти за преобразуване и коефициенти на първичната енергия

1. За целите на сравняването на икономии на енергия и за преобразуване на стойностите в съпоставими единици се прилагат стойностите за долната топлина на изгаряне в приложение VI към Регламент (ЕС) 2018/2066 и коефициентите на първичната енергия, установени в параграф 2 от настоящия член, освен ако не бъде обосновано използването на други стойности или коефициенти.
2. Коефициентът на първичната енергия се използва в случаите, при които икономии на енергия се изчисляват като първична енергия посредством подход „отдолу нагоре“, основан на потреблението на крайна енергия.
3. За икономии на електрическа енергия, изразени в kWh, държавите членки прилагат коефициент, за да изчислят точните икономии при първичното енергийно потребление. Държавите членки използват приетия коефициент **1,9**, освен ако не се възползват от правото си на преценка, за да определят друг коефициент въз основа на обосновани национални условия.
4. За икономии от други енергоносители, изразени в kWh, държавите членки прилагат коефициент, за да изчислят точните икономии при първичното енергийно потребление.
5. Когато държавите членки установяват свой собствен коефициент, заменящ приетата стойност, осигурена по настоящата директива, те определят този коефициент посредством прозрачна методика въз основа на национални, **регионални или местни** условия, засягащи първичното енергийно потребление. Тези условия са подробно описани, проверими и се основават на обективни и недискриминационни критерии.

6. Когато установяват свой собствен коефициент, държавите членки отчитат своите енергийни миксове, включени в актуализациите на интегрираните им национални планове в областта на енергетиката и климата, представени съгласно член 14, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2018/1999, и в последващите им интегрирани национални планове в областта на енергетиката и климата, съобщени на Комисията съгласно член 3 и членове 7—12 от същия регламент. Ако се отклонят от приетата стойност, държавите членки съобщават на Комисията коефициента, който използват, заедно с методиката за изчисляване и използваните данни, в посочените актуализации и последващи планове.
7. До 25 декември **2026 г.** и на всеки четири години след това Комисията преразглежда приетите **коефициенти** въз основа на наблюдаваните данни. Тези преразглеждания се правят, като се отчитат последиците върху други правни актове на Съюза, например Директива 2009/125/ЕО и Регламент (ЕС) 2017/1369.

ГЛАВА VII

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 32

Санкции

Държавите членки установяват система от санкции, приложими при нарушение на национални разпоредби, приети в съответствие с настоящата директива, и вземат всички мерки, необходими за осигуряване на прилагането им. Предвидените санкции трябва да са ефективни, пропорционални и възпиращи. Държавите членки нотифицират до ... [две години след датата на влизането в сила на настоящата директива] на Комисията тези разпоредби и мерки и я нотифицират незабавно за всяко последващо изменение, което ги засяга.

Член 33

Делегирани актове

1. На Комисията се предоставя правомощието да приема делегирани актове в съответствие с член 34 *с цел* преглед на хармонизираните референтни стойности на ефективност, *определени в Регламент (ЕС) 2015/2402*.
2. На Комисията се предоставя правомощието да приема делегирани актове в съответствие с член 34, за да изменя настоящата директива с цел адаптиране към техническия прогрес на стойностите, методите на изчисление, приетите коефициенти на първичната енергия и изискванията, посочени в член 31 и приложения II, III, V, VIII —XII и XIV.
3. На Комисията се предоставя правомощието да приема делегирани актове в съответствие с член 34, за да **■** допълва настоящата директива чрез създаване, след консултации със съответните заинтересовани страни, на обща схема на

Съюза за класиране на разположените на територията на Съюза центрове за данни според тяхната устойчивост. **Комисията приема първия от тези делегирани актове в срок до 31 декември 2023 г.** В общата схема на Съюза се установяват определенията за показателите за устойчивост на центрoвете за данни ■ и се определят ключовите показатели за **ефективност** и методиката за тяхното измерване.

Член 34

Упражняване на делегирането

1. Правомощието да приема делегирани актове се предоставя на Комисията при спазване на предвидените в настоящия член условия.
2. Правомощието да приема делегирани актове, посочено в член 33, се предоставя на Комисията за срок от пет години, считано от... [датата на влизане в сила на настоящата директива]. Комисията изготвя доклад относно делегирането на правомощия не по-късно от девет месеца преди изтичането на петгодишния срок. Делегирането на правомощия се продължава мълчаливо за срокове с еднаква продължителност, освен ако Европейският парламент или Съветът не възразят срещу подобно продължаване не по-късно от три месеца преди изтичането на всеки срок.
3. Делегирането на правомощия, посочено в член 33, може да бъде оттеглено по всяко време от Европейския парламент или от Съвета. С решението за оттегляне се прекратява посоченото в него делегиране на правомощия. Оттеглянето поражда действие в деня след публикуването на решението в *Официален вестник на Европейския съюз* или на по-късна дата, посочена в решението. То не засяга действителността на делегираните актове, които вече са в сила.
4. Преди приемането на делегиран акт Комисията се консултира с експерти, определени от всяка държава членка в съответствие с принципите, залегнали в Междуинституционалното споразумение от 13 април 2016 г. за по-добро законотворчество.

5. Веднага след като приеме делегиран акт, Комисията нотифицира акта едновременно на Европейския парламент и на Съвета.
6. Делегиран акт, приет съгласно член 33, влиза в сила единствено ако нито Европейският парламент, нито Съветът не са представили възражения в срок от два месеца след нотифицирането на същия акт на Европейския парламент и Съвета или ако преди изтичането на този срок и Европейският парламент, и Съветът са уведомили Комисията, че няма да представят възражения. Посоченият срок може да се удължи с два месеца по инициатива на Европейския парламент или на Съвета.

Член 35

Преглед и наблюдение на изпълнението

1. В контекста на своя доклад за състоянието на Енергийния съюз, представен съгласно член 35 от Регламент (ЕС) 2018/1999, Комисията изготвя доклад относно функционирането на пазара на въглеродни емисии в съответствие с член 35, параграф 1 и член 35, параграф 2, буква в) от същия регламент, като взема под внимание последиците от прилагането на настоящата директива.
2. До 31 октомври 2025 г. и на всеки четири години след това Комисията извършва оценка на съществуващите мерки за увеличаване на енергийната ефективност и декарбонизация в областта на отоплението и охлаждането. В оценката се взема предвид всеки един от следните елементи:
 - а) тенденциите при енергийната ефективност и емисиите на ПГ в областта на отоплението и охлаждането, включително централните отоплителни и охладителни системи;
 - б) взаимовръзките между взетите мерки;
 - в) промените в енергийната ефективност и емисиите на ПГ в областта на отоплението и охлаждането;

- г) съществуващите и планираните политики и мерки в областите на енергийната ефективност и на емисиите на ПГ на равнището на Съюза и на национално равнище;
- д) мерките, които държавите членки са предвидили във всеобхватните си оценки съгласно член 25, параграф 1 от настоящата директива и са съобщили в съответствие с член 17, параграф 1 от Регламент (ЕС) 2018/1999.

До 31 октомври 2025 г. и на всеки четири години след това Комисията *представя на Европейския парламент и на Съвета доклад за посочената оценка, и , когато е целесъобразно, предлага мерки* с оглед на постигането на целите на Съюза в областта на климата **и** енергетиката.

3. Преди 30 април всяка година държавите членки представят на Комисията статистически данни относно националното производство на електрическа и топлинна енергия от високоефективно и нискоефективно комбинирано производство на енергия, в съответствие с общите принципи, изложени в приложение II, съотнесени към общото производство на електрическа и топлинна енергия. Те представят също така годишни статистически данни относно капацитета за комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия, относно използваните за комбинирано производство на енергия горива, както и относно производството и капацитета на централните отоплителни и охладителни системи, съотнесени към общия капацитет и производство на електрическа и топлинна енергия. Държавите членки представят и статистически данни за икономии на първична енергия, постигнати чрез прилагането на комбинирано производство на енергия, в съответствие с методиката, изложена в приложение III.

4. До 1 януари 2021 г. Комисията представя на Европейския парламент и Съвета доклад въз основа на оценка на потенциала за енергийна ефективност при преобразуването, трансформирането, преноса, транспорта и съхранението на енергия, придружен, когато е целесъобразно, от законодателни предложения.
5. До 31 декември 2021 г., при съобразяване на евентуални промени в разпоредбите относно пазарите на дребно в Директива 2009/73/ЕО, Комисията извършва оценка и представя доклад на Европейския парламент и на Съвета относно разпоредбите, свързани с измерването и фактурирането на природен газ и информацията за потребителите, за да могат да се съгласуват, когато е целесъобразно, със съответните разпоредби за електрическата енергия в Директива (ЕС) 2019/944, с което се цели да се засили защитата на потребителите и да се даде възможност на крайните клиенти по-често да получават ясна и актуална информация за своето потребление на природен газ и да регулират своето потребление на енергия. Във възможно най-кратък срок след представянето на този доклад Комисията приема, когато е целесъобразно, законодателни предложения.
6. До 31 октомври 2022 г. Комисията оценява дали Съюзът е постигнал своите водещи цели за енергийна ефективност за 2020 г.
7. До 28 февруари 2027 г. и на всеки пет години след това Комисията прави оценка на прилагането на настоящата директива и представя доклад на Европейския парламент и на Съвета.

Тази оценка включва:

- а) оценка на общата ефективност на настоящата директива и на необходимостта от допълнително коригиране на политиката на Съюза в областта на енергийната ефективност в съответствие с целите на Парижкото споразумение и с оглед на промените в областта на икономиката и иновациите;
- б) *подробна оценка на съвкупното макроикономическо въздействие на настоящата директива, като се обръща внимание на последиците за енергийната сигурност на Съюза, цените на енергията, свеждането до минимум на енергийната бедност, икономическия растеж, конкурентоспособността, създаването на работни места, цената на мобилността и покупателната способност на домакинствата;*
- в) водещите цели на Съюза относно енергийната ефективност за 2030 г., определени в член 4, параграф 1, с оглед те да бъдат преразгледани и повишени в случай на съществени намаления на разходите, произтичащи от икономическото или технологичното развитие, или, когато е необходимо, за да бъдат постигнати целите на Съюза за декарбонизация за 2040 г. или 2050 г., или за да бъдат изпълнени неговите международни ангажименти за декарбонизация;
- г) дали държавите членки трябва да продължат да реализират нови годишни икономии в съответствие с член 8, параграф 1, първа алинея, буква б), точка iv) през десетгодишните периоди след 2030 г.;

- д) дали държавите членки трябва да продължат да осигуряват всяка година санирането на най-малко 3 % от разгънатата застроена площ на отопляваните и/или охлаждащите сгради, притежавани от публични органи, в съответствие с член 6, параграф 1, с оглед да бъде преразгледан процентът на саниране на сградите в посочения член;
- е) дали държавите членки трябва да продължат да реализират определен дял от икономите на енергия сред хората, засегнати от енергийна бедност, уязвимите клиенти и, когато е приложимо, хората, живеещи в социални жилища, в съответствие с член 8, параграф 3, за десетгодишните периоди след 2030 г.;
- ж) дали държавите членки трябва да постигат намаление на крайното енергийно потребление в съответствие с член 5, параграф 1;
- з) ***въздействието на настоящата директива върху подпомагането на икономическия растеж, увеличаването на промишленото производство, внедряването на възобновяеми енергийни източници или увеличаването на усилията за постигане на климатична неутралност.***

Оценката обхваща и последиците по отношение на усилията за електрификация на икономиката и въвеждането на водород, включително въпроса дали би била оправдана евентуална промяна в третирането на чистите възобновяеми енергийни източници, и предлага, когато е целесъобразно, решения във връзка с потенциално установени неблагоприятни последици.

Този доклад се придружава ***от подробна оценка на необходимостта от изменение на настоящата директива в интерес на опростяването на нормативната уредба и*** ако е целесъобразно, от предложения за по-нататъшни мерки.

- 8. До 31 октомври 2032 г. Комисията оценява дали Съюзът е постигнал своите водещи цели за енергийна ефективност за 2030 г.

Член 36

Транспониране

1. Държавите членки въвеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с членове 1, 2 и 3, член 4, параграфи 1 – 4, член 4, параграф 5, първа, втора, четвърта, пета и шеста алинея, член 4, параграфи 6 и 7, членове 5 – 11, член 12, параграфи 2 – 5, членове 21 – 25, член 26, параграфи 1, 2 и 4 – 14, член 27, член 28, параграфи 1 – 5, членове 29 – 32 и приложения I, III – VII, X, XI и XV най-късно до ... *[две години след датата на влизането в сила на настоящата директива]*.

Държавите членки въвеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с член 4, параграф 5, трета алинея, член 12, параграф 1, член 26, параграф 3 и член 28, параграф 6 най-късно до посочените в тях дати. Те незабавно съобщават на Комисията текста на тези разпоредби.

Когато държавите членки приемат тези разпоредби, в тях се съдържа позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване. Те включват също така уточнение, че позоваванията в действащите закони, подзаконови и административни разпоредби на директивата, отменена с настоящата директива, се считат за позовавания на настоящата директива. Условието и редът на позоваване и формулировката на уточнението се определят от държавите членки.

2. Държавите членки съобщават на Комисията текста на основните разпоредби от националното законодателство, които те приемат в областта, уредена с настоящата директива.

Член 37

Изменение на Регламент (ЕС) 2023/955

В член 2 от Регламент (ЕС) 2023/955 точка 1 се заменя със следното:

„1) „енергийна бедност“ означава енергийна бедност съгласно определението в член 2, точка 52 от Директива (ЕС) 2023/... на Европейския парламент и на Съвета*⁺⁺.

-
- Директива (ЕС) 2023/.... на Европейския парламент и на Съвета от ... относно енергийната ефективност и за изменение на Регламент (ЕС) 2023/955 (ОВ L ..., ..., ...)“.

⁺⁺ ОВ: Моля, въведете в текста номера на директивата, съдържаща се в документ PE-CONS 15/23 (2021/0203(COD)), и добавете номера, датата, заглавието и данните за публикацията в ОВ на същата директива в бележката под линия.

Член 38

Отмяна

Директива 2012/27/ЕС, изменена с актовете, посочени в част А от приложение XVI, се отменя, считано от ... [2 години след датата на влизането в сила на настоящата директива плюс един ден], без да се засягат задълженията на държавите членки относно сроковете за транспониране в националното право на директивите, посочени в част Б от приложение XVI.

Позоваванията на отменената директива се считат за позовавания на настоящата директива и се четат съгласно таблицата на съответствието в приложение XVII.

Член 39

Влизане в сила *и* прилагане

Настоящата директива влиза в сила на двадесетия ден след публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Членове 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19 и 20 и приложения II, VIII, IX, XII, XIII и XIV се прилагат от ... [2 години след датата на влизането в сила на настоящата директива плюс един ден].

Член 37 се прилага от ... [датата, на която започва прилагането на Регламент (ЕС) 2023/955].

Член 40

Адресати

Адресати на настоящата директива са държавите членки.

Съставено в

За Европейския парламент

За Съвета

Председател

Председател

Приложение I

НАЦИОНАЛНИ ПРИНОСИ КЪМ ЦЕЛИТЕ ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ НА СЪЮЗА ЗА 2030 Г. ПОД ФОРМАТА НА КРАЙНО ЕНЕРГИЙНО ПОТРЕБЛЕНИЕ ИЛИ ПЪРВИЧНО ЕНЕРГИЙНО ПОТРЕБЛЕНИЕ

1. Равнището на националния принос се изчислява въз основа на индикативната формула:

$$FEC_{C_{2030}} = C_{EU}(1 - Target) FEC_{B_{2030}}$$

$$PEC_{C_{2030}} = C_{EU}(1 - Target) PEC_{B_{2030}}$$

където C_{EU} е корекционен коефициент, $Target$ е равнището на специфичната национална амбиция, а $FEC_{B_{2030}}$ $PEC_{B_{2030}}$ — референтният сценарий на ЕС от 2020 г., който се използва като базов сценарий за 2030 г.

2. Следната индикативна формула представя обективните критерии, отразяващи коефициентите, изброени в член 4, параграф 3, буква г), точки i)–iv), всеки от които се използва за определяне на равнището на специфичната национална амбиция в % ($Target$) и има еднаква тежест във формулата (0,25):

- а) принос *в зависимост от ранните действия* ($F_{early-action}$);
- б) принос в зависимост от БВП на глава от населението (F_{wealth});
- в) принос в зависимост от енергийната интензивност ($F_{intensity}$);
- г) принос в зависимост от потенциала за икономии на енергия по разходно ефективен начин ($F_{potential}$).

3. *$F_{early-action}$ се изчислява за всяка държава членка като произведение на размера на икономииите на енергия и подобрението на енергийната интензивност, постигнато от всяка държава членка. Размерът на икономииите на енергия се изчислява за всяка държава членка въз основа на намалението на енергийното потребление (в toe) спрямо намалението на енергийното потребление в Съюза между средната тригодишна стойност за периода 2007—2009 г. и средната тригодишна стойност за периода 2017—2019 г. Подобрението на енергийната интензивност се изчислява за всяка държава членка въз основа на намалението на енергийната интензивност (в toe/EUR) спрямо намалението на енергийната интензивност в Съюза между средната тригодишна стойност за периода 2007—2009 г. и средната тригодишна стойност за периода 2017—2019 г.*
4. F_{wealth} се изчислява за всяка държава членка въз основа на изчисления за нея от Евростат среден тригодишен индекс на реалния БВП на глава от населението спрямо съответната средна тригодишна стойност за Съюза за периода 2017—2019 г., изразени като паритети на покупателната способност (ППС).
5. $F_{intensity}$ се изчислява за всяка държава членка въз основа на индекса на нейната средна тригодишна крайна енергийна интензивност (FEC или PEC за реалния БВП в ППС) спрямо съответната средна тригодишна стойност за Съюза за периода 2017—2019 г.
6. $F_{potential}$ се изчислява за всяка държава членка въз основа на икономииите на крайна или първична енергия съгласно сценария PRIMES MIX 55 % за 2030 г. Икономииите се изразяват по отношение на прогнозите за 2030 г. съгласно референтния сценарий на ЕС от 2020 г.

7. За всеки от критериите, посочени в точка 2, букви а)–г), се прилага долна и горна граница. Равнището на амбиция за **коэффициентите** F_{wealth} , $F_{\text{intensity}}$ и $F_{\text{potential}}$ се ограничава на 50 % и на 150 % от средното равнище на амбиция за Съюза при даден коефициент. **Равнището на амбиция за коефициента** $F_{\text{early-action}}$ **се ограничава на 50 % и на 100 % от средното равнище на амбиция за Съюза.**
8. Източникът на данните, използвани за изчисляване на коефициентите, е Евростат, освен ако не е посочено друго.
9. F_{total} се изчислява като претеглената сума на всичките четири коефициента ($F_{\text{early-action}}$, F_{wealth} , $F_{\text{intensity}}$ и $F_{\text{potential}}$). След това целта се изчислява като произведение от общия коефициент F_{total} и целта на Съюза.
10. **Комисията изчислява** корекционен коефициент C_{EU} за първичната и крайната енергия, **който** се прилага с цел **да се коригира сборът от резултатите от формулите** за всички национални приноси спрямо **съответните цели** на Съюза през 2030 г. Коефициентът C_{EU} е еднакъв за всички държави членки.

Приложение II

ОБЩИ ПРИНЦИПИ ЗА ИЗЧИСЛЯВАНЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКАТА ЕНЕРГИЯ ОТ КОМБИНИРАНО ПРОИЗВОДСТВО

Част I

Общи принципи

Стойностите, използвани за изчисляване на електрическата енергия от комбинирано производство, се определят въз основа на очакваната или действителната работа на агрегата при нормални експлоатационни условия. За микроагрегатите за комбинирано производство на енергия изчислението може да се основава на сертифицирани стойности.

- 1) Произведената електрическа енергия от комбинирано производство се счита равна на общата годишна произведена електрическа енергия от агрегата, измерена на изхода на основните генератори, ако са изпълнени следните условия:
 - а) при агрегати за комбинирано производство на енергия от видовете 2), 4), 5), 6), 7) и 8), посочени в част II, със зададена от държавите членки годишна обща ефективност, равна най-малко на 75 %;
 - б) при агрегати за комбинирано производство на енергия от видовете 1) и 3), посочени в част II, със зададена от държавите членки годишна обща ефективност, равна най-малко на 80 %.
- 2) При агрегати за комбинирано производство на енергия с годишна обща ефективност под стойността, посочена в точка 1), буква а), по-специално агрегати за комбинирано производство на енергия от видовете 2), 4), 5), 6), 7) и 8), посочени в част II, или с годишна обща ефективност под стойността, посочена в точка 1), буква б), по-специално агрегати за комбинирано

производство на енергия от видовете 1) и 3), посочени в част II, електрическата енергия от комбинирано производство на енергия се изчислява съгласно следната формула:

$$E_{\text{СНР}} = H_{\text{СНР}} * C$$

където:

$E_{\text{СНР}}$ е количеството на електричеството от комбинирано производство на енергия;

C е съотношението електрическа енергия/топлинна енергия;

$H_{\text{СНР}}$ е количеството на полезната топлинна енергия от комбинирано производство (изчислено за целта като общата произведена топлинна енергия минус всяка топлинна енергия, произведена в отделни котли или чрез екстракция на съществуваща пара от парогенератора преди турбината).

Изчисляването на електрическата енергия от комбинирано производство се основава на действителното съотношение електрическа енергия/топлинна енергия. Ако действителното съотношение електрическа енергия/топлинна енергия за даден агрегат за комбинирано производство на енергия не е известно, могат да се използват следните приети стойности, по-специално за статистически цели, за агрегатите за комбинирано производство на енергия от видовете 1), 2), 3), 4) и 5), посочени в част II, при условие че изчислената електрическа енергия от комбинирано производство е по-малка или равна на общото електропроизводство на агрегата:

Вид агрегат за комбинирано производство на енергия	Прието съотношение електрическа енергия/топлинна енергия, C
Парогазова инсталация с оползотворяване на топлинната енергия	0,95
Противоналегателна парна турбина	0,45
Кондензационна парна турбина с пароотбор	0,45
Газова турбина с оползотворяване на топлинната енергия	0,55
Двигател с вътрешно горене	0,75

Ако държавите членки въведат приети стойности за съотношенията електрическа енергия/топлинна енергия за агрегати от видовете 6), 7), 8), 9), 10) и 11), посочени в част II, тези приети стойности се публикуват и Комисията се уведомява за тях.

- 3) Ако част от енергийното съдържание на горивото, вложено за комбинирано производство на енергия, се възстановява във вид на химически продукти и се рециклира, тази част може да бъде извадена от вложеното количество гориво преди изчисляване на общата ефективност, използвана в точки 1) и 2).
- 4) Държавите членки могат да определят съотношението електрическа енергия/топлинна енергия като съотношението между електрическата енергия и полезната топлинна енергия при работа в режим на комбинирано производство на енергия при по-ниска мощност, като се използват експлоатационни данни за конкретния агрегат.
- 5) Държавите членки могат да използват отчетни периоди, различни от едногодишни отчетни периоди, за целите на изчисленията съгласно точки 1) и 2).

Част II

Технологии за комбинирано производство на енергия, попадащи в обхвата на настоящата директива

- 1) Парогазова инсталация с оползотворяване на топлинната енергия
- 2) Противоналегателна парна турбина
- 3) Кондензационна парна турбина с пароотбор
- 4) Газова турбина с оползотворяване на топлинната енергия
- 5) Двигател с вътрешно горене
- 6) Микротурбини
- 7) Стърлингови двигатели
- 8) Горивни клетки
- 9) Парни машини
- 10) Двигатели с цикъл на Ренкин с органичен работен агент

11) Всякакви други видове технологии или комбинации от тях, включващи комбинирано производство на енергия.

При въвеждането и прилагането на общите принципи за изчисляване на електрическата енергия от комбинирано производство държавите членки използват подробните насоки, установени в Решение 2008/952/ЕО на Комисията¹.

¹ Решение на Комисията от 19 ноември 2008 г. за установяване на подробни насоки за прилагането и използването на приложение II към Директива 2004/8/ЕО на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 338, 17.12.2008 г., стр. 55).

Приложение III

МЕТОДИКА ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ЕФЕКТИВНОСТТА НА ПРОЦЕСА НА КОМБИНИРАНО ПРОИЗВОДСТВО НА ЕНЕРГИЯ

Стойностите, които се използват за изчисляване на ефективността на комбинираното производство на енергия и на икономии на първична енергия, се определят въз основа на очакваната или действителната работа на агрегата при нормални експлоатационни условия.

а) Високоефективно комбинирано производство на енергия

За целите на настоящата директива високоефективното комбинирано производство на енергия трябва да отговаря на следните критерии:

- комбинираното производство от агрегати за комбинирано производство на енергия осигурява икономии на първична енергия, изчислени в съответствие с буква б), възлизащи на най-малко 10 % в сравнение с референтните стойности при разделно производство на топлинна енергия и електрическа енергия;
- производството от малки агрегати и микроагрегати за комбинирано производство на енергия, осигуряващо икономии на първична енергия, може да се определи като високоефективно комбинирано производство на енергия;
- *за агрегатите за комбинирано производство на енергия, които са изградени или значително преоборудвани след транспонирането на настоящото приложение*, преките емисии на въглероден диоксид, дължащи се на комбинирано производство на енергия, при което се използват изкопаеми горива, са под 270 g CO₂ на 1 kWh енергия, произведена чрез комбинирано производство (включително под формата на топлинна енергия/енергия за охлаждане, електрическа енергия и механична енергия);
- *агрегатите за комбинирано производство на енергия, които са в експлоатация преди ... [влизането в сила на настоящата директива], могат да се ползват с дерогация от това изискване до 1 януари 2034 г., при условие че имат план за постепенно намаляване на емисиите, така че да достигнат прага от по-малко от 270 g CO₂ на 1 kWh до 1 януари 2034 г., и*

че са представили този план на съответните оператори и компетентни органи.

- Когато се изгражда или преоборудва агрегат за комбинирано производство на енергия, държавите членки гарантират, че използването на изкопаеми горива, различни от природен газ, не нараства спрямо средната годишна стойност за последните три години на пълноценна експлоатация преди преоборудването и че новите източници на топлинна енергия в системата не използват изкопаеми горива, различни от природен газ.

б) Изчисляване на икономии на първична енергия

Размерът на икономии на първична енергия, осигурени от комбинираното производство на енергия съгласно определението в приложение II, се изчислява по следната формула:

$$PES = \left(1 - \frac{1}{\frac{CHP_{H\eta}}{Ref_{H\eta}} + \frac{CHP_{E\eta}}{Ref_{E\eta}}} \right) \times 100 \%$$

където:

PES са икономии на първична енергия;

CHP H η е ефективността на производството на топлинна енергия при комбинирано производство на енергия, определена като годишното количество произведена полезна топлинна енергия, разделено на количеството използвано гориво за производството на сбора на произведената полезна топлинна енергия и електрическата енергия от комбинирано производство;

Ref H η е референтната стойност на ефективността при разделно производство на топлинна енергия;

CHP E η е ефективността на производството на електрическа енергия при комбинирано производство на енергия, определена като годишното количество електрическа енергия, произведена чрез комбинирано производство, разделено на количеството използвано гориво за производството на сбора на произведената полезна топлинна енергия и електрическата енергия от комбинирано производство. Когато агрегат за комбинирано производство на енергия произвежда механична енергия, годишното производство на електрическа енергия чрез комбинирано производство на енергия може да бъде увеличено с допълнителен елемент, представляващ количеството електрическа енергия, равно на количеството механична енергия. Допълнителният елемент не създава право за издаване на гаранции за произход в съответствие с член 26, параграф 13.

Ref E η е референтната стойност на ефективността при разделно производство на електрическа енергия.

в) Алтернативен начин за изчисляване на икономии на енергия

Държавите членки могат да изчисляват икономии на първична енергия от производството на топлинна енергия, електрическа енергия и механична енергия, както е описано по-долу, без да прилагат приложение II, за да изключват непроизведената чрез комбинирано производство на енергия част от топлинната енергия и електрическата енергия от същия процес. Такова производство може да се разглежда като високоефективно комбинирано производство на енергия, при условие че то удовлетворява критериите за ефективност, определени в буква а) от настоящото приложение, и че за агрегатите за комбинирано производство на енергия с електрогенерираща мощност над 25 MW общата ефективност е над 70 %. Въпреки това, за целите на издаването на гаранции за произход и за статистически цели, спецификацията на количеството на електрическата енергия от комбинирано производство, получена в рамките на такова производство, се определя в съответствие с приложение II.

При горния алтернативен начин за изчисляване на икономии на първична енергия в даден процес се използва формулата, посочена в буква б) от настоящото приложение, като „ $CHP N\eta$ “ се заменя с „ $N\eta$ “, а „ $CHP E\eta$ “ – с „ $E\eta$ “, където:

$N\eta$ е ефективността на производството на топлинна енергия, определена като годишното количество произведена топлинна енергия, разделено на количеството използвано гориво за производството на сбора от произведената топлинна енергия и електрическа енергия;

$E\eta$ е ефективността на производството на електрическа енергия, определена като годишното количество произведена електрическа енергия, разделено на количеството използвано гориво за производството на сбора от произведената топлинна енергия и електрическа енергия. Когато агрегат за комбинирано производство на енергия произвежда механична енергия, годишното производство на електрическа енергия чрез комбинирано производство на енергия може да бъде увеличено с допълнителен елемент, представляващ количеството електрическа енергия, което е еквивалентно на количеството механична енергия. Допълнителният елемент не създава право за издаване на гаранции за произход в съответствие с член 26, параграф 13.

Държавите членки могат да използват отчетни периоди, различни от едногодишни отчетни периоди, за целите на изчисленията съгласно букви б) и в) от настоящото приложение.

За микроагрегатите за комбинирано производство на енергия изчисляването на икономии на първична енергия може да се основава на сертифицирани данни.

г) Референтни стойности на ефективност при разделно производство на топлинна енергия и електрическа енергия

Хармонизираните референтни стойности на ефективност представляват матрица от стойности, разграничени въз основа на съответни фактори, включващи годината на изграждане на инсталацията и вида на използваното гориво, и се основават на добре документиран анализ, отчитащ *inter alia* експлоатационни данни при реални условия, комбинацията от горива и климатичните условия, както и прилаганите технологии за комбинирано производство на енергия.

Референтните стойности на ефективност при разделно производство на топлинна енергия и електрическа енергия в съответствие с формулата, посочена в буква б), установяват работния КПД при разделното производство на топлинна енергия и електрическа енергия, което е предвидено да се замени с комбинирано производство на енергия.

Референтните стойности на ефективност се изчисляват в съответствие със следните принципи:

- i) за агрегатите за комбинирано производство на енергия сравнението с разделно производство на електрическа енергия се основава на принципа, че се сравняват еднакви категории гориво;
- ii) всеки агрегат за комбинирано производство на енергия се сравнява с най-добрата налична и икономически обоснована технология за разделно производство на топлинна енергия и електрическа енергия, предлагана на пазара в годината на производство на агрегата за комбинирано производство на енергия;
- iii) референтните стойности на ефективност за агрегати за комбинирано производство на енергия, по-стари от 10 години, се определят като равни на референтните стойности за агрегати на 10 години;
- iv) референтните стойности на ефективност при разделно производство на топлинна енергия и електрическа енергия отразяват климатичните различия между държавите членки.

Приложение IV

ИЗИСКВАНИЯ ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ ВЪВ ВРЪЗКА С ВЪЗЛАГАНЕТО НА ОБЩЕСТВЕНИ ПОРЪЧКИ

При процедури за възлагане на обществени поръчки и концесии, възлагащите органи и възложителите, които закупуват продукти, услуги, сгради и строителни работи :

- а) когато даден продукт попада в обхвата на делегиран акт, приет съгласно Регламент (ЕС) 2017/1369, Директива 2010/30/ЕС или на свързан с тях акт за изпълнение на Комисията, закупуват само продуктите, отговарящи на критерия, предвиден в член 7, параграф 2 от посочения регламент;
- б) когато даден продукт не попада в обхвата на буква а), но попада в обхвата на мярка за прилагане съгласно Директива 2009/125/ЕО, закупуват само продукти, съответстващи на показателите за енергийна ефективност, посочени в мярката за прилагане;
- в) когато даден продукт или услуга попада в обхвата на критериите на Съюза за екологосъобразни обществени поръчки *или наличните равностойни национални критерии*, които са от значение за енергийната ефективност на продукта или услугата, полагат максимални усилия за закупуване само на продукти и услуги, които отговарят най-малко на техническите спецификации, определени като „базово“ равнище в съответните критерии на Съюза за екологосъобразни обществени поръчки *или наличните равностойни национални критерии*, включително, наред с другото, за центрове за данни, сървърни помещения и услуги в облак, пътно осветление и пътна сигнализация, компютри, монитори и смартфони;
- г) закупуват единствено автомобилни гуми, които отговарят на критерия за най-висок клас енергийна ефективност съгласно определението в Регламент (ЕС) 2020/740, което не възпрепятства публичните органи да закупуват гуми с най-висок клас на сцепление с влажна пътна настилка или съответно клас на

външния шум при търкаляне, когато това е обосновано от съображения за безопасност или за общественото здраве;

- д) в своите тръжни процедури за договори за услуги изискват от доставчиците на услуги да използват при предоставянето на въпросните услуги само продукти, отговарящи на букви а), б) и г). Това изискване се прилага само към нови продукти, закупени от доставчиците на услуги отчасти или изцяло за целите на предоставянето на въпросните услуги;
- е) закупуват или сключват нови договори за наем за сгради, които съответстват най-малко **близко до нулево равнище** на потребление енергия, **без да се засяга член 6 от настоящата** директива, освен ако целта на закупуването е:
- i) да се предприеме основно саниране или разрушаване;
 - ii) в случай на публични органи — да се препродаде сградата, без да се използва за собствени нужди на публичния орган; или
 - iii) да се запази сградата като официално защитена сграда в рамките на определена среда или поради нейната особена архитектурна или **историческа** стойност.

Спазването на изискванията, предвидени в буква е) от настоящото приложение, се удостоверява чрез сертификатите за енергийни характеристики по член 11 от Директива 2010/31/ЕС.

Приложение V

ОБЩИ МЕТОДИ И ПРИНЦИПИ ЗА ИЗЧИСЛЕНИЕ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА СХЕМИТЕ ЗА ЗАДЪЛЖЕНИЯ ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ ИЛИ НА ДРУГИ МЕРКИ НА ПОЛИТИКАТА СЪГЛАСНО ЧЛЕНОВЕ 8, 9 И 10 И ЧЛЕН 30, ПАРАГРАФ 14

1. Методи за изчисление на икономии на енергия, които не се дължат на данъчни мерки, за целите по членове 8, 9 и 10 и член 30, параграф 14

Задължените лица, участниците или изпълнителите или органите на изпълнителната власт могат да използват следните методи за изчисление на икономии на енергия:

- а) предполагаеми икономии на енергия в съответствие с резултатите от независимо проследяване на предходни енергийни подобрения в сходни инсталации. Този вид подход се нарича „ex-ante“;
- б) измерени икономии на енергия, при които икономии от прилагането на дадена мярка или на пакет от мерки се определят чрез регистриране на действителното намаление на потреблението на енергия, като се вземат предвид такива фактори като допълнителност, обитаване, обем на продукцията и метеорологични условия, които могат да влияят върху потреблението. Този вид подход се нарича „ex-post“;

- в) претеглени икономии, при които се използват инженерни оценки на икономииите. Този подход може да се използва само когато установяването на надеждни измервани данни за конкретна инсталация е трудно или несъразмерно скъпо, например при замяната на компресор или електродвигател с консумация в kWh, различна от тази на съоръжение, за което са измерени независими данни относно икономииите на енергия, или когато тези оценки се правят въз основа на установени в национален мащаб методики и референтни стойности от квалифицирани или акредитирани експерти, които са независими от задължените лица, участниците или изпълнителите;
- г) *при изчисляване на икономииите на енергия за целите на член 8, параграф 3, които могат да бъдат отчетени за изпълнение на задължението по същия член, държавите членки могат да оценят икономииите на енергия на лицата, засегнати от енергийна бедност, уязвимите клиенти, хората от домакинства с ниски доходи и когато е приложимо, хората, живеещи в социални жилища, въз основа на инженерни оценки, използващи стандартизирани условия или параметри на обитаване и топлинен комфорт, като например параметри, определени в националните строителни разпоредби. Начинът, по който се отчита комфортът за действия в сградите, следва да бъде докладван от държавите членки на Комисията заедно с обясненията относно тяхната методика за изчисляване;*
- д) наблюдавани икономии, при които се определя реакцията на потребителите спрямо съвети, информационни кампании, схеми за етикетиране или сертифициране, или използване на интелигентни измервателни уреди. Този подход се използва само за икономии на енергия, които произтичат от промени в поведението на потребителите. Той не се използва за икономии на енергия, които произтичат от прилагането на физически мерки.

2. При определяне на икономии на енергия за дадена мярка за енергийна ефективност за целите по членове 8, 9 и 10 и член 30, параграф 14 се прилагат следните принципи:
- а) държавите членки доказват, че **една от целите на тази мярка на политиката, независимо дали е нова или съществуваща, е постигането на** икономии на енергия при крайното енергийно потребление съгласно член 8, параграф 1, **и** предоставят доказателства и документация, че икономии на енергия са резултат от мярка на политиката, включително от споразумения на доброволна основа;
 - б) за икономии се посочва, че са допълнителни спрямо икономии, които при всички случаи биха се реализирали и без дейността на задължените лица, участниците или изпълнителите или на органите на изпълнителната власт. За да определят икономии, които могат да бъдат декларирани като допълнителни, държавите членки вземат предвид как би се изменяло потреблението и търсенето на енергия в отсъствие на съответната мярка на политиката, като отчитат най-малко следните фактори: тенденциите на потреблението на енергия, промените в поведението на потребителите, технологичния напредък и измененията, предизвикани от други мерки на равнището на Съюза и на национално равнище;

- в) икономииите, дължащи се на прилагането на задължителното право на Съюза, се считат за икономии на енергия, които при всички случаи биха се реализирали, и поради това не могат да се декларират като икономии на енергия за целите на член 8, параграф 1. Чрез дерогация от това изискване икономииите, свързани със санирането на съществуващи сгради, **включително икономииите в резултат на прилагането на минималните стандарти за енергийна ефективност на сградите в съответствие с Директива 2010/31/ЕС**, могат да се декларират като икономии на енергия за целите на член 8, параграф 1, при условие че е осигурено съответствие с критерия за същественост по точка 3, буква з) от настоящото приложение. Може да се допусне мерки, насърчаващи подобрения на енергийната ефективност в публичния сектор съгласно член 5 и член 6, да бъдат взети предвид за целите на постигането на изискваните по член 8, параграф 1 икономии на енергия, при условие че водят до проверими и измерими или оценими икономии на енергия при крайното енергийно потребление. Изчисляването на икономииите трябва да е в съответствие с настоящото приложение;
- г) **икономииите на енергия при крайното потребление, произтичащи от прилагането на мерки за подобряване на енергийната ефективност, предприети съгласно правилата относно извънредните ситуации по член 122 ДФЕС, могат да се декларират за целите на член 8, параграф 1, при условие че водят до проверими и измерими или оценими икономии на енергия при крайното потребление, с изключение на икономииите на енергия в резултат на мерки, свързани с режим на ограничения или намаления на потреблението;**

- д) мерките, които се предприемат в съответствие с Регламент (ЕС) 2018/842, могат да бъдат считани за съществени, но държавите членки трябва да покажат, че те водят до проверими и измерими или оценени икономии на енергия при крайното енергийно потребление. Изчисляването на икономии трябва да е в съответствие с настоящото приложение;
- е) държавите членки отчитат само **икономиите на енергия при крайното потребление в резултат на мерки на политиката** в сектори или инсталации, попадащи в обхвата на глава IVa от Директива 2003/87/ЕО, ако те произтичат от прилагането на членове 9 или 10 от настоящата директива и надхвърлят изискванията, установени в Директива 2003/87/ЕО или осъществяването на действия, свързани с разпределянето на безплатни квоти съгласно същата директива. Държавите членки доказват, че мерките на политиката водят до проверими и измерими или оценени икономии на енергия при крайното потребление. Изчисляването на икономии на енергия трябва да е в съответствие с **настоящото приложение**. Когато даден субект е задължено лице по национална схема за задължения за енергийна ефективност в съответствие с член 9 от настоящата директива и СТЕ на ЕС за сгради и автомобилен транспорт съгласно глава IVa от Директива 2003/87/ЕО, системата за наблюдение и проверка гарантира, че цената на въглеродните емисии, която се предава при освобождаването на гориво за потребление съгласно посочената глава, се взема предвид при изчисляването и отчитането на икономии на енергия от съответните мерки за икономии на енергия на този субект;

- ж) кредит може да се предоставя, при условие че се отпуска само за икономии, надхвърлящи следните равнища:
- i) стандартите на Съюза за емисиите от нови леки пътнически автомобили и нови леки търговски превозни средства, произтичащи от прилагането на Регламент (ЕС) № 2019/631 на Европейския парламент и на Съвета¹; държавите членки трябва да представят **основания**, своите допускания и своята изчислителна методика, за да покажат допълнителността по отношение на новите изисквания на Съюза във връзка с CO₂;
 - ii) изискванията на Съюза за оттегляне от пазара на някои продукти, свързани с потреблението на енергия, в съответствие с изпълнението на мерки за прилагане съгласно Директива 2009/125/ЕО. държавите членки представят доказателства, своите допускания и своята изчислителната методика, за да покажат допълнителността;

¹ Регламент (ЕС) 2019/631 на Европейския парламент и на Съвета от 17 април 2019 г. за определяне на стандарти за емисиите на CO₂ от нови леки пътнически автомобили и от нови леки търговски превозни средства и за отмяна на регламенти (ЕО) № 443/2009 и (ЕС) № 510/2011 (ОВ L 111, 25.4.2019 г., стр. 13).

- з) разрешени са политики с цел насърчаване на по-високи равнища на енергийна ефективност на продукти, съоръжения, транспортни системи, превозни средства и горива, сгради и сградни компоненти, процеси или пазари, с изключение **на мерки на политиката:**
- i) свързани с използването на технологии за директно изгаряне на изкопаеми горива, които са **нови** и се прилагат от 1 януари 2026 г., и
 - ii) **с които се субсидира използването на технологии за директно изгаряне на изкопаеми горива в жилищни сгради, считано от 1 януари 2026 г.;**
- и) икономии на енергия, постигнати в резултат на **нови мерки на политиката, които се прилагат от 1 януари 2024 г.**, свързани с използването на директно изгаряне на изкопаеми горива в продукти, оборудване, транспортни системи, превозни средства, сгради или дейности, не могат да бъдат считани за принос към изпълнението на задължението за икономии на енергия **съгласно член 8, параграф 1, буква б). В случай на мерки на политиката, насърчаващи комбинации от технологии**, считано от 1 януари 2024 г., не се допуска вземането предвид на **дела на икономии на енергия, свързани с технологията за изгаряне на изкопаеми горива;**

й) чрез дерогация от буква и), за периода от 1 януари 2024 г. до 31 декември 2030 г., икономите на енергия от технологии за пряко изгаряне на изкопаеми горива, които подобряват енергийната ефективност в енергоемките предприятия в промишления сектор, могат да се считат за икономии на енергия само за целите на член 8, параграф 1, букви б) и в) до 31 декември 2030 г., при условие че:

(i) предприятието е извършило обследване за енергийна ефективност съгласно член 11, параграф 2 и разполага с план за изпълнение, включващ:

- кратък преглед на всички разходоефективни мерки за енергийна ефективност със срок на възвръщаемост от пет години или по-малко, въз основа на прости методики за периода на възвръщаемост, предоставени от държавата членка,

- график за изпълнението на всички препоръчителни мерки за енергийна ефективност със срок на възвръщаемост от пет години или по-малко,

- изчисление на очакваните икономии на енергия в резултат на препоръчаните мерки за енергийна ефективност, и

- мерки за енергийна ефективност, свързани с използването на технологии за директно изгаряне на изкопаеми горива със съответната информация, необходима за:

- > доказване, че набелязаната мярка не увеличава количеството необходима енергия или капацитета на дадена инсталация,*
- > обосновка, че внедряването на устойчиви технологии за неизкопаеми горива е технически неосъществимо,*
- > показване, че технологията за директно изгаряне на изкопаеми горива съответства на най-актуалното законодателство на Съюза за емисиите и предотвратява ефекта на технологична зависимост чрез осигуряване на бъдеща съвместимост с неутрални по отношение на климата алтернативни неизкопаеми горива и технологии;*

ii) продължаването на използването на преки технологии за изкопаеми горива е мярка за енергийна ефективност за намаляване на потреблението на енергия със срок на възвръщаемост от пет години или по-малко, въз основа на прости методики за срока на възвръщаемост, осигурени от държавата членка, препоръчани в резултат на обследване за енергийна ефективност съгласно член 11, параграф 2 и включени в плана за изпълнение;

(iii) използването на технологии за директно изгаряне на изкопаеми горива е в съответствие с най-актуалното

приложимо законодателство на Съюза относно емисиите, няма за последица установяването на технологична зависимост и гарантира бъдещата съвместимост с неутрални по отношение на климата алтернативни горива и технологии;

- (iv) използването на технологии за директно изгаряне на изкопаеми горива в предприятието не води до увеличаване на потреблението на енергия или до увеличаване на капацитета на инсталацията в това предприятие;*
- (v) представени са доказателства, че не е технически осъществимо друго, устойчиво решение за неизкопаеми горива;*
- (vi) използването на технологии за директно изгаряне на изкопаеми горива води до проверими и измерими или оценими икономии на енергия при крайното потребление, изчислени в съответствие с настоящото приложение;*
- (vii) доказателствата са публикувани на уебсайт или са публично достъпни за всички заинтересовани граждани;*

- к) може да се допусне мерки, насърчаващи внедряването на технологии за възобновяема енергия от малък мащаб върху или в сгради, да бъдат взети предвид за целите на постигането на изискваните по член 8, параграф 1 икономии на енергия, при условие че водят до проверими и измерими или оценими икономии на енергия при крайното енергийно потребление. Изчисляването на икономииите трябва да е в съответствие с настоящото приложение;
- л) може да се допусне мерки, насърчаващи разгръщането на технологии за слънчева топлинна енергия, да бъдат взети предвид за целите на постигането на изискваните по член 8, параграф 1 икономии на енергия, при условие че водят до проверими и измерими или оценими икономии на енергия при крайното енергийно потребление.
Топлината, произведена от съоръженията за слънчева топлинна енергия **от слънчева радиация**, може да бъде изключена от тяхното крайно енергийно потребление;
- м) възможно е да се поиска пълен кредит за политики, ускоряващи внедряването на по-ефективни продукти и превозни средства, освен такива, които **са нови и се прилагат от 1 януари 2024 г.** и са свързани с използването на директно изгаряне на изкопаеми горива в продукти, при условие че се докаже, че това внедряване се реализира преди изтичането на средния очакван жизнен цикъл на продукта или превозното средство, или преди продуктът или превозното средство да бъдат заменени според обичайната практика, и че икономииите се декларират само за периода до изтичането на средния очакван жизнен цикъл на продукта или превозното средство, които се заменят;
- н) при насърчаването на прилагането на мерки за енергийна ефективност държавите членки гарантират, ако е приложимо, поддържане на стандартите за качество на продуктите, услугите и внедряването на мерки за енергийна ефективност, или съответно гарантират въвеждането на такива стандарти в случаите, при които те не съществуват;

- о) за да се отчетат различията в климата между отделни климатични области, държавите членки могат да изберат да коригират икономии спрямо стандартна стойност или да определят различни икономии на енергия в съответствие с различните температури в отделните области;
- п) при изчислението на икономии на енергия се отчита жизненият цикъл на мерките и темпът, с който ефектът на икономии намалява с течение на времето. Това изчисление отчита икономии, които ще се постигнат от всяко отделно действие през периода от датата на неговата реализация до края на всеки период на задължения. Като друга възможност държавите членки могат да възприемат друг метод, за който се счита, че ще доведе най-малко до същия общ размер на икономии. Когато използват други методи, държавите членки гарантират, че общият размер на икономии на енергия, изчислен по тези други методи, не надхвърля размера на икономии на енергия, който би се получил в резултат от изчисление с отчитане на икономии от всяко отделно действие през периода от датата на неговата реализация до 2030 г. В своите интегрирани национални планове в областта на енергетиката и климата, съобщени съгласно член 3 и членове 7—12 от Регламент (ЕС) 2018/1999, държавите членки описват подробно какъв друг метод е използван и какви разпоредби са въведени, за да се осигури изпълнението на задължителното изискване по отношение на изчисленията.

3. Държавите членки гарантират спазване на следните изисквания във връзка с мерките на политиката, предприемани в съответствие с член 10 и член 30, параграф 14:
- а) мерките на политиката и индивидуалните действия пораждат проверими икономии на енергия при крайното енергийно потребление;
 - б) отговорността на всеки изпълнител, участник или изпълнителен публичен орган се определя ясно в зависимост от съответния случай;
 - в) икономии на енергия, които са постигнати или следва да бъдат постигнати, се определят по прозрачен начин;
 - г) изискваният размер на икономии на енергия или размерът на икономии, който трябва да бъде постигнат от дадена мярка на политиката, се изразява под формата или на крайно енергийно потребление, или на първично енергийно потребление, като се използват коефициентите за долна топлина на изгаряне или за първичната енергия, посочени в член 31;

- д) изготвя се и се предоставя на обществеността ежегоден доклад относно икономииите на енергия, постигнати от изпълнителите, участниците и органите на изпълнителната власт, придружен от данни за годишните тенденции на икономииите на енергия;
 - е) резултатите се следят и се вземат подходящи мерки, ако напредъкът е незадоволителен;
 - ж) икономииите на енергия от дадено отделно действие не са декларирани от повече от едно лице;
 - з) демонстрира се, че действията на съответния участник, изпълнител или изпълнителен публичен орган са причина за постигането на декларираните икономии;
 - и) действията на съответния участник, изпълнител или изпълнителен публичен орган нямат неблагоприятно въздействие върху хората, засегнати от енергийна бедност, уязвимите клиенти и когато е приложимо, хората, живеещи в социални жилища.
4. При определянето на икономииите на енергия, дължащи се на свързани с данъчното облагане мерки на политиката, въведени в съответствие с член 10, се прилагат следните принципи:
- а) кредит за постигнати икономии на енергия се предоставя само за икономии на енергия, постигнати в резултат на данъчни мерки, надхвърлящи приложимите за горивата минимални равнища на данъчно облагане, изисквани съгласно Директива 2003/96/ЕО² или Директива 2006/112/ЕО³ на Съвета;

² Директива 2003/96/ЕО на Съвета от 27 октомври 2003 г. относно реструктурирането на правната рамка на Общността за данъчно облагане на енергийните продукти и електроенергията (ОВ L 283, 31.10.2003 г., стр. 51).

³ Директива 2006/112/ЕО на Съвета от 28 ноември 2006 г. относно общата система на данъка върху добавената стойност (ОВ L 347, 11.12.2006 г., стр. 1).

- б) краткосрочните еластичности на цените, използвани при изчислението на въздействието на енергийните данъчни мерки, изразяват реакцията на търсенето на енергия спрямо измененията на цените и се оценяват на базата на скорошни и представителни данни от официални източници, които са приложими за държавата членка, и когато е приложимо, на базата на придружаващи проучвания от независим институт. Когато се използва еластичност на цените, различна от краткосрочните еластичности, държавите членки обясняват как подобренията на енергийната ефективност, дължащи се на прилагането на друго законодателство на Съюза, са били включени в базовите нива, използвани за определянето на икономии на енергия, или как се избягва двойното отчитане на икономии на енергия, дължащи се на прилагането на друго законодателство на Съюза;
- в) икономии на енергия, дължащи се на придружаващи инструменти на данъчната политика, включително фискални стимули или плащания във фонд, се отчитат отделно;
- г) за оценяване на икономии на енергия, дължащи се на данъчни мерки, следва да се използват оценки на краткосрочните еластичности, за да се избегне припокриване със законодателството на Съюза и други мерки на политиката;
- д) държавите членки определят ефектите на разпределение, които засягат хората, засегнати от енергийна бедност, уязвимите клиенти и когато е приложимо, хората, живеещи в социални жилища, и се дължат на данъчното облагане и равностойни мерки. Те доказват също така последиците на смекчаващите мерки, прилагани в съответствие с член 24, параграфи 1—3;
- е) държавите членки представят доказателства, включително изчислителни методики, за това, че при припокриване на въздействието на мерки за данъчно облагане на енергията или на въглеродните емисии с това на мерки за търговия с емисии съгласно Директива 2003/87/ЕО, не се извършва двойно отчитане на икономии на енергия.

5. Уведомяване за методиката

Държавите членки в съответствие с Регламент (ЕС) 2018/1999 уведомяват Комисията за предложената от тях подробна методика за функционирането на

схемите за задължения за енергийна ефективност и на алтернативните мерки, посочени в членове 9 и 10 и член 30, параграф 14 от настоящата директива. Освен в случаите на данъчни мерки, това уведомление включва информация относно:

- а) равнището на икономииите на енергия, изисквани съгласно член 8, параграф 1, първа алинея, или на икономииите, които се очаква да бъдат постигнати през целия период от 1 януари 2021 г. до 31 декември 2030 г.;
- б) как изчисленото количество на новите икономии на енергия, изисквани съгласно член 8, параграф 1, първа алинея, или на икономииите на енергия, които се очаква да бъдат постигнати, ще бъде разпределено в рамките на периода на задължения;
- в) задължените лица, участниците или изпълнителите или органите на изпълнителна власт;
- г) целевите сектори;
- д) мерките на политиката и индивидуалните действия, включително очаквания общ размер на кумулативни икономии на енергия по всяка мярка;
- е) политически мерки или финансирани от национален фонд за енергийна ефективност програми или мерки, прилагани приоритетно за хората, засегнати от енергийна бедност, уязвимите клиенти и когато е приложимо, хората, живеещи в социални жилища;
- ж) дела и количеството на икономииите на енергия, които трябва да бъдат постигнати в групата на хората, засегнати от енергийна бедност, уязвимите клиенти и когато е приложимо, хората, живеещи в социални жилища;
- з) когато е приложимо, приложените показатели, средноаритметичния дял и резултата от мерките на политиката, установени съгласно член 8, параграф 3;

- и) когато е приложимо, въздействието и неблагоприятните последици на мерките на политиката, прилагани съгласно член 8, параграф 3, за хората, засегнати от енергийна бедност, уязвимите клиенти и, когато е приложимо, хората, живеещи в социални жилища;
- й) продължителността на периода на задължения по схемата за задължения за енергийна ефективност;
- к) когато е приложимо, целите относно размера на икономии на енергия или намаляването на разходите, които трябва да бъдат постигнати от задължените лица в групата на хората, засегнати от енергийна бедност, уязвимите клиенти и, когато е приложимо, хората, живеещи в социални жилища;
- л) действията, предвидени в рамките на съответната мярка на политиката;
- м) изчислителната методика, включително начина, по който са определени допълнителността и съществеността, както и методиките и референтните стойности, използвани за предполагаемите и претеглените икономии, и когато е приложимо — използваните стойности на долната топлина на изгаряне и коефициентите на преобразуване;
- н) жизненият цикъл на мерките и как се изчислява той или на какво се основава;
- о) подходът, използван за отчитане на климатичните различия в рамките на съответната държава членка;
- п) системите за наблюдение и проверка за мерките по членове 9 и 10 и как се осигурява тяхната независимост от задължените лица, участниците или изпълнителите;

- р) в случая на данъчно облагане:
- i) целевите сектори и сегмента данъкоплатци;
 - ii) органа на изпълнителна власт;
 - iii) икономииите, които се очаква да бъдат постигнати;
 - iv) срока на действие на данъчната мярка;
 - v) изчислителната методика, включително какви ценови еластичности са използвани и как са определени;
 - vi) по какъв начин се избягва припокриването със СТЕ на ЕС съгласно Директива 2003/87/ЕО и се премахва рискът от двойно отчитане.
-

Приложение VI

МИНИМАЛНИ КРИТЕРИИ ЗА ОБСЛЕДВАНИЯ ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ, ВКЛЮЧИТЕЛНО ОБСЛЕДВАНИЯ, ПРОВЕЖДАНИ КАТО ЧАСТ ОТ СИСТЕМИ ЗА ЕНЕРГИЙНО УПРАВЛЕНИЕ

Обследванията за енергийна ефективност, посочени в член 11:

- а) използват актуални, измерени, проследими оперативни данни за енергийното потребление и (при електрическата енергия) за профилите на натоварване;
- б) включват подробен преглед на профила на потреблението на енергия на дадена сграда или група от сгради, промишлени дейности или монтаж, включително за транспорт;
- в) набелязват мерки за енергийна ефективност с цел намаляване на енергийното потребление;
- г) установяват потенциала за икономически ефективно използване или производство на енергия от възобновяеми източници;
- д) се основават, когато е възможно, на анализ на разходите за жизнения цикъл, а не на обикновените срокове на възвръщаемост, с оглед отчитане на дългосрочно реализуемите спестявания, остатъчните стойности на дългосрочните инвестиции и сконтовите проценти;
- е) са пропорционални и достатъчно представителни, за да позволят съставянето на достоверна представа за енергийните характеристики като цяло и надеждното установяване на най-значимите възможности за подобрене.

Обследванията за енергийна ефективност дават възможност за подробни и валидирани изчисления за предложените мерки с цел предоставяне на ясна информация за потенциалните спестявания.

Използваните при обследването за енергийна ефективност данни трябва да може да се съхраняват за целите на историческия анализ и за проследяване на резултатите. ■

Приложение VII

МИНИМАЛНИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА НАБЛЮДЕНИЕТО И ПУБЛИКУВАНЕТО НА ЕНЕРГИЙНИТЕ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА ЦЕНТРОВЕ ЗА ДАННИ

Следната минимална информация се наблюдава и публикува *по отношение на* енергийните характеристики на центровете за данни, посочени в член 12:

- а) наименованието на центъра за данни, името на собственика и на операторите на центъра за данни, *датата, на която центърът за данни е започнал дейността си, и* общината, в която се намира;
- б) разгънатата застроена площ на центъра за данни, инсталираната електроенергийна мощност, годишният входящ и изходящ трафик на данни и количеството данни, съхранявани и обработвани в центъра за данни;
- в) показателите на центъра за данни през последната пълна календарна година в съответствие с ключови показатели за ефективност, наред с другото, в области като потребление на енергия, оползотворяване на електрическата енергия, зададени стойности за температурата, оползотворяване на отпадна топлина, потребление на вода и използване на енергия от възобновяеми източници, *като за основа се използва, където е приложимо, стандартът CEN/CENELEC EN 50600-4 „Information technology - Data centre facilities and infrastructures“ (Информационни технологии — съоръжения и инфраструктури на центровете за данни), до влизането в сила на делегирания акт, приет съгласно член 33, параграф 3.*

Приложение VIII

МИНИМАЛНИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА ФАКТУРИРАНЕТО И ИНФОРМАЦИЯТА ЗА ФАКТУРИРАНЕТО ВЪЗ ОСНОВА НА ДЕЙСТВИТЕЛНОТО ПОТРЕБЛЕНИЕ НА ПРИРОДЕН ГАЗ

1. Минимални изисквания за фактурирането

1.1. Фактуриране въз основа на действителното потребление

За да се даде възможност на крайните клиенти да регулират своето потребление на енергия, фактурирането следва да се извършва въз основа на действителното потребление най-малко веднъж годишно, а информацията за фактурирането им се предоставя най-малко веднъж на тримесечие по тяхно искане или когато са избрали да получават електронни фактури, или два пъти в годината в останалите случаи.

Природният газ, използван само за готвене, може да бъде изключен от това изискване.

1.2. Минимална информация, която се съдържа в сметката

Държавите членки гарантират, когато е приложимо, че крайните клиенти получават следната информация на ясен и разбираем език в своите сметки или в приложение към своите сметки, договори, операции и касови бележки в разпределителните станции:

- а) текущите действителни цени и действителното потребление на енергия;
- б) сравнение на потреблението на енергия на крайните клиенти с потреблението за същия период през предходната година, за предпочитане представено графично;
- в) информация за връзка с организации на крайните клиенти, енергийни агенции или подобни органи, включително интернет адреси, от които може да се получи информация за възможните мерки за подобряване на енергийната ефективност, сравнителните профили на крайни клиенти и/или обективните технически спецификации на енергопотребяващо оборудване.

Освен това, когато е възможно и полезно, държавите членки гарантират, че крайните клиенти получават сравнения с осреднената норма или ориентировъчна стойност на потребление на краен клиент в същата категория клиенти на ясен и разбираем език в своите сметки или в приложение към своите сметки, или към тази информация да има препратка в техните сметки, договори, операции и касови бележки в разпределителните станции.

1.3. Съвети относно енергийната ефективност, придружаващи сметките, и друга обратна информация за крайните клиенти

Когато изпращат договори и промени в договорите, както и в сметките, получавани от потребителите, или чрез уебсайтовете, насочени към индивидуални потребители, енергоразпределителните предприятия, операторите на енергоразпределителни системи и предприятията за продажба на енергия на дребно информират своите потребители по ясен и разбираем начин как могат да се свържат с независими консултантски центрове за потребители, енергийни агенции или подобни институции, включително техните интернет адреси, откъдето потребителите могат да получат съвети за възможни мерки за енергийна ефективност, референтни профили за своето потребление на енергия и технически спецификации на енергопотребяващи уреди, които могат да послужат за намаляване на потреблението на тези уреди.

Приложение IX

МИНИМАЛНИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА ИНФОРМАЦИЯТА ЗА ФАКТУРИРАНЕТО И ПОТРЕБЛЕНИЕТО НА ТОПЛИННА ЕНЕРГИЯ, ЕНЕРГИЯ ЗА ОХЛАЖДАНЕ И ТОПЛА ВОДА ЗА БИТОВИ НУЖДИ

1. Фактуриране въз основа на реалното потребление или показанията на топлинния разпределител

За да се даде възможност на крайните ползватели да регулират своето потребление на енергия, фактурирането се извършва въз основа на реалното потребление или показанията на топлинния разпределител най-малко веднъж годишно.

2. Минимална честота на предоставянето на информация за фактурирането или потреблението

До 31 декември 2021 г., когато има монтирани измервателни уреди или топлинни разпределители с дистанционно отчитане, на крайните ползватели се предоставя информация за фактурирането или потреблението въз основа на реалното им потребление или на показанията на топлинния разпределител най-малко веднъж на тримесечие по тяхно искане или когато са избрали да получават електронни фактури, или два пъти в годината в останалите случаи.

Считано от 1 януари 2022 г., когато има монтирани измервателни уреди или топлинни разпределители с дистанционно отчитане, на крайните ползватели се предоставя информация за фактурирането или за потреблението въз основа на реалното потребление или на показанията на топлинния разпределител най-малко веднъж месечно. Тази информация може да се предоставя и чрез интернет и да се актуализира толкова често, колкото това позволяват измервателните уреди и използваните системи. Отоплението и охлаждането могат да бъдат освободени от това изискване в периодите извън отоплителния или охладителния сезон.

3. Минимална информация, която се съдържа в сметката

Когато сметките се основават на реалното потребление или показанията на топлинния разпределител, държавите членки гарантират, че крайните ползватели имат достъп в ясна и разбираема форма до следната информация, която се съдържа в техните сметки или ги придружава:

- a) текущите действителни цени и реалното потребление на енергия или общите разходи за топлинна енергия и показанията на топлинния разпределител;

- б) микса на използваните горива и свързаните с това годишни емисии на ПГ, включително за крайни ползватели, ползващи енергия от централни отоплителни и охладителни системи, и описание на различните данъци, налози и тарифи, които се прилагат;
- в) сравнение на потреблението на енергия на крайните ползватели с потреблението за същия период през предходната година, представено графично и с корекция за климатичните условия при отопление и охлаждане;
- г) информация как да се свържат с организации на крайни клиенти, енергийни агенции или подобни органи, включително интернет адреси, от които може да се получи информация за възможните мерки за подобряване на енергийната ефективност, сравнителните профили на крайни потребители и/или обективните технически спецификации на енергопотребяващото оборудване;
- д) информация относно приложимите процедури за подаване на жалби, службите на омбудсмана или механизми за алтернативно решаване на спорове, които се използват в държавите членки;
- е) сравнения с осреднена нормализирана или референтна стойност на потреблението на краен ползвател от същата категория. При електронните фактури вместо това такива сравнения могат да бъдат достъпни в интернет и това да бъде означено във фактурите.

Държавите членки могат да ограничават обхвата на изискването за предоставяне на информация за емисиите на ПГ съгласно първа алинея, буква б), така че то да включва само доставките от централни отоплителни системи с обща номинална входяща топлинна мощност, превишаваща 20 MW.

Сметките, които не се основават на реалното потребление или на показанията на топлинния разпределител, съдържат ясно и разбираемо обяснение за начина на изчисляване на сумата, посочена в тях, и най-малкото информацията, посочена в букви г) и д).

Приложение X

ПОТЕНЦИАЛ ЗА ЕФЕКТИВНО ОТОПЛЕНИЕ И ОХЛАЖДАНЕ

Всеобхватната оценка на потенциала за енергийна ефективност при отоплението и охлаждането на национално равнище, посочена в член 25, параграф 1, включва и се основава на следното:

Част I

ПРЕГЛЕД В ОБЛАСТТА НА ОТОПЛЕНИЕТО И ОХЛАЖДАНЕТО

1. търсенето в областта на отоплението и охлаждането с оглед на оценка на полезната енергия¹ и количествено определяне на крайното енергийно потребление в GWh годишно² по сектори:
 - а) жилищен сектор;
 - б) сектор на услугите;
 - в) сектор на промишлеността;
 - г) всеки друг сектор, който самостоятелно представлява повече от 5 % от общото национално търсене на полезна енергия за отопление и охлаждане;

¹ Количеството топлинна енергия, необходима за задоволяване на търсенето в областта на отоплението и охлаждането от страна на крайните потребители.

² Следва да се използват най-новите налични данни.

2. определянето, или в случая на буква а), точка i), определянето или оценката на настоящото предлагане на отопление и охлаждане:
- а) по технологии, в GWh годишно³, в секторите, посочени в точка 1, когато това е възможно, като се прави разграничение между енергията, добивана от изкопаеми и от възобновяеми източници:
- i) предоставяна на място в жилищни обекти и в обекти с обслужваща функция чрез:
- отоплителни котли,
 - високоефективно комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия,
 - термопомпи,
 - други технологии и източници на място;
- ii) предоставяна на място в обекти без обслужваща функция и в нежилищни обекти чрез:
- отоплителни котли,
 - високоефективно комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия,
 - термопомпи,
 - други технологии и източници на място;
- iii) предоставяна извън мястото на потребление чрез:
- високоефективно комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия,
 - отпадна топлина,
 - други технологии и източници извън мястото на потребление;

³ Следва да се използват най-новите налични данни.

- б) определянето на инсталациите, които генерират отпадна топлина или отпаден студ, както и предлагания от тях потенциал за отопление или охлаждане, в GWh годишно:
- і) топлоелектрически инсталации, които могат да доставят или могат да бъдат преоборудвани да доставят отпадна топлина, със сумарна входяща топлинна мощност над 50 MW;
 - іі) инсталации за комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия, при които се използват технологии, посочени в част II от приложение II, със сумарна входяща топлинна мощност над 20 MW;
 - ііі) инсталации за изгаряне на отпадъци;
 - іv) инсталации за енергия от възобновяеми източници със сумарна входяща топлинна мощност над 20 MW, различни от инсталациите, посочени в подточки і) и іі), генериращи енергия за отопление или охлаждане и използващи енергия от възобновяеми източници;
 - v) промишлени инсталации със сумарна входяща топлинна мощност над 20 MW, които могат да предоставят отпадна топлина;
- в) докладван дял на енергията от възобновяеми източници и от отпадна топлина или отпаден студ в крайното потребление на енергия от сектора на централните отоплителни и охладителни системи⁴ през последните 5 години, в съответствие с Директива (ЕС) 2018/2001;

⁴ След като бъде установена методиката за изчисляване на количеството енергия от възобновяеми източници, използвана за охлаждане и централни охладителни системи в съответствие с член 35 от Директива (ЕС) 2018/2001, определянето на „охлаждането с използване на възобновяеми енергийни източници“ се извършва в съответствие с посочената директива. Дотогава то се извършва в съответствие с подходяща национална методика.

3. *агрегирани данни за агрегатите за комбинирано производство на енергия в съществуващите централни отоплителни и охладителни мрежи в пет диапазона на капацитет, обхващащи:*

а) първичното енергийно потребление;

б) общата ефективност;

в) икономиите на първична енергия;

г) емисионните фактори на CO₂.

4. *агрегирани данни за съществуващите централни отоплителни и охладителни мрежи, захранвани от комбинирано производство на енергия, в пет диапазона на капацитет, обхващащи:*

а) общото първично енергийно потребление;

б) първичното енергийно потребление на агрегатите за комбинирано производство на енергия;

в) дела на комбинираното производство на енергия в енергията, подавана от централните отоплителни или охладителни системи

г) загубите на централните отоплителни системи;

д) загубите на централните охладителни системи;

е) гъстотата на връзките;

ж) дела на системите според групите с различна температура на експлоатация.

5. карта, обхващаща цялата националната територия, на която, при наличие на защита на чувствителната търговска информация, да са посочени:

- а) областите на търсене на топлинна енергия и енергия за охлаждане въз основа на анализа, посочен в точка 1, като се използват съгласувани критерии за насочване на вниманието към районите с висока енергийна интензивност в общините и агломерациите;
- б) съществуващите точки на подаване на топлинна енергия и енергия за охлаждане, определени съгласно точка 2, буква б), и централните отоплителни топлопреносни инсталации;
- в) планираните точки на подаване на топлинна енергия и енергия за от вида, описан в точка 2, буква б), и **определените нови зони за централните отоплителни и охладителни системи;**

6. прогноза за тенденциите в търсенето на топлинна енергия и енергия за охлаждане за изготвяне на перспектива за следващите 30 години, в GWh, като се вземат предвид по-специално прогнозите за следващите 10 години, промяната на търсенето в областта на сградния фонд и различните промишлени сектори, както и въздействието на политиките и стратегиите, свързани с управление на търсенето, като например дългосрочните стратегии за санирането на сгради съгласно Директива (ЕС) 2018/844 на Европейския парламент и на Съвета⁵;

⁵ Директива (ЕС) 2018/844 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 г. за изменение на Директива 2010/31/ЕС относно енергийните характеристики на сградите и Директива 2012/27/ЕС относно енергийната ефективност (ОВ L 156, 19.6.2018 г., стр. 75).

Част II

ЦЕЛИ, СТРАТЕГИИ И МЕРКИ НА ПОЛИТИКАТА

7. планирания принос на държавата членка за постигането на нейните национални общи цели, конкретни цели и принос във връзка с петте измерения на енергийния съюз съгласно член 3, параграф 2, буква б) от Регламент (ЕС) 2018/1999, осигурен чрез ефективно отопление и охлаждане, по-специално във връзка с член 4, буква б), точки 1—4 и с член 15, параграф 4, буква б) от същия регламент, като се определи кой от тези елементи е допълнителен в сравнение с интегрирания национален план в областта на климата и енергетиката, съобщен съгласно член 3 и членове 7—12 от същия регламент;
8. общ преглед на съществуващите политики и мерки, описани в последния доклад, представен в съответствие с членове 3, 20 и 21 и член 27, буква а) от Регламент (ЕС) 2018/1999;

Част III

АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКИЯ ПОТЕНЦИАЛ ЗА ЕФЕКТИВНО ОТОПЛЕНИЕ И ОХЛАЖДАНЕ

9. анализ на икономическия потенциал⁶ на различните технологии за отопление и охлаждане се извършва за цялата национална територия чрез използване на анализа на разходите и ползите, посочен в член 25, параграф 3, и се определят алтернативни сценарии за прилагане на по-ефективни технологии за отопление и охлаждане с използване на възобновяеми източници, като се прави разграничение между енергията, добивана от изкопаеми и от възобновяеми източници, когато това е възможно.

Следва да бъдат разгледани следните технологии:

⁶ В анализа на икономическия потенциал следва да бъде представено количеството енергия (в GWh), което може да бъде генерирано ежегодно от всяка от подложените на анализ технологии. Следва също така да бъдат взети предвид ограниченията и взаимовръзките в рамките на енергийната система. При анализа може да се използват модели, основаващи се на допускания, които представляват функционирането на традиционните видове технологии или системи.

- а) промишлена отпадна топлина и промишлен отпаден студ;
- б) изгаряне на отпадъци;
- в) високоефективно комбинирано производство на енергия;
- г) възобновяеми енергийни източници, например геотермална енергия, слънчева топлинна енергия и биомаса, различни от тези, които се използват за високоефективно комбинирано производство на енергия);
- д) термопомпи;
- е) намаляване на топлинните загуби и загубите при охлаждане от съществуващи централни мрежи;
- ж) *централни отоплителни и охладителни системи;***

10. анализът на икономическия потенциал включва следните стъпки и съображения:

- а) Съображения:
 - i) анализът на разходите и ползите за целите на член 25, параграф 3 включва икономически анализ, при който се вземат предвид факторите от социално-икономически и екологичен характер⁷, и финансов анализ, извършван с цел оценяване на проекти от инвеститорска гледна точка. Както при икономическия, така и при финансовия анализ като критерий за оценката се използва нетната настояща стойност;
 - ii) базовият сценарий следва да служи като отправна точка, като при него се вземат предвид съществуващите политики към момента на изготвяне на тази всеобхватна оценка⁸, и е свързан с данните, събрани съгласно част I и част II, точка 6 от настоящото приложение;

⁷ Включително анализа, посочен в член 15, параграф 7 от Директива (ЕС) 2018/2001.

⁸ Крайната дата за вземане предвид на политиките при базовия сценарий е краят на годината, предхождаща годината, до края на която е необходимо да бъде изготвена всеобхватната оценка. Това означава, че не е необходимо да бъдат вземани предвид политиките, въведени в рамките на една година преди крайния срок за представяне на всеобхватната оценка.

iii) при сценариите, които са алтернативни спрямо базовия сценарий, се вземат предвид целите на Регламент (ЕС) 2018/1999 във връзка с енергийната ефективност и енергията от възобновяеми източници, като при всеки от сценариите се представят следните елементи в сравнение с базовия сценарий:

- икономически потенциал на разглежданите технологии, при които като критерий се използва нетната настояща стойност;
- намаляване на емисиите на ПГ;
- икономии на първична енергия в GWh на година;
- въздействие върху дела на възобновяемите енергийни източници в националния енергиен микс.

Сценарии, които са неосъществими поради технически причини, финансови причини или национални правила, може да се изключат на ранен етап от анализа на разходите и ползите, ако това е обосновано въз основа на внимателно подбрани, ясни и добре документирани съображения.

При оценката и вземането на решение следва да се вземат предвид икономии на разходи и енергия от повишената гъвкавост на енергийните доставки и от оптимизираната работа на електроенергийните мрежи в анализирания сценарий, включително избегнатите разходи и спестяванията от намалените инвестиции в инфраструктурата.

б) Разходи и ползи

В разходите и ползите, посочени в буква а), се включват най-малко следните разходи и ползи:

i) разходи:

- капиталови разходи за централи и оборудване,
- капиталови разходи за свързаните енергийни мрежи,
- променливи и фиксирани оперативни разходи,
- разходи за енергия,
- разходи по отношение на околната среда, здравето и безопасността, доколкото е възможно,
- разходи за пазара на труда, енергийната сигурност и конкурентоспособността, доколкото е възможно.

ii) ползи:

- стойност на произведеното за потребителя (топлинна енергия, енергия за охлаждане и електрическа енергия),
- външни ползи, като ползи за околната среда, за намаляване на емисиите на парникови газове и за здравето и безопасността, доколкото е възможно,
- последици за пазара на труда, енергийната сигурност и конкурентоспособността, доколкото е възможно.

в) Сценарии, относими към базовия сценарий:

Разглеждат се всички сценарии, относими към базовия сценарий, включително мястото на ефективното индивидуално отопление и охлаждане. Анализът на разходите и ползите може да обхване оценка на проект или на съвкупност от проекти за разширена оценка на местно, регионално или национално равнище, за да се установи икономически най-ефективното и изгодно по отношение на разходите

решение за отопление или охлаждане спрямо определен базов сценарий за даден географски район за целите на планирането.

г) Граници и интегриран подход:

- i) географските граници обхващат подходящ и ясно определен географски район;
- ii) при анализите на разходите и ползите се вземат предвид всички съответни централизирани или децентрализирани производствени ресурси, налични в границите на системата и в географските граници, включително технологиите, разгледани в част III, точка 9 от настоящото приложение, както и тенденциите в търсенето в областта на отоплението и охлаждането и неговите характеристики.

д) Допускания:

- i) за целите на анализите на разходите и ползите държавите членки представят допускания за цените на основните входни и изходни елементи и сконтовия процент;
- ii) сконтовият процент, използван в икономическия анализ за изчисляване на нетната настояща цена, се избира в съответствие с европейските или националните насоки;
- iii) държавите членки използват национални, европейски или международни прогнози за промените в цените на енергията, ако е целесъобразно, като отчитат националните, регионалните или местните особености;
- iv) цените, използвани в икономическия анализ, отразяват разходите и ползите от социално-икономически характер. Следва да се включат, доколкото е възможно, външните разходи, като въздействието върху околната среда и здравето, по-специално когато съществува пазарна цена или когато тя вече е включена в европейски или национални правила.

- е) Анализ на чувствителността: анализ на чувствителността се включва, за да се оценят разходите и ползите от даден проект или съвкупност от проекти, и се основава на променливи фактори, оказващи съществено въздействие върху резултатите от изчисленията, като различни цени на енергията, равнища на търсене, сконтови проценти и други.

Част IV

ВЪЗМОЖНИ НОВИ СТРАТЕГИИ И МЕРКИ НА ПОЛИТИКАТА

11. преглед на нови законодателни и незаконодателни мерки на политиката⁹ с цел оползотворяване на икономическия потенциал, установен в съответствие с точки 9 и 10, заедно с прогноза за:
- а) намаляване на емисиите на парникови газове;
 - б) икономии на първична енергия в GWh на година;
 - в) въздействие върху дела на високоефективното комбинирано производство на енергия;
 - г) въздействие върху дела на възобновяемите енергийни източници в националния енергиен микс и в сектора на отоплението и охлаждането;
 - д) връзки към финансовото планиране на национално равнище и икономии на разходи за държавния бюджет и участниците на пазара;
 - е) очаквани мерки за публична подкрепа, ако има такива, с техния годишен бюджет и определяне на потенциалния елемент на помощта.

⁹ Този преглед обхваща финансови мерки и програми, които могат да бъдат приети в рамките на периода, обхванат от всеобхватната оценка, без да се възпрепятства отделното уведомяване за схемите за публично подпомагане за оценка на държавна помощ.

Приложение XI

АНАЛИЗИ НА РАЗХОДИТЕ И ПОЛЗИТЕ

Анализите на разходите и ползите предоставят информация за целите на мерките, посочени в член 25, параграф 3 и член 26, параграф 7.

Ако е планирано изграждането на инсталация само за електрическа енергия или на инсталация без оползотворяване на топлинната енергия, се прави сравнение между планираните инсталации или планираното преоборудване и равностойна инсталация, произвеждаща същото количество електрическа енергия или технологична отпадна топлина, но оползотворяваща отпадната топлинна енергия и подаваща топлинна енергия чрез високоефективно комбинирано производство на енергия и/или ефективни централни отоплителни и охладителни мрежи.

В дадени географски граници в оценката се вземат предвид планираната инсталация и всички подходящи съществуващи или потенциални точки на потребление на отопление или охлаждане, които биха могли да се снабдяват от нея, като се отчитат рационални възможности, например техническата осъществимост и разстоянието.

Границите на системата се определят така, че да включват планираната инсталация и топлинните и охладителните товари, като сградата/сградите и промишления процес. В границите на тази система се определят общите разходи за производство на топлинна и електрическа енергия в двата случая и се сравняват.

Топлинните или охладителните товари включват съществуващите топлинни или охладителни товари като промишлени инсталации или съществуващи централни отоплителни или охладителни системи, а в градските райони – и топлинния или охладителния товар и разходите, които биха съществували, ако група от сгради или част от града разполага с нова централна отоплителна или охладителна мрежа и/или е свързана с такава.

Анализите на разходите и ползите се основават на описание на планираната инсталация и сравняването с нея инсталация или инсталации, което включва капацитета за производство на електрическа и топлинна енергия, където е приложимо, вида гориво, планираното използване и броя на планираните часове на експлоатация всяка година, местонахождението и потреблението на електрическа и топлинна енергия.

При оценяване на оползотворяването на отпадната топлина се вземат предвид настоящите технологии. При оценката се взема предвид прякото използване на отпадната топлина, или използването след повишаване на температурата ѝ, или и двете. В случай на оползотворяване на отпадната топлина на място в оценката се разглежда поне използването на топлообменници, термпомпи и технологии за преобразуване на топлинна енергия в електрическа енергия. В случай на оползотворяване на отпадната топлина извън обекта оценката включва най-малко промишлените инсталации, селскостопанските обекти и топлофикационните мрежи като потенциални точки на потребление.

За целите на сравнението се вземат предвид търсенето на топлинна енергия и видовете отопление и охлаждане, използвани от близките точки на потребление на отопление или охлаждане. Сравнението обхваща свързаните с инфраструктурата разходи за планираната инсталация и за инсталацията, използвана за сравнение.

Анализите на разходите и ползите за целите на член 26, параграф 7 включват икономически анализ, съдържащ финансов анализ, който отразява действителния паричен поток от операции, свързани с инвестициите в отделни инсталации и тяхната експлоатация.

Проектите с положителен резултат по отношение на разходите и ползите са тези, при които сумата от сконтираните ползи в икономическия и финансовия анализ надхвърля сумата от сконтираните разходи (излишък от гледна точка на разходите и ползите).

Държавите членки определят водещи принципи за методиката, допусканията и времевия хоризонт за икономическия анализ.

Държавите членки могат да изискат от дружествата, отговорни за експлоатацията на топлоелектрически инсталации за производство на електрическа енергия, промишлените предприятия, централните отоплителни и охладителни мрежи или други лица, върху които определените граници на системата и географските граници имат влияние, да предоставят данни, които да бъдат използвани за оценка на разходите и ползите от дадена отделна инсталация.

Приложение XII

ГАРАНЦИЯ ЗА ПРОИЗХОД НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА ЕНЕРГИЯ, ПРОИЗВЕДЕНА ЧРЕЗ ВИСОКОЕФЕКТИВНО КОМБИНИРАНО ПРОИЗВОДСТВО НА ЕНЕРГИЯ

1. Държавите членки предприемат мерки, за да гарантират, че:
 - а) гаранцията за произход на електрическата енергия, произведена чрез високоефективно комбинирано производство на енергия:
 - дава възможност на производителите да докажат, че електрическата енергия, която продават, е произведена чрез високоефективно комбинирано производство на енергия, и се издава с тази цел в отговор на искане от производителя;
 - е точна, надеждна и не може да бъде подправена;
 - се издава, прехвърля и отменя по електронен път;
 - б) една единица енергия от високоефективно комбинирано производство на енергия се отчита само веднъж.

2. Гаранцията за произход съгласно член 26, параграф 13 съдържа най-малко следната информация:

- а) наименованието, местоположението, вида и мощността (топлинна и електрическа) на инсталацията, където е произведена енергията;
- б) датите и местата на производство;
- в) долната топлина на изгаряне на горивото, използвано за производство на електрическата енергия;
- г) количеството и използването на топлинната енергия, произведена заедно с електрическата енергия;
- д) количеството на електрическата енергия от високоефективно комбинирано производство на енергия в съответствие с приложение III, обхванато от гаранцията за произход;

- е) икономииите на първична енергия, изчислени в съответствие с приложение III въз основа на хармонизираните референтни стойности на ефективността, посочени в приложение III, буква е);
- ж) номиналната ефективност на производството на електрическа и топлинна енергия на централата;
- з) дали и в каква степен инсталацията е получила инвестиционна подкрепа;
- и) дали и в каква степен единицата енергия е получила всякакъв друг вид подкрепа от национална схема за подпомагане, както и вида на схемата за подпомагане;
- й) датата, на която инсталацията е въведена в експлоатация; и
- к) датата и държавата на издаване и уникален идентификационен номер.

Гаранцията за произход стандартно обхваща 1 MWh. Тя се отнася за нетното производство на електрическа енергия, измерено на изхода на централата и подадено към електроенергийната мрежа.

Приложение XIII

КРИТЕРИИ ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ ПРИ РЕГУЛИРАНЕТО НА ЕНЕРГИЙНИТЕ МРЕЖИ И ВЪВ ВРЪЗКА С ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЙНИТЕ МРЕЖОВИ ТАРИФИ

1. Мрежовите тарифи са *прозрачни, недискриминационни и съобразени с член 18 от Регламент (ЕС) 2019/943, и* отразяват в цените намалението на разходите в мрежите, постигнато чрез мерки от страна на потребителите и мерки за реакция на потреблението и чрез децентрализация на производството, включително чрез икономии от понижаване на разходите за доставка или за инвестиции в мрежите и от оптимизирана работа на мрежите.
2. Регулирането на мрежите и тарифите не възпрепятства операторите на мрежи или предприятията за продажба на енергия на дребно да предлагат системни услуги за реакция на потреблението, управление на потреблението и децентрализирано производство в рамките на организирани електроенергийни пазари, включително извънборсови пазари и борси за търговия с енергия, капацитет, балансиращи и допълнителни услуги във всички периоди, включително форуърдните пазари, пазарите за извършване на сделки за следващия ден и в рамките на деня, и по-специално:
 - а) прехвърляне на натоварването от върхови часове към ненатоварени часове от страна на крайните клиенти, като се взема предвид наличността на енергия от възобновяеми източници, от комбинирано производство на енергия и от децентрализирано производство;
 - б) икономии на енергия чрез реакция на потреблението на децентрализирани потребители посредством *независими* доставчици на услуги по агрегиране;

- в) намаляване на потреблението чрез мерки за енергийна ефективност, реализирани от доставчици на услуги за енергийна ефективност, включително ДПЕУ;
- г) свързване и диспечерско управление на производствени източници с по-ниски стойности на напрежението;
- д) свързване на производствени източници, разположени по-близо до точките на потребление; и
- е) съхранение на енергия.

3. Мрежовите тарифи или тарифите за търговия на дребно може да подкрепят динамично ценообразуване за мерки за реакция на потреблението от страна на крайните клиенти, като:

- а) тарифи, отчитащи периода на потребление;
- б) цени за критичните периоди на върхово натоварване;
- в) ценообразуване в реално време; и
- г) отстъпки заради намалено потребление през върхови периоди.

Приложение XIV

ИЗИСКВАНИЯ ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ ЗА ОПЕРАТОРИТЕ НА ПРЕНОСНИ СИСТЕМИ И ОПЕРАТОРИТЕ НА РАЗПРЕДЕЛИТЕЛНИ СИСТЕМИ

Операторите на преносни и операторите на разпределителни системи:

- a) установяват и публикуват свои стандартни правила по отношение на покриването и разпределянето на разходите за технически адаптации, например свързване към мрежата, укрепване на мрежата или изграждане на нови мрежи, по-добра експлоатация на мрежата и правила за недискриминационно прилагане на мрежовите правилници, като тези адаптации са необходими за включване на нови производители, подаващи към свързаната мрежа електрическа енергия, произведена чрез високоефективно комбинирано производство;
- б) осигуряват на новите производители на електрическа енергия, произведена чрез високоефективно комбинирано производство на енергия, които желаят да се свържат към системата, цялата необходима информация, включително:
 - i) всеобхватна и подробна оценка за разходите, необходими за свързването;
 - ii) разумен и точен график за приемане и обработка на искането за свързване към мрежата;
 - iii) разумен индикативен график за всяко предложено свързване към мрежата. Целият процес на свързване към мрежата следва да не надхвърля 24 месеца, като се има предвид кое е разумно осъществимо и недискриминационно;

- в) осигуряват стандартизирани и опростени процедури за свързване към мрежата на производители с децентрализирани инсталации за високоефективно комбинирано производство на енергия с цел да се улесни тяхното свързване към електроенергийната мрежа.

Стандартните правила, посочени в първа алинея, буква а), се основават на обективни, прозрачни и недискриминационни критерии, като по-специално се отчитат всички разходи и ползи, отнасящи се до свързването на тези производители към мрежата. Тези правила може да предвиждат различни видове свързване.

Приложение XV

МИНИМАЛНИ ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ ЕЛЕМЕНТИ ЗА ВКЛЮЧВАНЕ В ДОГОВОРИТЕ ЗА СПЕСТЯВАНЕ НА ЕНЕРГИЯ С ГАРАНТИРАН РЕЗУЛТАТ ИЛИ В СВЪРЗАНИТЕ С ТЯХ ТРЪЖНИ ДОКУМЕНТИ

- Констатации и препоръки, *изложени в анализи и обследвания за енергийна ефективност*, извършени преди сключването на договора и обхващащи потреблението на енергия на сградата от гледна точка на прилагането на мерки за подобряване на енергийната ефективност.
- Ясен и прозрачен списък на мерките за ефективност, които ще бъдат изпълнени, или на резултатите по отношение на ефективността, които ще бъдат постигнати.
- Гарантираните икономии, които ще бъдат постигнати чрез изпълнение на мерките в договора.
- Срока и ключовите етапи на договора, условията и срока на известията.
- Ясен и прозрачен списък на задълженията на всяка от договарящите се страни.
- Референтна дата или дати за установяване на постигнатите икономии.
- Ясен и прозрачен списък на стъпките, които следва да бъдат предприети за изпълнение на мярка или пакет от мерки, и когато е приложимо, свързаните с тях разходи.

- Задължение за пълно изпълнение на мерките в договора и документиране на всички направени промени по време на проекта.
- Разпоредби, свързани с включване на равностойни изисквания към всеки договор за подизпълнение с трети страни.
- Ясно и прозрачно описание на финансовите последици от проекта и разпределението на дяловете на двете страни в постигнатите финансови икономии, по-специално възнаграждение на доставчика на услуги.
- Ясни и прозрачни разпоредби за измерване и проверка на постигнатите гарантирани икономии, проверки на качеството и гаранции.
- Разпоредби, в които се изяснява процедурата за реагиране по отношение на променящи се рамкови условия, засягащи съдържанието и резултата от договора, по-специално променящи се енергийни цени и интензивност на използването на дадена инсталация.
- Подробна информация относно задълженията на всяка от страните по договора и санкциите за тяхното нарушаване.

ПРИЛОЖЕНИЕ XVI

Част А

Отменена директива и списък на нейните последващи изменения (посочена в член 39)

Директива 2012/27/ЕС на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 315, 14.11.2012 г., стр. 1).

Директива 2013/12/ЕС на Съвета (ОВ L 141, 28.5.2013 г., стр. 28)

Директива (ЕС) 2018/844 на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 156, 19.6.2018 г., стр. 75) Само член 2

Директива (ЕС) 2018/2002 на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 328, 21.12.2018 г., стр. 210)

Регламент (ЕС) № 2018/1999 на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 328, 21.12.2018 г., стр. 1) Само член 54

Решение (ЕС) 2019/504 на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 85I, 27.3.2019 г., стр. 66) Само член 1

Делегиран регламент (ЕС) 2019/826 на
Комисията (ОВ L 137, 23.5.2019 г., стр. 3)

Директива (ЕС) 2019/944 на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 158, 14.6.2019 г., стр. 125) Само член 70

Част Б

Срокове за транспониране в националното законодателство (посочени в член 39)

Директива	Срок за транспониране
2012/27/ЕС	5 юни 2014 г.
(ЕС) 2018/844	10 март 2020 г.
(ЕС) 2018/2002	25 юни 2020 г., с изключение на член 1, точки 5—10 и приложението, точки 3 и 4 25 октомври 2020 г., по отношение на член 1, точки 5—10 и приложението, точки 3 и 4
(ЕС) 2019/944	31 декември 2019 г. по отношение на член 70, точка 5, буква а) 25 октомври 2020 г. по отношение на член 70, точка 4 31 декември 2020 г. по отношение на член 70, точки 1—3, точка 5, буква б) и точка 6

ПРИЛОЖЕНИЕ XVII

ТАБЛИЦА НА СЪОТВЕТСТВИЕТО

Директива 2012/27/ЕС	Настоящата директива
Член 1	Член 1
Член 2, уводен текст	Член 2, уводен текст
Член 2, точка 1	Член 2, точка 1
-	Член 2, точки 2, 3 и 4
Член 2, точка 2	Член 2, точка 5
Член 2, точка 3	Член 2, точка 6
-	Член 2, точка 7
Член 2, точка 4	Член 2, точка 8
Член 2, точка 5	Член 2, точка 9
Член 2, точка 6	Член 2, точка 10
Член 2, точка 7	Член 2, точка 11
Член 2, точка 8	Член 2, точка 12
Член 2, точка 9	-
Член 2, точка 10	Член 2, точка 13
-	Член 2, точки 14 и 15
Член 2, точка 11	Член 2, точка 16
Член 2, точка 12	Член 2, точка 17
Член 2, точка 13	Член 2, точка 18

Член 2, точка 14	Член 2, точка 19
Член 2, точка 15	Член 2, точка 20
Член 2, точка 16	Член 2, точка 21
Член 2, точка 17	Член 2, точка 22
Член 2, точка 18	Член 2, точка 23
Член 2, точка 19	Член 2, точка 24
Член 2, точка 20	Член 2, точка 25
Член 2, точка 21	Член 2, точка 26
Член 2, точка 22	Член 2, точка 27
Член 2, точка 23	Член 2, точка 28
Член 2, точка 24	Член 2, точка 29
-	Член 2, точка 30
-	Член 2, точка 31
Член 2, точка 25	Член 2, точка 32
Член 2, точка 26	-
Член 2, точка 27	Член 2, точка 33
Член 2, точка 28	Член 2, точка 34
Член 2, точка 29	Член 2, точка 35
Член 2, точка 30	Член 2, точка 36
Член 2, точка 31	Член 2, точка 37
Член 2, точка 32	Член 2, точка 38

Член 2, точка 33

Член 2, точка 39

Член 2, точка 34	Член 2, точка 40
Член 2, точка 35	Член 2, точка 41
Член 2, точка 36	Член 2, точка 42
Член 2, точка 37	Член 2, точка 43
Член 2, точка 38	Член 2, точка 44
Член 2, точка 39	Член 2, точка 45
Член 2, точка 40	-
Член 2, точка 41	Член 2, точка 46
Член 2, точка 42	Член 2, точка 47
Член 2, точка 43	Член 2, точка 48
-	Член 2, точка 49
Член 2, точка 44	Член 2, точка 50
Член 2, точка 45	Член 2, точка 51
-	Член 2, точки 52, 53, 54, 55 и 56
-	Член 3
-	Член 4, параграф 1
Член 3, параграф 1, първа алинея	Член 4, параграф 2, първа алинея
	Член 4, параграф 2, втора алинея
Член 3, параграф 1, втора алинея, уводен текст	Член 4, параграф 3, първа алинея, уводен текст
Член 3, параграф 1, втора алинея, букви а) и б)	Член 4, параграф 3, първа алинея, букви а) и б)

Член 3, параграф 1, втора алинея, буква в) | -

Член 3, параграф 1, втора алинея, буква г)	Член 4, параграф 3, първа алинея, буква в)
Член 3, параграф 1, трета алинея, уводен текст	-
-	Член 4, параграф 3, първа алинея, буква г), уводен текст
-	Член 4, параграф 3, първа алинея, буква г), точки i), ii) и iii)
Член 3, параграф 1, трета алинея, буква а)	Член 4, параграф 3, първа алинея, буква г), точка iv)
-	Член 4, параграф 3, първа алинея, буква д), уводен текст
Член 3, параграф 1, трета алинея, буква б)	Член 4, параграф 3, първа алинея, буква д), точка i)
Член 3, параграф 1, трета алинея, буква в)	Член 4, параграф 3, първа алинея, буква д), точка ii)
Член 3, параграф 1, трета алинея, буква г)	Член 4, параграф 3, първа алинея, буква д), точка iii)
Член 3, параграф 1, трета алинея, буква д)	-
-	Член 4, параграф 3, първа алинея, буква д), точка iv)
Член 3, параграфи 2 и 3	-
Член 3, параграф 4	Член 35, параграф 6
Член 3, параграфи 5 и 6	-
-	Член 4, параграф 4

-	Член 4, параграф 5
	Член 4, параграф 6
	Член 4, параграф 7
-	Член 5

Член 5, параграф 1, първа алинея	Член 6, параграф 1, първа алинея
Член 5, параграф 1, втора алинея	Член 6, параграф 1, пета алинея
-	Член 6, параграф 1, втора и трета алинея
Член 5, параграф 1, трета алинея	Член 6, параграф 1, четвърта алинея
Член 5, параграф 1, четвърта и пета алинея	-
Член 5, параграф 2	Член 6, параграф 2
-	Член 6, параграф 2, втора алинея
Член 5, параграф 3	Член 6, параграф 3
Член 5, параграф 4	Член 6, параграф 4
Член 5, параграф 5	Член 6, параграф 5
Член 5, параграф 5, първа алинея, буква б)	Член 6, параграф 5, втора алинея, буква в)
-	Член 6, параграф 5, втора алинея, буква б)
Член 5, параграф 6	Член 6, параграф 6
-	Член 6, параграф 6, втора алинея, буква а)
Член 5, параграф 6, втора алинея	Член 6, параграф 6, втора алинея, буква б)
Член 5, параграф 6, трета алинея	Член 6, параграф 6, трета алинея,
Член 5, параграф 7	-
Член 6, параграф 1, първа алинея	Член 7, параграф 1, първа алинея
Член 6, параграф 1, втора алинея	Член 7, параграф 1, първа алинея
-	Член 7, параграф 1, втора алинея

Член 6, параграфи 2, 3 и 4	Член 7, параграфи 2, 3 и 4
-	Член 7, параграфи 5, 6, 7 и 8
Член 7, параграф 1, уведен текст, букви а) и б)	Член 8, параграф 1, уведен текст, букви а) и б)
-	Член 8, параграф 1, буква в)
Член 7, параграф 1, втора алинея	Член 8, параграф 5
Член 7, параграф 1, трета алинея	Член 8, параграф 1, пета алинея

Член 7, параграф 1, четвърта алинея	Член 8, параграф 1, четвърта алинея
-	Член 8, параграфи 3 и 4
Член 7, параграф 2	Член 8, параграф 6
Член 7, параграф 3	Член 8, параграф 7
Член 7, параграф 4	Член 8, параграф 8
Член 7, параграф 5	Член 8, параграф 9
Член 7, параграф 6	Член 8, параграф 10
Член 7, параграф 7	-
Член 7, параграф 8	-
Член 7, параграф 9	-
Член 7, параграф 10	Член 8, параграф 2
Член 7, параграф 11	-
	Член 8, параграфи 11, 12 и 13
Член 7, параграф 12	Член 8, параграф 14
Член 7а, параграф 1	Член 9, параграф 1
Член 7а, параграф 2	Член 9, параграф 3
Член 7а, параграф 3	Член 9, параграф 4
-	Член 9, параграф 2
-	Член 9, параграфи 5, 6 и 7
Член 7а, параграфи 4 и 5	Член 9, параграфи 8 и 9
-	Член 9, параграф 10

Член 7а, параграфи 6 и 7

Член 7б, параграфи 1 и 2

Член 9, параграфи 11 и 12

Член 10, параграфи 1 и 2

-	Член 10, параграфи 3 и 4
-	Член 11, параграфи 1 и 2
-	Член 11, параграфи 3 и 4
Член 8, параграфи 1 и 2	Член 11, параграфи 5, 6 и 7
Член 8, параграфи 3 и 4	-
-	Член 11, параграф 8
Член 8, параграф 5	Член 11, параграф 9
-	Член 11, параграф 10
Член 8, параграф 6	Член 11, параграф 11
Член 8, параграф 7	Член 11, параграф 12
-	Член 12
Член 9	Член 13
Член 9а	Член 14
Член 9б	Член 15
Член 9в	Член 16
Член 10	Член 17
Член 10а	Член 18
Член 11	Член 19
Член 12	Член 20
-	Член 21
-	Член 22, параграф 1

Член 12, параграф 1	Член 22, параграф 2
Член 12, параграф 2, уводен текст и буква а), точки і)—v)	Член 22, параграф 2, втора алинея, букви а)—ж)
	Член 22, параграф 2, втора алинея, буква з)
Член 12, параграф 2, буква б)	Член 22, параграф 3, трета алинея
-	Член 22, параграф 3, трета алинея, букви а) и б)
Член 12, параграф 2, буква б), точки і) и іі)	Член 22, параграф 3, трета алинея, букви в) и г)
-	Член 22, параграф 3, трета алинея, буква д)
-	Член 22, параграфи 4 – 9
-	Член 23
-	Член 24
Член 13	Член 32
Член 14, параграф 1	Член 25, параграф 1
-	Член 25, параграф 2
Член 14, параграф 2	Член 25, параграф 5
Член 14, параграф 3	Член 25, параграф 3, първа алинея
-	Член 25, параграф 3, втора алинея
Член 14, параграф 4	Член 25, параграф 4
-	Член 25, параграф 6
-	Член 26, параграфи 1, 2, 3, 4, 5 и 6

Член 14, параграф 5, уводен текст и буква а)	Член 26, параграф 7, уводен текст и буква а)
Член 14, параграф 5, букви б), в) и г)	-
-	Член 26, параграф 7, букви б), в) и г) и втора алинея
Член 14, параграф 5, втора и трета алинея	Член 26, параграф 7, трета и четвърта алинея
Член 14, параграф 6, буква а)	Член 26, параграф 8, буква а)
Член 14, параграф 6, буква б)	-
Член 14, параграф 6, буква в)	Член 26, параграф 8, буква б)
-	Член 26, параграф 8, буква в)
Член 14, параграф 6, втора и трета алинея	Член 26, параграф 8, втора и трета алинея
Член 14, параграфи 7, 8 и 9	Член 26, параграфи 9, 10 и 11
-	Член 26, параграф 12
Член 14, параграфи 10 и 11	Член 26, параграфи 13 и 14
Член 15, параграф 1, първа алинея	Член 27, параграф 1
Член 15, параграф 1, втора и трета алинея	-
-	Член 27, параграфи 2, 3 и 4
Член 15, параграф 1, четвърта алинея	Член 27, параграф 5
Член 15, параграфи 2 и 2а	-
Член 15, параграфи 3 и 4 и параграф 5, първа алинея	Член 27, параграфи 6, 7 и 8

Член 15, параграф 5, втора алинея

| -

Член 15, параграф 6, първа алинея	-
Член 15, параграф 6, втора алинея	Член 27, параграф 9
Член 15, параграф 7	Член 27, параграф 10
Член 15, параграф 9, първа алинея	Член 27, параграф 11
Член 15, параграф 9, втора алинея	-
Член 16, параграфи 1 и 2	-
-	Член 28, параграфи 1, 2, 3 и 5
Член 16, параграф 3	Член 28, параграф 4
Член 17, параграф 1, първа алинея	-
Член 17, параграф 1, втора алинея	Член 30, параграф 3
Член 17, параграф 2	Член 22, параграф 7
Член 17, параграф 3	-
Член 17, параграф 4	-
Член 17, параграф 5	Член 22, параграф 10
Член 18, параграф 1, уводен текст	Член 29, параграф 1, уводен текст
Член 18, параграф 1, буква а), точки і) и іі)	Член 29, параграф 1, букви а) и б)
-	Член 29, параграф 1, букви в) и г)
Член 18, параграф 1, буква б)	Член 29, параграф 2
Член 18, параграф 1, буква в)	Член 29, параграф 3

-	Член 29, параграф 4
Член 18, параграф 1, буква г), точки i) и ii)	Член 29, параграф 5, буквы а) и б)
-	Член 29, параграф 5, буква в)
Член 18, параграф 2, буквы а) и б)	Член 29, параграф 6, буквы а) и б)
Член 18, параграф 2, буквы в) и г)	-
-	Член 29, параграф 6, буква в)
-	Член 29, параграф 7
Член 18, параграф 3	Член 29, параграф 8
Член 19, параграф 1, буква а)	Член 22, параграф 5, първа алинея
Член 19, параграф 1, буква б)	Член 7, параграф 7, първа алинея
Член 19, параграф 1, втора алинея	Член 22, параграф 9, втора алинея
Член 19, параграф 2	-
Член 20, параграфи 1 и 2	Член 30, параграфи 1 и 2
-	Член 30, параграфи 3, 4 и 5
Член 20, параграфи 3, 3а, 3б и 3в	Член 30, параграфи 6, 7, 8 и 9
Член 20, параграф 3г	Член 30, параграф 10, първа алинея
-	Член 30, параграф 10, втора алинея
Член 20, параграфи 4, 5, 6 и 7	Член 30, параграфи 11, 13, 14 и 15
-	Член 30, параграф 12
-	Член 30, параграф 16
-	Член 30, параграф 17

Член 21	Член 31, параграф 1
Приложение IV, бележка под линия 3	Член 31, параграфи 2, 3 и 4
-	Член 31, параграф 5
Приложение IV, бележка под линия 3	Член 31, параграфи 6 и 7

Член 22, параграфи 1 и 2	Член 33, параграфи 1 и 2
-	Член 33, параграф 3
Член 23	Член 34
Член 24, параграфи 4а, 5 и 6	Член 35, параграфи 1, 2 и 3
Член 24, параграфи 7, 8, 9, 10, 12	-
Член 24, параграфи 13 и 14	Член 35, параграфи 4 и 5
Член 24, параграф 15, уводен текст	Член 35, параграф 7, уводен текст
Член 24, параграф 15, буква а)	-
Член 24, параграф 15, буква б)	Член 35, параграф 7, буква а)
-	Член 35, параграф 7, букви б), в), г), д), е), ж) и з)
-	Член 35, параграф 7, втора алинея
Член 24, параграф 8	Член 35, параграф 7, трета алинея
Член 25	-
Член 26	-
Член 28	Член 36
-	Член 37
Член 27, първа алинея	Член 38, първа алинея
Член 27, втора алинея	-
Член 27, трета алинея	Член 38, втора алинея
Член 27, параграфи 2 и 3	-
Член 28, параграф 1, първа алинея	Член 36, параграф 1, първа алинея
Член 28, параграф 1, втора алинея	-

Член 28, параграф 1, трета и четвърта алинея

Член 28, параграф 2

Член 36, параграф 1, втора алинея

Член 36, параграф 2

Член 29	Член 39
-	Член 39, втора алинея
-	Член 39, трета алинея
Член 30	Член 40
-	Приложение I
Приложение I	Приложение II
Приложение II	Приложение III
Приложение III	Приложение IV
Приложение IV	-
Приложение V	Приложение V
Приложение VI	Приложение VI
-	Приложение VII
Приложение VII	Приложение VIII
Приложение VIIa	Приложение IX
Приложение VIII	Приложение X
Приложение IX	Приложение XI
Приложение X	Приложение XII
Приложение XI	Приложение XIII
Приложение XII	Приложение XIV
Приложение XIII	Приложение XV
Приложение XV	-

-

Приложение XVI

-

Приложение XVII
